

140 /
1986 / 2

ՀՈՒՐԵՆՆՈՒ

1
1986

ჩვენ — საქართველოს პიონერები, პარტიაში, ზენი ვართ ერთგულები!

ს ი მ ო ნ შ ა მ შ რ ი ა ნ ი

ოცნებით ცამდე ხელანვდილები,
რწმენით,
იმედით სავსე გულებით,
ჩვენ —
საქართველოს ნორჩი შვილები
პარტიის საქმის
ვართ ერთგულები.

ვართ ერთგულები,
ბრძენო პარტიაში,
უზენაესი შენი მიზნების,
ჩვენს მზედ
ლენინის დროშა ანთია
და მის კაშკაშა შუქში ვიზრდებით.

სწავლით — საქებით,
შრომით — საქებით
გვსურს ვუპასუხოთ
ზრუნვას შენეულს,
ყოველდღიური ჩვენი საქმენი
გაეხმინონ პანგებს მშენებლურს.

ყოველ ცისმარე ვიღვწით,
ვირჯებით,
რომ მაშულს ვუძღვნათ
ჩვენი ნობათი
და დღევანდელი გოგო-ბიჭები
ვიქცეთ ბურჯებად დიდი მყოფადის;

ყველგან სიკეთე ვეთესოთ, ვახაროთ,
ვიყოთ იქ,
სადაც შეველა სჭირდებათ,
უფრო ავსნიოთ,
უფრო ვამაღლოთ
ჩვენი მშობელი მხარის დიდება.

გულით,
გონებით,
გამრჯე ხელებით,
რწმენით,
იმედით დარაზმულები,
ჩვენ — საქართველოს პიონერები,
პარტიაში, შენი ვართ ერთგულები!

კომუნისტური პარტიის XXVII ყრილობის შესახებ

ზევე მეტყველებს ყრილობის შეახვედრად გაშლილი მრავალმხრივი და დაძაბული მოსაზრადებელი მუშაობის — პოლიტიკური, ეკონომიკური, ორგანიზატორული, იდეოლოგიური მუშაობის მასშტაბი და შინაარსი, მასში თითოეული მშრომელის, თითოეული კომუნისტის უშუალო, აქტიური და საქმიანი მონაწილეობა.

გასული წლის ოქტომბერში გამართულ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე მოხსენებით გამოშვებულმა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გენერალურმა მდივანმა, ამხანაგმა მ. ს. გორბაჩოვმაც ხომ სწორედ ამას გაუსვა ხაზი: „მომავალი სკკპ XXVII ყრილობა, უეჭველია, იქნება საეტაპო ნიშანდებელი ქვეყნის განვითარებაში. მის მნიშვნელობას განსაზღვრავს განსახილველი საკითხების უაღრესი აქტუალობა, ახლანდელი პერიოდის ხასიათი, იმ ამოცანების სიახლე და მასშტაბურობა, რომლებიც საზოგადოების წინაშე ისახება“. ამოცანების სიახლესა და მასშტაბურობაში კი პირველ რიგში იგულისხმება ეკონომიკური განვითარების დაჩქარება, მისი ეფექტიანობის ყოველმხრივი ამაღლება, წარმოების მეცნიერულ-ტექნიკური განახლება და შრომის ნაყოფიერების უმაღლესი დონის მიღწევა.

ამხანაგმა გორბაჩოვმა აპრილის პლენუმზეც და შემდგომაც, სტახანოვეური მოძრაობის კურთხეანებთან შეხვედრაზე, ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ამ ამოცანის წარმატებით გადა-

საქართველო

იმას ნიშნავს, რომ ლენინელთა ახალი თავყრილობაზე შეკრებილ ათასობით დელეგატთან ერთად მეც ვგონაწილეობდი კომუნისტების მშენებელთა

გურამ ბებონია,

თბილისის ელმავალ-მუშენებელი ქარხნის პრაქტიკის სსრკ უმაღლესი საბჭოს დამუშობი

ნიშანდებელი

ბელი საბჭოთა ხალხის სამომავლო გრანდიოზული მიზნებისა და მიჯნების დასახვა-განსაზღვრაში. მღელვარებით ვუსმენდი თითოეულ მომხსენებელს, გამომსუდღეს, ვედილობდი არაფერი გამომპარვოდა მათი დაინტერესებულები, საქმიანი საუბრიდან და, ამასთან, გამუდმებით ვგრანობდი, რა დიდი პასუხისმგებლობა აყისრია თითოეულ საბჭოთა ადამიანს, და პირველ რიგში, თითოეულ კომუნისტს პარტიის, ხალხის წინაშე.

ჩვენ, კომუნისტები, პარტიის XXVII ყრილობისაგან ბევრს მოველოდ. და განა მართო კომუნისტები? ყოველი საბჭოთა ადამიანი, მთელი პროგრესული კაცობრიობა, ყველა, ვისაც მშვილობა სურს. მომავალი ყრილობა უთუოდ განაყოფიერებელი მნიშვნელობისა იქნება. ამაზე მეტეყველებს მისი დღის წესრიგი, ამა-

პარტიის ყოველი მორიგი ყრილობა უდიდესი მნიშვნელობის მოვლენაა მთელი საბჭოთა ხალხის, მთელი ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში. როგორც წესი, კომუნისტთა ფორუმზე გაიმდგება წინა ყრილობიდან განვლილ პერიოდში მიღწეული წარმატებანი, დასახული გეგმა-ამოცანების შესრულება თუ შეუსრულებლობა, პირუთენელად აღინიშნება წინსვლის ხელშემშლელი მიზეზები, ისახება მათი აღმოფხვრის საშუალებები, მტკიცდება ქვეყნის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების მიმართულელები, მუშავდება პარტიის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი ხაზი.

მე პარტიე მქონდა, როგორც საქართველოს კომუნისტთა წარგზავნილს, მონაწილეობა მიმიღო სკკპ XXVI ყრილობის მუშაობაში. ეს კი

საბჭოთა კავშირის და 3. ი. ლენინის საბჭოთა კომუნისტური პარტიის საქართველოს რეგიონული საბჭოს სახელობის სასაბჭოო კვანძი

კომუნისტი 1926 წლის 19 იანვარი 1986

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის საქართველოს რეგიონული საბჭოს სახელობის სასაბჭოო კვანძი

ს.კ. ს. კ. ს. კ. ს. კ.

პრისათვის საჭირო რეზერვები არის თითოეულ საწარმოში და მშენებლობაზე, თითოეულ კომლექსურობაზე და საბჭოთა მეურნეობაში. ჩვენი ვაილა მიაკვლით ამ რეზერვებს და უნარჩინად გამოიყენებთ ისინი. მხოლოდ ამ შემთხვევაში შესაძლებელი დასახლება განხორციელება, თუ ყველა ჩვენგანი ღრმად გაიზარებს შექმნილ მდგომარეობას, მთლიანად გაისივრება განხორციელება ნაკარნახევი ამოცანების წარმატებით გადაჭრის მნიშვნელობა. სწორედ ამით იყო ნაკარნახევი ჩვენი ორი — ელექტრომომონტაჟითა და ამწყობ ზეინჯალთა კომპლექსური, სამეურნეო ანგარიშზე მომუშავე ბრძანების დასწყვეტლება — გაგვიჩაღებინა სოციალისტური შეჯიბრება სკვპ XXVII ყრილობისა და საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობის ღირსეული შეხვედრისათვის, ვადამდე შეგვეტრებინა მეთერთმეტი ხუთწლედის დავალებები. შრომის ორგანიზაციის სრულყოფის, ეკონომიის რეგების გაძლიერების, შრომის დისციპლინის განმტკიცებისა და რეზერვების ამოქმედების მეოხებით ჩვენი ბრძანების კოლექტივებმა ვადამდე — I დეკემბრისათვის შეასრულეს ვაჟული წლის დავალებები და 50 ათასი მანეთის ზეგებებით პროდუქტთა გამოუშვეს. სამეურნეო და დღი გეგმები და ვალდებულებები ვაჟეს. ჩვენს მიერ XII ხუთწლედისათვის მიღებული შემგვიდარი გეგმა ვარაუდობს ყოველწლიურად 16.5 ათასი მანეთის პროდუქციის გამოშვებას, ეს კი გათვალისწინებული ზეგ ათი პროცენტით მეტია. ჩვენ თანახმა ვართ იმის შესახებ, რომ ჩვენი შრომითმა კოლექტივებმა ვადამდე მხარი, რასაც შედეგად შრომის ნაყოფიერების არტუ უმნიშვნელო ზრდა მოჰყავს.

ჩვენი რესპუბლიკის ეკონომიკამ, ყირიოდ, მრეწველობამ უკანასკნელ წლებში შრომის ნაყოფიერების ზრდის მიმართულებით საკულისხმო წარმატებები მოიპოვა და ახლა ჩვენი ვაილა, არამც და არამც არ დაეთმოთ პოზიციები, ყოველდღიურ

შრომითა და ვარჯით განვამტკიცოთ. ვადავადირობთ ისინი. და აჟ, ამ საქმეში თავისი წონადი სიტყვა უნდა თქვას თბილისის საწარმოთა ვაერითიანება „ელმაველმშენებლის“, ომის შემდგომი პირველი ხუთწლედის ამ პირმშოს, შრომითმა კოლექტივებმა.

ჩვენი ვაერთიანება რესპუბლიკის განქანათმშენებლობის ფლაგმანი ვახლავთ და არტუ უმნიშვნელო ადგილი უვაგია სახელმწიფოს ინდუსტრიაში. თავად ვანსაყუთ — ქვეყნის ყოველი მესამე მაგისტრალური ელმავალი თავის გზას თბილისიდან იწყებს.

ქართველ ელმავალმშენებელთა კონკრეტული ამოცანები და პრობლემები, მათი მიღწევები ღრმა თეორიულკავშირშია რესპუბლიკის ეკონომიკის განვითარების პერსპექტივებთან, მისი მუშათა კლასის საღიღისი და სახვალთ ამოცანებთან. ვაერთიანების სათაო საწარმოში, თბილისის ელმავალმშენებელ ქარხანაში, თუმცა — როგორც მას შემოკლებით უწოდებენ, რამდენიმე წელია გენერალური რეკონსტრუქციის სამუშაოები მიმდინარეობს. ალბათ, არ არის ძნელი წარმოსადგენი, თუ რა სირთულეებს უქმნის ეს ვარეოება კოლექტივს, თუმცა უნდა ითქვას, რომ ამის მიუხედავად ქარხანა თავისი პროდუქციის 74 პროცენტს ხარისხის ნიშნით უშვებს. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ სარეკონსტრუქციო სამუშაოების დამთავრების შემდეგ წარმატებები ვაცილებით მეტი გექნება.

ღღია ქართველ ელმავალმშენებელთა წვლილი რესპუბლიკის მშრომელების მიერ ხუთწლედის წარმატებით დამთავრების საქმეში, დ. ე. ი. მომავალი, XII ხუთწლედის დაძაბული გეგმების უთუო ვახორციელების საფუძვლის შექმნაში. და მე მეამყავს, რომ შემოიძლია ვთქვა — ვარევეული წვლილი ამაში ჩვენს ბრძანდასაც მოუძღვის. ასევე სიამაყით ვაცხადებ ჩემი ამხანაგების სახელით, რომ ელმავალმშენებლები პირნათელნი, საქმიანი, თ-

ტიმისტური განწყობილებით ვანსაყუთებთან ქვეყნის კომუნისტური გზის ფორუმს. აჟვე იმ საქმეებზე მოვახსენებთ, ყრილობას რომ მოუშვადეს ქართულმა ელმავალმშენებლებმა — ყრილობის განხილვისათვის გამოშვებული იქნება ლოკალიზაციის ახალი თობის პირველი წარმომადგენელი — ელ-15 მაგისტრალური ელმავალი. ამ ფაქტის მნიშვნელობას რომ ჩასწავდეთ, დავსენ, რომ ეს ელმავალი ოცდამეერთეულ საუკუნეში ატარებს მატარებლებს.

მაშ ასე, — 25 თებერვალს მოსკოვის ყრილობათა სასახლეში თავმოყრის ხუთი ათასი დელეგატი. ყრილობის მუშაობის დღეებში ქვეყნის მუშათა კლასის, კომუნურნი გლეხობის, ინტელაგენციის საყუხეღოს წარმომადგენლები მოისმენენ ანგარიშს პარტიის, მისი ცენტრალური კომიტეტის მიერ წინა ყრილობიდან ვანული წლებში ვაქვეული მუშაობის შესახებ, შევაჟსენენ მისი სიამაო და სავაგრო პოლიტიკის სფეროში მიღწეულ ძეგებს და, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, მიიღებენ და დამტკიცებენ ჩვენი ღალი ქვეყნის ვანიუთარების სამომავლო გეგმებს, მიმართულებებს, ამოცანებს, დასახულის შესასრულელად დაჯანჯიანებს ხალხს. და ამ ელმავალმშენებლის შესრულებაში თქვენც უნდა მიიღოთ მონაწილეობა. დღევანდელი მოზარდები ხვალ-ზეგ მხარში ამოვადებთ მშობლებს, უფროს დაძმებს და თქვენს წვლილს შეიტანთ XII ხუთწლედით ვათვალისწინებულ ღალი საქმეების ვახორციელებაში. ბევრ თქვენგანს უთუ ვაგვალაქვს შრომითი ნათლობა ისე, როგორც, მაგალითად, ჩვენი ქარხნის ახლავახრობის საშეფო 114-ე სკოლის მოსწავლეებს, და ეს ვარეოება ღლიად შეგაწყობთ ხელს მომავალში. მაკარამ, ვფიქრობ, არც დანარჩენებს ვაგვიჩრდებთ სათქველი ადგილის მონახვა საერთო შრომით ვფრხულში, ხოლო თუ ვაგვიჩრდავ ჩვენ, ელმავალმშენებლები, მხად ვართ დავგებართო.

1987 წელს შესრულდება საუკუნე-ნახევარი ილია ჭავჭავაძის დაბადების დღიდან. ჩვენი ქვეყანა უკვე კარგა ხანია ემზადება ამ თარიღის აღნიშვნულად აღნიშვნისთვის. ეს უნდა იყოს არაჩვეულებრივად ფართო მასშტაბების, საქვეწოთ და სახალხო ზეიმი — ასე განაწევრიტა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა და ქართველი ხალხის უგულოთაფის და სანატორიო ოცნებას ეს იყო და ეს არის. ეს უნდა იყოს ზეიმი, რომელიც დაიტევს ქართველი ერის არა მარტო

პროცესში ილიას სიტყვამ და საქემ, ილიას ლექსმა თუ პუბლიცისტურმა გამოსვლებმა უზარმაზარი როლი შეასრულეს.

ილია ჭავჭავაძე ერის დიდი წინამძღოლი იყო; გასული საუკუნის სამოციან წლებში იგი სათავეში ჩაუდგა ყველა ცოცხალ ძალას, ყოველთვის ახალს, აღმოცენებდას; ის ამოვირბანდა თავისი ქვეყნის მესაჭე ხედვა, რათა თავის ხალხს ისტორიული მსვლელობის გზაზე წაიშოშლავს, ყველა წყალქვეშა ლოს ააცილოს. ისტორიამ მას მეტად მძიმე ტვირთი წამოჰკიდა. ის არ იყო მარტო პოეტად, მარტო ბელეტრისტიად დაბადებული; ცხოვრების ყოველი უბანი საჭიროებდა და მოელოდა მზრუნველ პატრონს, გულშემატკივარს და ისიც აიასად უნდა გატრიფიყო, რომ ყველა უბანს გასწვდენოდა. დრო შოთხოვდა ილიასაგან ყოფილიყო პოეტიცა და ფილოსოფოსიც, ისტორიკოსიც და კონსონის-

ნებაზე არ ვზრუნა. ძთავარი ის არის, რომ ყოველი ნაბიჯი მწერლისა, ყოველი მისი წერილი სტრატად გამოიწუნოდა, აქ ყოველი ჩტიქონი ერთი სუნთქვით არის გამოზარი, ერთ დიდ მიზანს ემსახურება. — ეს მიზანია ასწავლოს ხალხს, წინსავალი გზა გაუნათოს. გრძნობთ, რომ ამას წერს ათამიანი, რომელსაც ცხოვრების უმაღლეს მიზანსავალი გზა გაუნათოს. გრძნობთ, რომ ამას წერს ათამიანი, რომელსაც ხალხის უფლებებისათვის ბრძოლა და მისი ტანჯვის შესუბუქება დაუსახავს, ამას წერს მგზნებარე მოყვარული თავისი ქვეყნისა, გულმსურვალე პატრიოტიცა, იმავე დროს, გულწრფელი ინტერნაციონალისტიცა, რომელმაც იცის, რომ უფრო ერთ ბედნიერი ვერ იქნება შემოდ და უმეგობროდ; მართლაც განსაცვიფრებელია ეს უნივერსალიზმი, ეს მრავალმხრივი განსწავლულობა, მრავალსაწყისიანობა, ეს აზრის სიძლიერე და პრაქტიკული გამჭირაობა!

ილია ჭავჭავაძე

მარტაფ და მძობანა, საპრომოლოგი, მძ მარ ზინთაძე...

ილია ჭავჭავაძე

წარსულს, არამედ აწმყოსა და მომავალსაც, ვინაიდან პირველიც მეორეც და მესამეც იყო მუდმივი საფიქრალი, საოცნებო, საზრუნავი და საწუნავი ამ ბუნებრივად აღმამინაბა, რომელმაც სამწერლო ასპარეზზე გამოსვლისთანავე შემდგომ სიტყვებით მიმართა თავის სათაყვანებელ საქართველოს: „მისთვის მიყვარხარ, რომ მძძლეუ ტანჯვას და იმ ტანჯვაში სრულ სიცოცხლეცა“. ოცდღერიო წლის სტუდენტმა ილიამ პეტერბურგში დაწერა ეს ღრმაზრინი სტრიქონები და მეტე მთელმა მისმა სიცოცხლემ ამ ტანჯვა-საყვარულში გაიარა. ამ ტანჯვის ფასად შესძლო მან ცალკე ტომებად დამოლოლი და დაქვემდებებული საქართველოს გაერთიანება. ამ ისტორიულ

ტიცი ფინანსისტიც და ვურნალისტიც... მას უნდა ეწერა ესთეტიკის უღრმეს პრობლემებზე, ლინგვისტიკასა და ფილოლოგიის საკითხებზე, და, იმავე დროს, ქართველ მეუენანხეთა ვასაჭირზე, საქართველოს ისტორიაზე და, იმავე დროს, ომიის სამეურნეო სეოლაზე, ქართულ რომანტიკებზე და, იმავე დროს, საგლახსა, გამსწვებელ-მემანველ სეზოგადობაზე და მოკლევადიან კრედიტზე, და ყველგან მისი სიტყვა ბრძნული იყო, რჩევა — ხასიკეთო და საქმისათვის საჭირო და აუცილებელი.

უღრესად ფართო იყო ნაკითხებისა, რომელნიც მას აღუდებდნენ, აფიქრებდნენ, რომელნიც მის საზრუნავად გადაქცეულიყვნენ. არ იყო არც ერთი ტკივლი მეტრამეტე საუკუნის საქართველოში, რომელიც ამ შესანიშნავ ადამიანს თავისად არ მიეღო, რომელიც მას საკუთარ ტკივლად არ მიეჩნია და მის დაყუ-

რეგდაე ჩემს თავს პატარა სოფელში, ჩემს პატარა ფუნწულა და-ძმებს შორის, ვსვდავ; როგორ დაეკახრიან შეილებს დედა, მამა, როგორ შეეხანონ ბუეშეური სისხრულითი დედას, მამას, მუხმის მტრედვითი უგუნური ტრინი ჩემს პატარა დედა, პატარა ძმისა, მომესმის ჭკუდადაყიარია სეყვარულიანი ლაპარაკი დედაჩემისა, მამაჩემისა. დღეს ყოვლილვე ეს მარტო ტკივლი სიზმარია. დღეს იქ, იმ პატარა სოფელში, სადათ ამდღენს სისხრულიანი აუგია ჩემს გულს, მარტო სული სამარე-ლა და ამ საზრუნებში მარბია ყოველივე ის, რომისთიკ ახლა გული მეწვის, გული მედაგება. იქ მარბია დედა, მამა, ორი ძმა და ერთი და, და ამასთან ერთად ჩემი ყმაწვილობაცა“.

ეს სტრიქონები, ხდაიც ილია თავის ბავშვობის წლებში ლაპარაკობ, ჩვენ მოყვავს მისივე მშვენიერი

მოთხრობიდან „ნიკოლოზ გოსტაშ-
ბივილი“. იმ სოფელს, ყვარელს,
ილია რომ ასხენებს, ახლა მთელი
ქვეყანა იცნობს. პეტერბურგისაკენ
სამგზავროდ გამზადებული ილია აქ
ეთხოვებოდა თავის ყვარლის
მთებს. მიდიოდა და იმ მთების ხსო-
ვნა თან მიჰქონდა, — „თქვენ ჩემთან
ივლით განუყრელად, ვით ჩემი
გულით“, ამბობდა პოეტი და მართ-
ლაც შორეულ პეტერბურგში ჰაბუკ
ილიას თავისი სამშობლო ერთი წუ-
თითაც არ დაეცემა. პირიქით,
ყოველი დღე იმ ფიქრში იყო, თუ
რა გაეკეთებინა, რომ უკეთ გამო-
სდგომოდა სამშობლოს. ადრინდე-
ლი ასაკიდანვე ბრძენსა და დაკვირ-
ვებულს, პეტერბურგის უნივერსიტე-
ტის იურიდიულ ფაკულტეტზეც
სწორედ კამერალური განყოფილება
აუჩრევია და იქ ჩარიცხულია, რად-
გან ამ განყოფილებაზე, იურიდიულ
მეცნიერებათა გარდა, პოლიტიკურ
ეკონომიასაც ასწავლიდნენ, საფინან-
სო თეორიასაც, სტატისტიკასაც,
სოფლის მეურნეობასაც. როგორც
ესედავთ, დიდებულ ქართველ პო-
ეტს, ქართული ლექსისა და პრო-
ზის უბრწყინვალეს ოსტატს, თავი-
დანვე გაზომილი და გათვალისწინე-
ბული აქვს, რომ მისი მომავალი
მოღვაწეობის ასპარეზი ძალიან ფა-
რთო იქნებოდა; ამიტომ ახლავე უნ-
და ემზადოს, წუთსაც ვერ დაჰკარ-
გავს, და ილიაც ემზადება, როგორც
დიდი ბრძოლის წინ, რომელიც იმ-
დენ ხანს უნდა გაგრძელდეს, რა-
მდენსაც ერთი აიამიანის სიცოცხ-
ლე გასწვდება.

ილია ჰუბუკაძეს და, საერთოდ,
თურგდალეულებს, ერთი მხრით
იტაცებდათ ის ეროვნულ-განმათავ-
ისუფლებელი მოძრაობა, რომელ-
ლიც მწავრგლთა წინააღმდეგ ევ-
როპაში დაიწყო დანაკრულმა ხალ-
ხებმა; „მესმის, მესმის სანატრელ-
ხალთ ბოროტის ხმა მტურგისა“, —
წერდა ილია 1860 წლის ზაფხულში,
როცა ვარიზალობი აიღო მესინა და
მემდეგ იტალიის ნახევარკუნძულზე
გადავიდა, როგორც ბაირონმა სი-
ცოცხლე გასწირა საბურძნეთის თა-
ვისსულელებისათვის, ისე ჰაბუკი
ილიაც ოცნებობდა წასულიყო ვარი-

ილია შაბუკიძე

1874 წ.

ზაღდის რაზმში და მიშველებოდა
ავსტრიელი დამპყრობლების წინა-
აღმდეგ საბრძოლველად დარაზმულ
იტალიელებს. ილია არ წასულა ვა-
რიზაბლთან. მისი ბრძოლის ველი
აქ იყო, საქართველოში, აქ თი-
თონ იყო ეროვნულ-განმათავისუფ-
ლებული მოძრაობის შებაირატურა.
მეორე მხრივ, თავიანთ სოციალურ
პროგრამას თურგდალეულები რუსი
რანზონინელების იდეური ზეგავლე-
ნით უქმნიდნენ. თუ ვარიზაბლის და
მაძინის შავალითი ამხნევებდა მათ
საქართველოს ეროვნული თავისუფ-
ლებისათვის ბრძოლაში, სამაგიერ-
ოდ ჩერნიშევსკისაგან სწავლობდ-
ნენ სოციალური ბრძოლის მრისხა-

ნე ტრაქტიკას. ბუნებრივი იყო, რომ
თურგდალეულებმა ხალხის სოცია-
ლური და ეროვნული ჩაგვრის პი-
რობებში საქართველოს განთავი-
სუფლებისათვის ბრძოლა ორგანი-
ზაციულად და განუყოფლად დაუკავშირე-
ს კლასობრივ ბრძოლას, სოციალურ
თავისუფლების მოპოვებისათვის
ბრძოლას.
დაეწაფნენ რა ამ იდეურ წყარო-
ებს, თურგდალეულებმა ამ გზით
გაუფართოვეს ქართველი ხალხის
გონებრივი პოზიციონტი. ევროპის
და რუსეთის მოწინავე იდეებმა უწ-
რო განაწყოფიერა უკმინიზმის დი-
დასტადიკა, რომელიც მუდამ ცო-
ცხალი იყო ქართულ ლიტერატურა-

მი. ეს ნათლად ჩანს თვითონ ილია ჭავჭავაძის მავალითზე. ის პეტერ-ბურგშივე იწყებს ქართული ლიტერატურის განსწავლვას და აქ მას სტრინდლის დამლევე იტალიელი პატროტემიცი, რუსი ბარზონინგლებივც და აქვეა მთავარი წყარო, ქართული ლიტერატურის ტრადიცია.

ილია აღზრდილი იყო ამ ტრადიციაზე, აკანონივე ესმოდა მას მომსახურე მელოდია ქართულ ლექსისა. მოწაფეთობის პირველ წლებშივე ენაფუბა იგი ერთსაველიის ბრძნულ პოემას და აქვე, პეტერ-ბურგშიც, სდება ერთი საგულისხმო ამავე, რომელმაც, შეიძლება ითქვას, გადამწყვეტი გავლენა იქონია მის სულიერ ფორმირებაზე. „უეტერბურგში, — ვადგომეცემს ილიას მემგობარი კონტა აფხაზი, — ეცხვებოდათ მთმეტეულ ნაწილად ვახილიევის კუნძულზე. ზაფხულობით ჩვენი ქართველი სტუდენტობა პავლოვსკიში ატარებდა დროს; ჩვენიც, მე და ილია, ზაფხულობით იქ ვიყავით სოფელ მახსოვს, ერთხელ პავლოვსკიშიც ცარსკოე სელში წავედი და იქ ვეწვიეთ პლატონოვ და ილიანს... მან გამოიტანა, რამდენადღაც მახსოვს, ბარათაშვილის საკუთარი ხელნაწერი. ეს იყო „ხედი ქართლისა“ და „მერანი“. ვერ წარმოიდგენთ, რა შთაბეჭდილება მოახდინდა ამ ლექსებში ილიაზე. თითქმის მთელ ერთ კვირას ყმაწვილი პხო-დავდა ბარათაშვილზე“.

თუ რა ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ილიაზე ბარათაშვილის ლექსების პირველმა ვაცნობამ, ეს ნათლად ჩანს შემდეგი ლექსიდან:

როს წარვიკითხე მისი ლექსები,
ვერა-რა ვთქვი-რა ვანცურებულმა,
ვით ქრისშხალით ატყობს ზემეს
ცას განუბნისის შვიი დღებულმა,
ისე იღარა ჩემ მუწუხარ შებულმა.
ხალხი ობოლო, შენ მებრალბო,
რომ დავიბოდა მის ციურ სუქმა,
და განვამორა თვისი სიხვეტი.
როს წარვიკითხე მისი ლექსები,
აღმოვიცინეს დობობებულმა.

კონტა აფხაზის ეს მოგონებაც და ილიას ზემოთ მოყვანილი ლექსიც ბევრ რამეს ხსნიან ილიას შე-

მოქმედების ცხოვრებაშიც და, საერთოდ, ქართული ლიტერატურის ისტორიაშიც. იმ დროის მდგომარეობათაში ილია ჭავჭავაძემ ბარათაშვილის ლექსების ხასით თითქმის ნათლის შუქი იპოვნა, დაინახა იმ დროის საქართველოს ინტელექტუალური და სულიერი მებაინადტრე. ამ პოეტის ხასით ილია ჭავჭავაძემ დაინახა კაცია, — მოიტანა პერსპექტივისა, მოციქული მომავლისა, წარმომთქმელი საპროგრამო სიტყვისა. ამ მხრივ, მის მიერ გაკაც. ფული გზა მართლაც ჯერ უვალ იყო.

სწორედ ეს ყველაზე პირველად იგრძნო ილია ჭავჭავაძემ. მან იფიქრა, რომ ბარათაშვილის ლექსი გზას უხსნიდა ასლისათვის ბრძოლას, ვხას უხსნიდა პროგრესს. მისი სიტყვები — „რომ გათენდებოდა დილა მშინარი და ყუველ მინდნას ის განანათლებს“ — მერმისის წარუხონველ რწმენა იყო, რომელიც მულისმნიშობდა, რომ არ შეიძლება არ გათენდეს. პოეტმა იცოდა, რომ საჭირო იყო ამოქმედება, გამოფხიზლება, — „ილია შინაინ“ თავისთავად არ მოვიდოდა.

მაგრამ ნ. ბარათაშვილი წინ უსწრებოდა თავის დროს და მისთვის სამომედლო ასპარეზი ჯერ არსად იყო. საქართველოში მსოფლოდ შეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრიდან იწყებოდა მძლავრი გროვნულ-განმთავი-სუფლოდელი მოძრაობა. ამ დიდ მოძრაობას სათავეში იდგებოდა ბარათაშვილის მომდევნო თაობა — ილია ჭავჭავაძისა და აკაკი წერეთლის მეათაობით, თაობა, რომელმაც გადაჭრა ისტორიული ამოცანა, შექმნიდა მოწინავე კლასიკური ქართული რეალიზმის მძლავრი მიმდინარეობა და დამკვიდრა ახალი ქართული ლიტერატურული ენა.

ახეთი იყო ეს წყაროები, რომლებიც ასაზრდოებდნენ ილია ჭავჭავაძის მსოფლომხედველობას.

სოციალური და ეროვნული ჩაგვრის აღკვეთა და დარბოვნე,

შრომის სუფუეას დამკვიდრება — ასეთია ილია ჭავჭავაძის მთელი მისი მოქმედების დედანარბი, ესა და მისი რწმენის უწმინდესი სიმბოლო. ილიამ თავის „პასუხის პასუხში“, რომელშიც მძლავრ თავისი თაობის სახელით დააპარკობდა, მისხსენდდა გემო „ღმერთი მზაკვრობის და თვალდამაქცობის“, „ღმერთი ხარობის და მძარცველობის“. თავის პოზიტურ იდეალს კი იგი შემდეგნაირად აყალიბებდა:

ხოლო ვეჭამს ღმერთი,
უქმო წარმწყვდი,
ტვართანმოეთა და მამრალთა მხსნელი,
ღმერთი ტანქულთა,
ღმერთი ჩაყოლთა,
ღმერთი უძღურთა შემწინარებელი.

აქ მიზღურს ღმერთზე რომი დალარაკი. ილიას პოეზიაში, როგორც მსოფლომხედველობის საფუძველი, თავისთავად ნაგულისხმევია ათეიზმი; უამისოდ ვეჯდისმეტე საუკუნეში შეუქმლებელი იყო აღმამანი პროგრესულ პოეზიაზე მდგარიყო; უამისოდ არავითარ მატერიალიზმზე, არავითარ მატერიალისტურ ტენდენციებზე დალარაკი არ შეიძლება. ხოლო ახეთი ტანქულთა უძღურესად მძლავრი იყო ილიას აზროვნებას და შემოქმედებაში. აქაც იგი განახლებობს მათწვებელი იყო.

ილია ჭავჭავაძის რომელ ნაწარმოებსაც უნდა დავახედოთ, თქვენ მოგხსენოთ ჰუმანიზმის, კაცობოყვარეობის, ხალხთა განთავისუფლებისაკენ მომწოდებელი ხმები, მოგვესმით მძლავრი პროტესტი ძველის, დასავბუნლის, აღამიანის ჩაგვრებზე დაფუძნებული საწყაროს წინააღმდეგ. პოეტის გატაცებით ოცნებობს თავის „ანრიდლოში“ იმ დღე-ღამე, როცა ილიანობა აღამიანის მიერ აღამიანის ექსპლოატაცია:

შრომის სუფუეა მოვა მამინა
ვემშობრებობს მის ძლიერებით
და განმტკუნებს სოფელსა შინა
კაცობოყვარების სახიერებით.
მამინ უქმ სიტყვად არ იქნებან
ძმობა, ერთობა, თავისუფლება,
უქლის გვირგვინით აღარ ივლიან
კაცობოყვარება და სახიერება.
ალო ილო ქვეყანამ ძველმა,
რომ დღე-ღამე მისი წყობა ირლევვა,

და ამ ზეიანდა საუკუნეში
უნდა შესს იგი შრომის სუფევა:
მარს, მამერალო, შენც განაძლები,
წარბოქელ ნიჭთა კვლავ მოიაზრებ,
სხვის ძირს არ დასწევ, თუთ
ამაღლები,
არც ვის ემონებ, არც ვის იმონებ.

გაიხსენეთ ილიას ლექსი „1871 წელი, 23 მაისი (კომუნის დღეების დღე)“. როდენ უღრმესი სიყვარული იხსენებს პოეტის „ტერიტორიითა და მაშვარალოა მხსნელ დიდ დროშას“. პარიზის კომუნის დროშას, როდენი მწუხარებით იყვება მისი გული იმის გამო, რომ ქვეყნის „მწაგრება ძალად“ „იგი დროშა დასცა დიდა“. ვიქტორ გოლცვი თავის წიგნში „ქართული მწერლები“ აღნიშნავდა, რომ „არა მარტო ქართულ, არამედ იმდროინდელ რუსულ პოეზიაშიც არ მოიჭებნებოდა მთავრე ლექსი, რომელიც ესოდენ ძლიერად და აზრის სიხრადით ადიდებდეს 1871 წლის პარიზის კომუნისადმი თვის მებრძოლებს“. ილია ჭავჭავაძე ვადაჭრობ და მტკიცედ გამოუხარდა ადამიანის განთავისუფლებითა და მისი მებრძოლ პარიზულ პროლეტარებს. „მრდობის“ აქტორი არც შეიძლება იყოს სხვანაირად მოქცეულიყო. ჩაგრული კლასების განთავისუფლება — ეს იყო მისი მუდმივი სადგომი, სანაჭრელი, ეს იყო მთავარი და არსებითი, ეს იყო ის წმინდაოა წმინდა ოცნება, რომლის განხორციელებას შეეძალა ილიამ თავისი ბუნებრივი ენერჯია, თავისი სწორუპოვარი ტალანტის შთამაგონებელი ძალა.

ამ კეთილშობილური მისწრაფებით, ამ მაღალი და უმწინდესი იდეალიზმის არის გამსჭვალული ილიას არა მარტო პოეზია, არამედ პროზა. ილიას პროზა მართლაც რომ ცხოვრების მასწავლებელია, იგი აქვე მტკიცედ მისდევს თავის მონოთეზას — „ღმერთთან მისთვის აღაპარაკობ, რომ წარუძღვლე წინა ერს“. ილიას უფოლი მოთხრობა ბრძნული შეგონება ადამიანური სიკეთისა და კუშიანობისათვის ბრძოლის გზაზე. ილიას მთელი შემოქმედების შესწავლის, მისი შინაგანი ბუნებისა და პოეტური ტემპე-

რამენტის ამოსაწვობად ვაზუზო-მელი მნიშვნელობა ენიჭება მის „მეზავრის წერილებს“, მის ამ მარ. თლაც საპროგრამო ნაწარმოებს. სადაც ილიამ მებრძოლი ადამიანის, მებრძოლი პოეტის სიმბოლოდ თერგ აიღო.

„ენტები შენ, თერგო, — წერდა ილია, — იმითა ხარ კარგი, რომ მუხლგვანარი ხარ. თერგი სასუა ადამიანის გაღვიძებული ცხოვრებისა, ამაღლებული და ღირსსაწინაძი სახეც არის. იმის მღვრეი წყალში ჩანს მთელი ქვეყნის უბედურების ნაცრეტუტა“.

„მეზავრის წერილებში“ ილია ჭავჭავაძე სახავს საქართველოს ეროვნული და სოციალური განთავისუფლების პერსპექტივას და ამ პრობლემათა გადაჭრის გზას ის სწორად რეკომენდებდა. „სიტყვად „რეკომენდია“ არ შეგაძინოს. მიითხოვო! — წერს ილია ხსენებულ ნაწარმოებში, — რეკომენდია იმისთვის არის განკენილი, რომ მშვიდობიანობა მოაქვს“.

რამ მართლაც ბრძნული სიტყვებითა, რა მართლაც გენიალური განსაზღვრა იმისა, თუ რას წარმოადგენს რეკომენდია. იქნებ ვინმეს ეგონოს, რომ ეს ილიასათვის მხოლოდ ჰაბუაური გატაცება იყო. არა, ეს იყო მთელი მისი ცხოვრების ყველაზე მაღალი მიზანი. შემდგომში, როცა საცენსული მუხრუჭებმა უღრო მებრძელ მებრძულს ქართული პირს, ილიას ადარ შეუძლია ასე პირდაპირ ასხენოს ეს სანუკვარი სიტყვა — რეკომენდია, ამიტომ მუდამ მის ქართულ შესაყვეისებ დადებებს, და და ტ ე ნ ა ზ ე, გა ჯ რ ი ა ლ ე ბ ა ზ ე, ქვეყნის შეცვლა ზ ე, პორცილთა მხხრევაზე ლაპარაკობს.

და ი, „მეზავრის წერილების“ დაწერიდან ზუსტად ოცი წლის შემდეგ ილია კვლავ ერთგული რჩება თავისი პირვანდელი გატაცებისა. იგი აღნიშნავს, რომ რეკომენდია (ანუ როგორც ახლა უწოდებს, ც ვ ლ ი ე ბ ა) მარტო ჩაგრულიათვის, უბედურათვის არის მომტანი სიხარებისა. ილია წერს: „იქნებ რომ ჩვენს თავს ბედნიერად

გვარძობდით, ც ვ ლ ი ე ბ ა მე-
განუხებდა, დაგვარობდა, ვა-
რაცა გვაქვს, ისიც დაგვარობო, ვი-
ტიყოდით, მაგრამ... ოპ, რა კარგი
რამ არის შექსპირი. გულიამის-
ლავს რომ იტყვიან, სწორედ ის
არის. იმისი ერთი ლექსი მოგაფინ-
და და, თუმცა ამ სავანს, რაზედაც
ვლამარაკობ, არა უხდება, მაგრამ
თითონ ლექსი ისეთი კარგია, რომ
ვერ მომიბთმენია აქ არ ამოვეწრო:

ც ვ ლ ი ე ბ ა არის სამწუხარო
ბედნიერობისა,
ბედურტული კი მას სიხარული
მიეგება.
მე შენ, მე სვეო ცვალებათ,
მე სალამ მტყუარ

ასე მივსალებმა ილია რეკომენ-
ციას. დიდი ქართველი მწერალი
იძულებული იყო ასე გედაკრული
სიტყვებით ეწერა, მაგრამ მიიხვე-
ლი მაინც ყველაფერს ხედებოდა,
მან იცოდა, საით უმიხვებდა კაბ-
ლი მწერალი, იცოდა და თვითონაც
ცდილობდა შესწეოდა ქვეყნის გა-
ნახლებას.

მებრძოლი კუშიანტური სულის
კვეთებით არის გამსჭვალული ილი-
ას „ილახის ნაამბობი“. აქ მწერალი
გვიჩვენებს, ერთი მხრით, კეთილ-
და, მეორე მხრით, ბოროტი ძალე-
ბის მძაფრ შეტაკება და მწერალ-
თავისი საყვარელი გმირების — მო-
ხუცი ჰეპიას, ახალგაზრდა გაბრი-
ელის პირით ქადაგებს სიყვარულ-
მშობილად ადამიანისადმი, ავი-
წერს ბატონყმური წყობილების შე-
ზარაც სინამდვილეს.

განუზომელია ის გულწრფელ-
სიყვარული ადამიანისადმი, რომ-
ლითაც აღსაუბრა ილიას მოთხრობ-
ის „სახრობოვლაზე“. იმავე დროს, იგი
გამსჭვალულია უღრმესი სიძულე-
ლით ფეოდალურ-ბურჟუაზიულ
წყობილებებისადმი, რომელსაც დაუ-
პვის გზაზე მოჰყავდა მთელი თა-
რები; ილიას ეცოდება საწაული ზე-
ქმე — ბევანი და მისი უყვარის
ძმა. რომლებიც დაწინდობდა გრი-
ყა და უკლმართ გზაზე დაუწყ-
უსამართლობაზე და ადამიანის ჩა-
ვრაზე დაფუძნებულმა წყობილებამ
ილია ჭავჭავაძის ერთგული მოთხ-

სამთავრობო მუშაკებისათვის

სოფალი

სოფლად გახლდით, ვინახულეთ
ბაბუა და ბები-
ნეტვე თქვენც იქ წავიყვანათ,
იგი, რა ამბებია?
დღილიდანვე ირგებთან,
ბავშვია თუ დიდია-
ზოგნი ბაღში მუშაობენ,
ზოგნი ზვარში მიდიან.
ზოგი მწყემსავს, ზოგი თონისს,
ზოგი თიბავს სათიბებს.
ბებოს ათი ვესტუმრეთ და -
გულშაობდით ათივე,
ზოგი დიასახლისობდა,
ამზადებდა სადილებს.
პაპის ჩვენ ვესმარებოდით,
პრობა გავუადგილეთ.
იცი, როგორ გაეზარეთ?
ღმილიად იღვრებოდა.
მზის ჩასვლამდე მუშაობდა,
მაგრამ არ იღვლებოდა...
კაკლის ჩრდილში ვსაბილობდით,
ცივიცივლა წყაროსთან.
„არა შშია“, - მე რომ ვიცი,
იქ ეროხელ არ წამომცდა.
ყანაში რომ ისაბილებს,
თურმე ვეყო იმის აქვს,
ალბათ მიტომ მიადწესა
ჩვენმა პაპამ იმ ასაკს.
ოთხმოცი წლის არის, მაგრამ
გეგონებთ სამოცის.
სულთა პაერს სუნთქავს კაცი,
მზირალი საამო ცის.
ასე გვითხრა: - მუდამ ვმრომობ,
ჩემთვის დღე არ უქმდება,
ყანა-ზვარში ვიმყოფები,
მზე რომ ამოშუქდება.
სულ შრომაში გაგატარე
ჩემი წუთისოფელი.
შრომა იყო ჩემთვის მუდამ
სიხარულის მომფენი.
ამაყად თქვა: ამ ხნის კაცი,
ჯერ ავად არ ვყოფილვარ...
თან უღვამზე გადიასვა
თითები კმაყოფილმა-
ამას ისე გვიყვებოდა,
ისეთი გატაცებით,
მე მეგონა, თითქოს მამინ
ჩვენც ვიყავით კაცები...

სულილეთ, დავისვენეთ,
ვისუმრეთ და ვიცინეთ,
დიდ ყანაში დიდი სერელი
სუბე გავაციცხლეთ...

სიცოცხლით ბალადიგულვა

მარტივ გაფრინდა, აპრილიც,
დაფვა მისი, სავარდე-
სიცოცხლით გალაღებულმა
მამულში გავინავარდე-
ვარდე-ყვავილებს სურნელით
სულა და გულა დავიტკებ-
არც ბუნებაში სილღე,
არც მზის სხივები დავიკელ-
სული ფუნთი მემოიარე
ქართლოსის ამერ-იშერი.
ხან დღემოდი ღმილით,
ხან დღილით და სიმღერით...
მარტივ გაფრინდა, აპრილიც,
დაფვა მისი, სავარდე-
სიცოცხლით გალაღებულმა
მამულში გავინავარდე.

მთვარისი დავა

ვარსკვლავებით მოჭვილი
ცას შეეცმერთი სიამოთ,
გულს და სახეს გვიგერილებს,
საამური ნიაგი.
მთვარე გვიმზერს ქათქათა,
ულამაზეს სახითა.
ეს საღამოც უძლიოდ
გამოსულა სასლიდან.
სიწყნარება ისეთი,
ჩამოიშემცე არ ისმის-
მკერდში გული იგსება,
სიცოცხლით და ხალისით.

რობა „ოთარანთ ქვერივი“ ქარ-
თული ყოფის, კეთილმოზილური
მორალის, ქართველი კაცისა და
ქალის სინდის-ნამუსის, მთელი მათი
ცხოვრების, სულიერი სამყაროს
ცოცხალი და მართალი სურათია.

ილია ჭავჭავაძის მთელი შემოქ-
მედება იყო ბრძოლა მოძაველის სა-
ქართველოსათვის, რომელიც პოეტის
წარმოვსახებოდა როგორც გამოფხი-
შლებული, აყვავებული ქვეყანა. თა-
ვის პოემაში „ქართველის დედა“, რო-
მელსაც პოეტმა ქვესათარად წააწე-
რა „სცენა მომავალი ცხოვრებიდან“,
მან დახატა ოცნებით წარმოსახული
სურათები თავისუფალი საქართვე-
ლოსი. მოხუცი, ავადმყოფი დედა ამ
პოემაში ამბობს:

თუმცა სიციცხლე ნეულთათვის
წაღება არი,
მაგრამ მე, ღმერთო, გმადლობ, ამ
დღეს რომ მომამწარია,
და აქამომდე არ მოკვებე ჩემი
ცხოვრება.
ჩემი მამული, საქართველო დღეს
მიცოცხლებს,
ხალხი აზვირთდა, ხალხი აღსდგა,
ხალხი მოქმედებს,
კასპის ზღვიდან შეე ზღვამდისინ ერთ
ფურქსა ფიქრობს.
და თუ ფიქრია მთელ კავკასის
თავისუფლება,
დღია ხალხი, როს ეს გრძობა წინ
წარუტყვება.

საგულისხმოა, რომ აქ პოეტი ხა-
ლხთა ერთობლივ ბრძოლაზე -
მთელი კავკასიის თავისუფლებაზე
ლაპარაკობს. ილიას პატრიოტიზმი
მჭიდროდ იყო შერწყმული ხალხის:
ძმობის იდეასთან, ის აქვე მოწინა-
ვე პოზიციებზე იდგა და თავისი სამ-
შობლოს ხსნას მოძმე ხალხთა გან-
თავისუფლების საქმეს უკავშირებდა
ჩვენმა დრომ, საბჭოთა ეპოქამ
ხორცი შეასხა იმ ნატურას, იმ ოც-
ნებსა, რომლითაც აღბეჭდილია
ილიას მთელი მგზნებარე შემოქმე-
დება. თავისუფალი ქართველი ხალ-
ხი დღეს სიამაყისა და სიფიქრულის
გრძნობით იხსენებს თავის სახელო-
ვან მწერალს, რომელსაც მუდამ
სჯეროდა თავისი ხალხისა და მისი
დაიდი მომავლისა.

კოლაში

მომთ
ასანიშვილი

მხატვარი
ელ. ასანიშვიდი

მ თ ხ რ თ ა

მეწამილას მორჩნენ, აპარატი კარგად გარეცხეს. ვირი ტაჭაკში შეაბეს. წყლის ცარიელი ჭურჭელი დაუდეს, ყველაფერი დააბარვეს და:

- ბეჟან, ხვალ იორზე არ წავიდეთ?
- წავიდლოდი, მაგრამ მაკას უნდა გავყვე ქალაქში.
- მაკა როლანდის მიჰყავს „წიგულის“.
- ხუმრობ?
- რა მეთუშრება...

ბეჟანას სახე წამოენთო, ერთხანს თვალთ დაუბნელდა. ტაჭაკის ჭალს ჩაჰკიდა ხელი, რომ არ წაბარბაცებულყო.

- წავიდეთ იორზე? - არ ისვენებდა ლექსო.
- ლექსო, თავი დამანებე, - ბეჟანა თავს მოერიდა. პირი იბრუნა.
- მტოვებ? - ხმა გაუწეროდა ლექსოს.
- გზას თუ ვერ გაიგნებ, ვირი მივიყვანს შინ! ბეჟანა უკანმოუხუცედავად დაადგა სოფლისკენ მიმავალ შარას.

წამების ღამე დაულამდა ბიჭს. ჯერ იყო და ვერაფრით ვერ დაიძინა.

მერე იყო და, გვიან ჩამინებულზე სიხმარამა გასტანჯა:

დიდი ცისფერი მინდორი ესიხმრა. მინდორზე აქა-იქ დიდრონი ოქროსფერი ვარსკვლავები ეყარა. ვარსკვლავების შორის ერთადერთი გზა მიიკლანჯებოდა. გზაზე წარინჯისფერი „წიგული“ წყნარად მიგორავდა. ბეჟანა ვირის ტაჭაკზე იჯდა, რაც ძალა და ღონე ჰქონდა, ვირს სახრეს ურტყამდა. ვირი გაფიტებულყოფა, ადგილიდან ფეხს არ იცვლიდა. ბეჟანას ბოდმისაგან ცრემ-

ლები მოერია. ტაჭაკიდან ძირს ჩამოვიდა. ვირთან მივიდა: „დაუწიოთ, ჭემო დიდყურაო!“ - შევევდრნა. შეფერებამ გასჭრა. ვირი დაიძრა. მაგრამ ფეხს ვერ აუწვარა. ნეტავი რა უჭირსო? - უკვირდა ბეჟანას. ტაჭაკს გაღახედა, ჭალების წვერებამდე უწვიდა გამჭვირვალე ვარსკვლავის ზედაპირი. აბა, ეგ ამ ტვირთის სირბილით წამლებია? - გაფიქრა, წარინჯისფერ „წიგულს“ უწვიდინა მხრეა. წინა მარჯვენა კარიდან წითელ მანდილს გაჰქონდა ფრიალი. იქვე ჩამიშლხა ბეჟანამ, ვარსკვლავის ქიმზე ჩამოლო თავი და მწარედ ატირდა...

აღიონის შუქი ოდნავ შეპარვოდა ღამეს, ბეჟანას რომ გაეღვიძა. უმაღ წამოხტა. ტანთ ჩაიცვა, ვარდების ბაღში ჩავიდა. ლიონის ღობისკენ განაპირდა, ჩაყუნტდა, ვითომ საქმიანობდა, თან თვალი შარავისკენ ეჭირა.

„აგტოუსს აღარა კადრულობს...“ „წიგული“ უფრო შარავდა. არც ბილეთი, არც ლოდინი. ჩაიფურნ და ჩამოიფურნ დროით! - ესაუბრებოდა ბეჟანა საყუთარ თავს. „სრდილობის გულისთვის მაინც ეთქვა გუმინ...“ შენი „დაღვებული“ ხასიათი რომ იყის, მოგერიდა! ვენახიდან უცებ იმიტომ გამობრუნდა, იცოდა, ქალაქში წასვლაზე სიტყვას ჩამოგუდებდი. ვაცილებას ვაპირებდი, მხარში ამოვიგობას... საქალაქოდ სხვა უწოვია, მე სავენახედ უფრო გამოვადგები! ეპყეე... მგონი, დაუკრძავაში გადხვდები!“ - სჭრიდა და ოკრობოკროდა ჰკერავდა ბეჟანა დაბოლილ გულზე. „გოგოებს რაიმე მშვენიერი ან გულის ანაზღაურება და შენ კი არა, მთელ ჩვენ სოფელს გაყვიდიან თავისი ვენახებით, წყალ-ჭალებით, ბაზრა-ბოსტნებით, ველ-მინდვრებით, ძველი საყდრითა და სასაფლაოთი. მაკამ რო ეს ჩაიდინა, მამ. მსაყვლა რას იზამს, თებრია, აყუენა... არა, მაინც რა ჩაიდინა? იქნებ, ეჭვებია?!“ ლექსომ გარკვევითა თქვა - როლანდის მიჰყავსო თავისი „წიგული“. ვიღაც უცხო ბიჭს პირველსავე დაძახებულზე უყვდება აგტოში და ქალაქში მიჰყვება. რატომ უცხოს, როლანდის დეიდა მაკას მეზობელია. როლანდი შარშან ზაფხულსაც აქ ისვენებდა...“

- ბეჟანას ფიქრისაგან თავი დაუშქმიდა.
- მანდ რას უზხიან, შვილო?! - აივანზე დედა გადმომდგარიყო.
- ისე, - თავისთვის ჩაილაპარაკა ბეჟანამ.
- რას წამომდგარხარ ასე ადრიაინად?
- ეერა ხედავ, საქმე მაქვს, ვარდებს ძირს ვუმწვილებ, ბალახებს ვარიდებ.
- რალც სხვა ვარდებზე გაქვს ფიქრი ატეხილი, ვინ შენა და ვინ უმიზნოდ ეთუნია ადგომა.
- ადრე გამეღვიძა და...
- რა გინდა, შვილო, რატო არ მოისვენებ? რამე ახალი ფაფურაკი ხო არ გინდა აიტეხი?! - თავი დამანებე, დედი!
- თავი დაანებეთ... მამაშენიც რო აღარ გამოჩნდა? შევევწეწეოდი, თან წავიყვანდა. ტყეში ხეებს ხო არ აუტეხავდი დავიდარაბას! ერთხანს გული საგულად მშენებოდა.

- დედი, საქმე არაფერი გაქვს?
- შენზე დიდი საქმე რაღა...
- გოჭებს მიხედვ, ქათმებს, პატებს...
- მაინც ვის ელოდები შარაზე? - გამომწვევად შეეკიბა დედა.

- თავი დამანებე, გესმის! - ბევრანამ ისეთი ჭმით იყვირა, დედა მაშინვე პირუტყვს გატრიალდა.

ბეჟანა ისევ ჩაყუნტდა. აგურისფერი ვარდის ოდნავ გაშლილ კოკორში ჩაყო ცხვირი, ცრემლი შოერია, გულანჯივლებულს ყვეილის ნახს სურნელი სატკივარს უდრდებოდა. კარგა ხანს იჯდა ქვედაქვეული. ბოლოს თავს მოერია, ცრემლი შეიმშრალა, წამოდგა.

მზე კაცკასიონის მითიდან ემზადებოდა ამოსასვლელად, წინ ვარდისფრად მოლებავდა ცას. ზაფხულის ცხელი დღე თენდებოდა.

მსუბუქი მანქანის ხმა შემოსება ბიჭს. ისეუბა, რამდენიმე ნახტომით თუთის ხესთან გაჩნდა. ტანს აეკრო, ლოდინად იქცა. ნარინჯისფერი „ჭიკული“ მალე გამოჩნდა. მაკა როლანდის გვერდით იჯდა, სავარეო, ცისფერყვავილებიანი ჩითის კაბაში გამოწყობილი. მანქანამ ჩაიარა და თითქოს მთელი სოფელი თან გაიყოლა. ბეჟანამ სიცარიელე იგრძნო. უცხო გახდა ირგვლივ ყოველი. თუთის ტანს რომ არ ყოფილიყო ჩახტებულყო, თავს ვერ შეიმავრებდა, მიწაზე მოწვავდებოდა ბიჭი...

ბეჟანამ თვალები დახუჭა, ცხადლივ დაინახა ნარინჯისფერი „ჭიკული“, ცისფერყვავილებიანი კაბაში გამოწყობილი სიფრთხანა მაკა - ქვეყნად ყველაზე ძვირფასი და მშვენიერი გოგო. დიდხანს ეკვროდა თუთის

ტანს ბეჟანა. ბურანში მყოფს არაფერი ეყურებოდა, თავს ვერ მორეოდა. უკვირდა თავისი უძლურობა და რაღაც სიმწარენარტე სიამეს განიცდიდა.

- წამოდი, შვილო, ვისაუბროთ, - თითქმის ჩურჩულით უთხრა დედამ. ძალზე ფრთხილად მოხვია მხარზე ხელი. ბეჟანა გამოერკვა, დედას გაოცებულმა შეხვდა და შინისაკენ მორჩილად გაკეცა.

ნასაუბრევე დედა სამუშაოდ მეურნეობის კანტორაში წავიდა. მარტოდ დარჩენილი ბეჟანა ეზოში ადგილს ვერ პოულობდა. წიგნის კარადიდან ყაზბეგის მოთხრობები გადმოიღო, მაგრამ გული ვერ დაუღო.

მთელი დღე ისე მიილია, პირში ლუკმა არ ჩასვლია. საღამოს ჯერ დედა დაბრუნდა სამუშაოდან, მერე ნამცე მოვიდა. ნამზურევეს ტყის ფერი გამხდარ სახეზე ფერადი შეუკივთ ედგა. ბეჟანას მამა მალალი, ხმელი, ჯანმავარი კაცი იყო. ტყიდან დაბრუნებული დაღლილობას არ იჩენებდა, ხალისით შემოაღო ჭიშკარი, ცხენს შემოძვდა.

ბეჟანას სატკივარს ალბათ სხვა ვერავინ და ვერაფერი უშველიდა! მამას შეეგება, მკერდში ჩაეკრა.

- როგორა ხარ, შვილო?
- ბეჟანა გაილაურსა. შეეშინდა, მამის სითბოზე გული არ ასრუებოდა.
- ცუდი ხო არაფერია შენს თავს?
- არა. მამი, რას ამბობ! - უპასუხა და შესცინა.

დედა შორიანლოს იდგა, სიხარულით იცხებოდა. ენას როგორ მოატრიალებდა, როგორ წამოსცდებოდა ბეჟანას ხიფათის ამბავი!

- სკოლისას რას მეტყვი? - მამა-შვილი მხარზე ხელგადახვეული გაემართნენ სახლისაკენ.
- ორი ოთხიანი გამოგურიც მხოლოდ.
- პირწმინდა ხუთები გაგიძნელდა?
- მასწავლებლებისთვის კალთები არ დამიგლეჯია, თორემ არც უმაჯობა იქნებოდა.
- ძალად ნუააფერს ეცდები, შვილო.

- ძალიან დაიღალე, მამი?

- არც ისე. რამდენიმე დღეს ღვიძლებს, საქმეებს მოვაგვარებ და მერე ისევ გავსწვებ ჩვენი მშვენიერი ტყისაკენ. თუ ინდომებ, შენც წავიყვან.

ბეჟანას ფერი ეცვალა. არადა, სხვა დროს ამაზე სასიხარულოს ვერაფერს მოისმენდა მისი ყური.

- წყალი გავაგებელი, გიორგი? - ჰკითხა მეუღლემ და ბეჟანას უხერხულობასაც ეშველა.

- ჰო, სანამ ტყის ჰუჭებს ჩამოვირიდებ, ბიჭი ჩემს იმასთან გავაგებავთ. ამოვიტყვი. ფროსთაც მესძახოს. ამ საღამოს ერთი კარგი პურბობა უნდა.

დღეა დაღობილია. ბეჟანამ ერთ დედალას და ორ ვარის წააგებინა წალდით თავები. შერე მოპატივედ ჯერ ბიძასთან დაეთმო სოფლის ბოლოს, შემდეგ მეზობლებს დაესმარა. უკან მობრუნებულზე მამას მოეხმარა პატარა ყოცოს თავის მოხდამი. ქვევრში რქაწითელი ჩაბურჭულებს ისროდა. გიორგი ქარვისფერ ღვინოს ხელაბეჭდში მოფერებთ ახსამდა.

ვახშაზე გიორგის ძმა - აბრია თავისი მეუღლით მოვიდა. სუფრაზე კარის მეზობელიც ჰყვავდათ ცოლითა და ჯარიდან ახლად დაბრუნებული ვაჟით. გვიანობამდე იღებდნენ.

სტუმრები წავიდნენ.

ცხელი დღის შემდეგ სოფელი სიბნელეში ჩაყურებულ იყო. ვარსკვლავებით დაჭორფლილ ცაზე ვერცხლით მოჭედით მოვარე ამოცურდა. მყუდრო შუქი დააფინა ნიღამოს.

ბეჟანას მამა ჯიჯიმგადაფარებულ ტახტზე იჯდა. ბრელი მუთაბა იდაყვებქვეშ ამოეჩინა. ნატოს სუფრა აუღლებინა. გარეცხილი პურჭული დიდი ტაშით მავრიაზე ჩამოედება, მშვიდად ამშრალდება. ბეჟანა მამას ხელმარჯვნივ მისჯდებოდა. სახეში შესცივინებდა.

- შვილო, წელან პასუხი შემოგივინე, როგორც გატყობ, ტყეში წამოსვლა არა გწადიან. - თქვა მამამ დინჯად.

ბეჟანას ცვლავ ეცვალა ფერი. უსიამოდ მოხვდა გულზე მამის ნათქვამი. გაჩუმება აღარ შეიძლებოდა.

- შინ ვიქნები, მამი, დედას მარტო ხო არ დავტოვებთ.

- გესმის, ნატო, ბიჭი მოხვრობის ხანაში შედის და ჰქუც უმწიფდება!

ნატომ ქმარს მშერა აარიადა.

- ყველაფრის ყადრი და სიყვარული თავიდანვე უნდა, შვილო, თორემ მერე ყოველი მეცადინეობა გვიანია! ვენახს ხო არაფერი უჭირს?

- არა, მამი, ყველაფერი როგორცაა. შენ რომ შარები დაფერა, მე გამოვთხენე. შეუწამელით აბრია ძიამ შეწამლა.

მამას ლიმილი მოერიდა:

- კარგია. ოღონდ თავი არ გადაიღალაო.

- იქ რა იყო გადასალღელი!

- მამ, მოვისვენეთო, ადრინადა ჩავხედლოთ ვენახს.

ბეჟანას სიხარულით აღარ იყო. მამას არც კითხვებით შეუბეზრებია, არც ტყეში წყევანა დაუძალებია. გუ-

ლი ხომ გაუსვიდებოდა იმ სიმორეზე მაკას უნახაობი, იმაზე გულმოსულს, გულჩასუსტულს... ის დამეცხვებოდა ფიქრებში გაატარა. რა აღარ ინატრა, რა აღარ გათავისჯა. ოდნავ დამშვიდდა. ბოლოს ძიღმა წაართვა თავი.

გიორგი ოჯახში რამდენიმე დღეს დარჩა. საშისაო თუ საგარეო საქმეები რომ მოითავა, პირი ისევ ტყისკენ იბრუნა. სანამ წავიდოდა, არც მამა იმორება ბეჟანას გვერდიდან და თითქოს არც შვილს ახსოვდა ვინმე. წავიდა მამა და გაახლდა სატყევირო, გაღვივდა ჩაბურჭულ სევდა უფრო მწაფად, მოძიადველად. მოთხებდნენ იდე იყო, ბეჟანას არც მაკასათვის მოეკრა თვალი, არც ლექსო შეხედებია სადმე. ის კი არა, ნარინისფერი ჯიჯიმგადაფარებულს დაუღალანდა. გული ეუდს უგრძობდა. ერთი ხარისა ჰქონდა, ლექსო მაინც მოეგდო ხელთ სალაპარაკოდ, მაკას ამბავს შეიტყობდა.

იმ საღამოს მაკას ბუბია ამოეუხსევნდა. პატარა, გალეული, შვ ტანისამოსში ჩაგარგული, თვითონაც შავი და ფეხებიც შავი. ეზოში შემოვიდა და დაიძახა:

- ნატო, შინ ხარ?!

ბეჟანას დედა მამინვე მიეგება, სახლში შეიპატივა.

- არა, შვილო, აქვე გეტყვი ჩვენს სატიკვარს.

ბეჟანა მარნის ღიად დაგებულ კარს აუტუნა, სმენად იქცა.

- მოხდა რამე, თამრო ძალო? - დაინტერესდა ბეჟანას დედა.

- რა უნდა მომხდარიყო. მაკა ამ ბოლო დროს ამრევილია, სიტყვას ვერ გასცემ. რაც ქალაქიდან ჩამოვიდა, რაღაცა აწუხებს, ხმას არ იღებს, ზის და თავისთვის მიდღებოდა. ჩემს რამდენ ორიოდ დღეში საგაფრთხოდან გამოსწერენ, ჩამოყვანა ხო უნდა. მე იქ სიარულით თავი არა მაქვს. ლექსო ჯერ პატარაა. მაკას იქ წასვლას ვეღარ უხსენებ. იქნებ, ბეჟანა რო გავაყოლოთ, აღარ იუაროს.

- გავაყოლოთ, თამრო ძალო, მაგაზე უარს როგორ გეტყვით.

- მამ, დროით გადმოვიდეს, ველოდებით.

- მალევე გამოეუშვებ.

მაკას ბუბია თვალს მიეფარა თუ არა, ბეჟანა ეზოში გამოჩნდა.

- ვინ იყო, დედი, რა უნდოდა? - სხვათაშორის იქ ითხა.

- მაკას ბუბიას ვეღარა სცნობ?!

- რაო, რა მინდაო?

- შენი ნახვის ნატრულია დიდი თუ პატარა.

- მე მამასთან გადასვლელი არა ვარ! - ხმას იხეთი მკვავებ ტონი დაატანა, ეჭვი რომ არ შეპარვოდა მუდას ნათქვამის საბოლოოობაში.

- რა კელამ გიკინა? - გაიოდა დედამ.

- ყველამ თავის თავს მიხედოს!

- შვილო, მთელი შენი გადარეული ბავშვობა სინართლესა და სუსტების გამოსარჩლებს შევლით, მეზობელი შევლასა ცხოვრებს და არ გამაგონოთ?

- გული არ მიმიწვეს!

— შე რას მიმალავ, ხომ ვიცი, ერთი სული გაქვს, გადახვიდე და...

ბეუანამ დედის დაინებულ შურას ვეღარ გაუძლო.

— ჰო, კარგი, კარგი! — იყვირა და შარაზე გაენთო.

— შე გადარეულო, შენა! — თბილი ღმინილი დაადევნა შვილს დედამ.

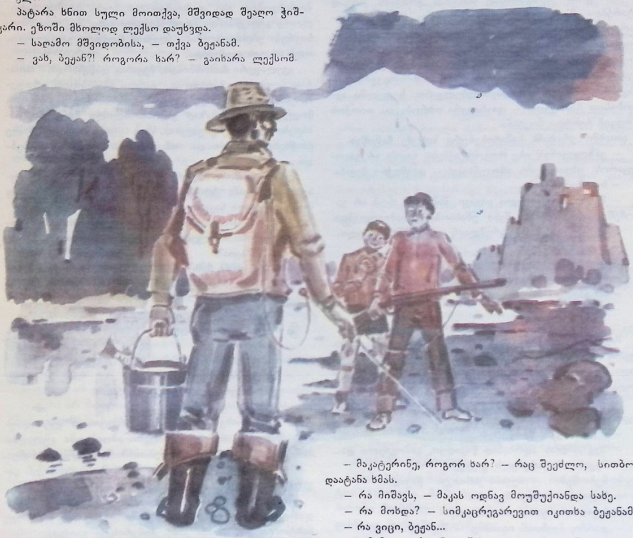
ბეუანამ ისე ირბინა, მაკას ბეზიას კინალამ მიასწრო ნისვლა.

პატარა ხნით სული მოითქვა, მშვიდად შეალო ჭიშკარი. ეზოში მხოლოდ ლექსო დაუხვდა.

— სალამო მშვიდობისა, — თქვა ბეუანამ.

— ვახ, ბეუან?! როგორ ხარ? — გაიხარა ლექსომ.

საკუთარი თავი გააფრთხილა. საფეხურები მშვიდად აათვა, აიენი გაიარა, დარბაზის კარს მისწვდა. ოთახში სალამოს ფერმკრთალი შუქი იდგა. მაკა ფანჯარასთან სკამზე იჯდა, წიგნს კითხულობდა. ბეუანს კიდევ უფრო გაცრეცილი და გამხდარი ეჩვენა. გოგონამ ისეთი თვალებით ამოხედა, ბეუანამ ერთიანად ინანა ამდენი ხნის უნახაობაც, უყურადღებობაც და ათასი ეჭვიც.

— მაკატერინე, როგორ ხარ? — რაც შეეძლო, სითბო დაატანა ხმას.

— რა მიშავს, — მაკას ოდნავ მოუშუქიანდა სახე.

— რა მოხდა? — სიმკაცრეგარევეთ იკითხა ბეუანამ.

— რა ვიცი, ბეუან...

— უჩემოდ არ უნდა წასულიყავი ქალაქში!

— აკი არც ვაპირებდი. უფროსებმა შემავლუიანეს...

— ხმა გაუწყვრილდა.

— საკუთარ გულისთქმას არახოდეს ელაღატება!

— რას ვიფიქრებდი... ასეთი ზრდილი, შეგნეულლი, მომავალი უქიმი...

— მაკატერინე, შე რომ კაცმა მცემდა, უსწავლელი იქნებოდა?

— ეს, რა ვიცი... დარღვით აღარა ვარ, შენც დაიკარგე. თუმცა, მე ვარ დამნაშავე.

— მაინც არ მითხარი, რა გადაგბდა! — წყენა გაერია ბეუანას ხმას.

— რა მიშავს, თავად როგორ გიკითხო?

— შენგან დავიწყებული როგორ ვიქნები? მაკაა ჯაგრიანად.

— მიზიწი?

— არ გვიმხელს, იქნებ შენ არ დავიმალოს.

— დედა როდის გამოგვაუთ სახავედმე? როდის?

— ორ დღეში გამოსწერენ და...

— გასაგებია, მაკა საით არის?

— ზეერთაა.

ბეუანა კიბისკენ დაიძრა. გული გარეთ გამოვარდნას ღამობდა. „უსეშად არაფერი წამოგდევს, გესმის?“ —

- მოსაყოლად არ ღირს.

- მიაბე!

- დედასთან დიდხანს არ დავრჩენილვარ. უკან სანამ გამოვეშვებოდი, კაფეში შემეპატია. მშობრად, უარი არ მითქვამს. საუზმესთან ერთად შამპანური მოატანინა, მეც ბევრი მიხევეყა, მაგრამ არც მიფიქრია. თვითონ მიძალა სასმელს. ვთხოვე, ნუ დღაღვე-მეტიქი. არ გამოვიდა. უკანგზოაზე მანქანის ერთხანს კარგად ატარებდა. მერე ნერვიულობა შევატყვე. სიგარეტს სიგარეტზე ეწეოდა. ბოლოს კითხიანურებს მოჰყვა: პროფილით, თვალდებით... ყურებში გუგუნება მიმატა, თვალღებზე ხელენი ავიფარე, ის იყო, უნდა მივეყრია, გააჩერე-მეთქი. რომ ხეს დააჯახა მანქანა მოსახვევში. დაშვებით თითქმის არ დაშვებულვარ. სოფელში ავტობუსით ჩამოვიდი. - დამათვრა თნრობა და თითქოს ცოდვის ტვირთი მიუტანა.

ოთახში ერთხანს სამარისებური სიზუმი ჩამოწვა.

- ვაზფიქრებ! ისე როგორ იქნება, სადმე არ გადამიყაროს. ცხვირ-პირს ამოვწყაყავ! - დამიუქრა ბეჟანა.

- ნუ იზამ, ბეჟანა...

- შენზე გულმოსული ვიყავი. მამაჩემი რომ არ გამოჩენილიყო, ალბათ შენი უნახაობა გადამიყოლებდა. ისევე ჩაუღდა მაკას ცრემლიან თვალღებში ნათელი.

- წავიდა მამამშენი?

- დილას ადრინანდ წავიდა.

- არ წავიყვანა ტყეში?

- არ გაყვევი.

- გაუკვირდებოდა.

- ვიცრუე, დედას მარტო ხომ არ დავტოვე-მეთქი.

მაკას ცრემლი მოეძალა, არც უცდია თავის შეკვება. ბეჟანა დაინია, არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო. ბოლოს ისღა მოიფიქრა, ჯიბიდან ცხვირსახოცი ამოიღო, გაუწოდა. მაკამ ცრემლები შეიმშრალა.

- ქალაქში როდის წავიდე? - საქმიანად ჰკითხა ბეჟანამ.

- დედას ზევ გამოსწერენ.

- ზევ დილას ადრინანდ წავიდე, გამოვიდო და...

- ბეჟანა, მატარებელს გაყვეთ, პო?

- ნება შენია, - ბეჟანა კარისკენ წავიდა.

- მიდიხარ? - მაკა შეტარა.

- წავალ. რამე ხომ არ გინდოდა?

- დარჩი, ჩვეთთან იჯანმე, - შეეხევეყა მაკა.

- ასრულდეს სურვილი შენი! - ხელის აწევით გამოაცხადა ბეჟანამ.

მაკას საბოლოოდ მოუშუქიანდა ფერგატრეცილი სახე.

შეინდებამდე იხსნენ აივანზე გაშლილ სუფრასთან. ლექსო ბივიც ერეოდა მარაქაში, ისიც არც ერთს არ უღებდა ტოლს. ყველა საკითხზე პასუხი უმალ მზადა ჰქონდა. მაკას ბებია ყმაწვილებს თავს დასტრიალებდა, რაც ბრალ ებდათ, უვვედრებლად მოჰქონდა სუფრაზე. ბოლოს ბეჟანა წამოვიდა, მალეობა გადახიხადა. შინისკენ აჩქარდა. მაკამ ჰომოგრამდე გააცილა.

- ზევ დილას ადრინანდ გამოვიგეცი, მზად დამხე-

დი. - თქვა ბეჟანამ გამოსოხებისას.

- მზად ვიქნები.

მაკა დიდხანს გაჰყურებდა ბეჟანას გზას.

მაკას დედა ქალაქიდან მშვიდობით ჩამოიყვანეს. ჩამოვიდა და იმ საღამოსვე აჩვენეს ვენახი, გული დაუმწვიდეს. ქალი ბეჟანას ღოღოტთ დიდილა. ბიჭი ჯერ პორცებოდა, ისე კი საიბით ივსებოდა. მაკასაც საბოლოოდ ვადამწმინდა მოღრბულული სახე, შუჭი და მშვენიერება ერთად მოემატა. ლექსო, როგორც ყოველთვის, თავს არავის ავიწყებდა.

ყველაფერი ჩამოშინდა, ბეჟანაც დაწყნარდა. თითქოს ყოველივე ზაფხულის ცხელი დღეებივით ერთფეროვნად უნდა წათავებულყო. ვენახის საქმე თითქმის მიიღუდიყო. დამაზად გამოსობლილი მტევნები, ჩასატკობად გაყურებულები, მშეს ყფიცებოდნენ. ძაღვ ჩაიქმენდნენ ფერს და იმათ ნახვას არაფერი აჯობებდა.

ერთ საღამოს, მშე რომ გადიხარა და ძალა მიუსუსტდა, ბეჟანა ქლიავის ხეზე ავიდა, ვერცხლისჭრად მობუსუსებული ნაყოფით იგემირებლებდა პირს.

- ბეჟან, პაი, ბეჟან! - ლექსო ღობესთან მომდგარიყო, ყელის ძარღვები დაწყვეტაზე ჰქონდა.

- რა ამბავია?!

- ჩქარა, ძირს ჩამო!

ბეჟანა თვალისდახამამებში მიწაზე დაეშვა, ლექსოსთან მიიჭრა.

- მოხდა რამე?

- იორზე უნდა წავიდე...

- რა მოხდა?

- ბანაობას ვაპირებდი...

- მარტო რამ წავიყვანა იორზე!

- ვენახში ვიყავ, იქიდან ვაღვიდე.

- მერე?!

- კაცი ვნახე ზურგანითო, ბრწყვილა კეტი დაურია მორევში. რამდენიმე თვეში ამოცვივდა გულღმა. მარტო რას ვაჯიღებოდი, იქნებ ორმა მოვანერხოთ რამე... ის არის, ის! - იყვირა ბეჟანამ, სახლისკენ გავარდა.

მალე დაბრუნდა. მარჯვენაში ორღუღიანი სანადირო თოფი ეჭირა, მარცხენაში - სავაზენი. ორიოდე ნახტომით ჩამოათავა კიბე, ჰომოტრისკენ გაიქცა.

- მოიცა, რო ვარბიხარ, იცი, სადა ვნახე?

- იორზე!

- იორი იმ სივრძეა, საღამომდე რო ირბინო, დააქლებ რამეს?!

- დროზე გამოადგი ფეხი, ვიცი, სადაც იქნება!

- ფშატებთან, თქვენი ვენახის ბოლოს...

- ვიცი, იქ იყო სწორე!

- ვინ იყო, არ გამაიფიქო!

- გზადავა მტრები. წითურია, ხო, მალალი, გამდარია?

- შენ საიდან იცი, წუხელის ხო არ ვესიზმრა? - ლექსო გაცილებული იყო.

- ვითომ მივასწრებთ? - ევკობდა ბევანა.
- მივასწრებთ! ოღონდ, შარაზე რომ ვინმემ დაე-
ვინახოს თოფით ხელში, დაფეთებულები, დაჯიჯერო, არ
გაგაჩვიერებს, არ ანავის დაგაადევნებს? - ჰკითხა ბევა-
ნას ლექსომი.

- მართალი ხარ, თავგზა ამენა, ბალებიკენ გადა-
ვუხვიოთ.
- იქით უფრო მოკლე!
- მართალია, მოკლე!
გარბოდნენ თავგამოუკებით. გახვითქულები მიადგნენ
მდინარის ნაპირს. ვაგერციხლებს ამოეფარნენ. იჭურისა
მოათვალიერეს: მოშორებით მაღალი კაცი დალანდეს,
მწვიფად მიუყვებოდა მდინარეს თავკვე.

- არბაქ! ლექსო, არ გაეგასწროს! - იყვირა ბევანამ
და რიყეზე გაევიფდნენ.
სიბუბზე სირბილი ჰირდა. თავს არ ზოგავდნენ. აყ-
დაყურდნ სულ მალე წამოიწვივნენ, წინიდან დაუარეს.
ბევანა კაცს პირისპირ გადლაგდა თოფომარჯვებუ-
ლი. ლექსო შორიასხოს შეჩერდა.

- რა ამბავია? - იკითხა აკციმა.
- ველარა მყნობ? - კითხვა დაუბრუნა ბევანას.
- არ მავონდები.
- კარგად გაიხსენებ.
- რა ვქნა, ვერ გიხსენებ. - კაცმა ხელები ზეადმარ-
თა გაოცებითა.

- მე კი არ დამიწვიებია. არც შენი ცემა ამომშ-
ლია ვუღიანდა.
- ვიღაცამი გქმლები, ყმაწვილი!
- ეგ ვედრო დადგი, ზურგჩანთაც მოიხსენი! იქნებ,
მერე მაინც გაიხსენოს!
- რაო, ბრძანებაა, თუ თხოვნა?
- რასაც გუებნიბიან, შეასრულე! - ბევანამ ფოლადი
დააყურდა ხმას.

- ბული არ გამიხეთქო! - ჩაიცინა კაცმა და დაიძრა.
- ფეხი არ მოიკვალო! - იყვირა ბევანამ და თოფმაც
იჭყია. საფანტმა სიბუბზე გაიშხვილა.

კაცმა აშკერად კი იკადრა დამორჩილება. ვედრო
ცრავდა დაუშვა. ზურგჩანთა მხრებიდან მოიხსნა, ფრთხი-
ლად მიუდგა ვედროს.

- ლექსო, როგორ მოვიტყევთ, სოფელში წავიყვანოთ,
უ ვაგუშვით?
- რა ვიცი, როგორც შენ იტყვი!

- ამჯერად ეს ვაგმაროთ, მეორედ თუ თვალი მოე-
კარ ამ არემარეზე, ცინებს ვერ გადაურჩება!
- მეტისმეტი ხომ არ მოგდით, ყმაწვილებო? -
ხმა დაითავსა კაცმა.

- ეგ ჩვენი საქმეა!
- მოდიო, მოვრავდეთ. თვეზი - თქვენ, ზურგჩან-
თა - მე.

- რაო, გვევაჭრები კიდევ?! - ზიზლით შესძახა ბე-
ვანამ.

- თანაც, პირობას ვამძლევეთ, თქვენი სოფლის ბო-
ლოს აღარასოდეს გამოვწმენდები!

- მთელ ივრის პირებზე!
- ივრის პირებზე? - გაოცდა აკცი.
- პო! ვიცივრის?
- იქნებ სასკირნოდ ჩამოვიდე?
- ვიცი თქვენი სკირნობა, ვიცი! - ბევანას მოთმი-
ნება ელყოდა.
აყლაყუდამ ხმა ჩაიკმინდა. სადღაც შორს იმზი-
რებოდა.

- ლექსო, ზურგჩანთა ვახსენი, ვნახოთ. რა ეშმაკის
აპარატი მოუგონია ამ ბუნების დუშმანს!

ლექსომ მწვანე ხაკის ზურგჩანთიდან აპარატი ზომის
ხელსაწყო ამოიღო, შერე - ორი პლასტმასის ლამაზი
კოლოფი ერთმანეთის გვერდით ფრთხილად დააწყო.

- ლექსო, მოზრდილი ლოდი მოქებზე და მაგ მშვე-
ნიერ აპარატს დასთხოლოშე!

- გავიდიო?! - იყვირა აყლაყუდამ. მუხლებზე და-
უმხო, აპარატი მთელი ტანით გადაფოფორა. - რამდენი
ღამე გამოთენება ამის გაკეთებაში. ერთი ხელის მოქ-
ნევით გინდათ, დაამსხვრიოთ? ეს ხომ ბარბაროსობაა!

აკცი მთელი ტანით გადამხოზობდა აპარატს და გა-
ბოროტებული შესკებოდა ბევანას.

- წამოდექი, თავი თუ არ მოგებზრებიო! - უყვირა
ბევანამ.

- ვთხოვეთ, გემუდარებით, ნუ დაამსხვრევთ!
- ლექსო, რას უღვევხარ?!
- ახლავე, ბევან! - ლექსო მოზრდილ ქვას დასწვდა.

- თქვენ ჯერ შრომის ფასი არ იცით, რამდენი ვიწ-
ვალე ამის გაკეთებაზე!..
- შევარცხენი ასეთი ნაშრომი!

- ნუ იზამთ! სკოლაში წაიღეთ, ფიზიკის კაბინეტში.
მისგლეებით, რა საინტერესო აპარატი შემოქმინია! - კაცს
ხმა გაებზარა.

ბევანას გადაწყვეტილება ურყედი გამოდგა. ერთხელ
კიდევ შეუძახა აყლაყუდს, ფეხზე წამოაგდო. ლექსომ
ძლივს ასწია და შემართა ბრტყელი ქვა.

- დავეშვა? - ჰკითხა ბევანას.
- მიდი! - ბრძანებასავი გაიხსნა ბევანას ხმა.
ლოთონი აფერიადა...

კაცს სახეზე მიჩნის ფერი დაიღო. მხრები მოწყვე-
ტილ ჩამოყარა. მოშვებული დაყუნტდა. ბევანას ერთი
პირობა შემოებოდა კიდევ. მალე მოეგო გონს, ვედროს
დასწვდა, მერევე მოისროლა.

ბიჭები პირუჭუმრა გაერიდნენ კაცს. მდინარის ნა-
პირს შეუყვნენ. ბევანას თოფი მხარბილივ გაეღო. ხმას
აძრ ერთი არ იღებდა. მიდიოდნენ ოღნავ დაღვერემილე-
ში, გამარჯვება-დამარცხებასთან წიღნაყარბევივით.

ივრის ვაღმა, ფურდაზე, ნორჩი მუხების კორომი გა-
მოჩნდა. კორომიდან კოდლას კაკუნის ხმა ისმოდა.
ბიჭები შედგნენ, მიაყურეს.

- გესმის, ბევან?
- პო, მესმის. - ბიჭები ერთხანს გაყურდნენ.
კოდლა გაწვარბებით ეძებდა ნორჩი მუხის ტანზე
სატკივარს. აკი პოულობდა და ჰკურნავდა კიდევ.

კამფა ელთან თქვენს წინიღებს

ირინე ბალიშვილი

მხატვარი ზურა ლეინაძე

არ შეიძლება ბაშუე ჩახვილ და მისი ახალი დედაქალაქი ტინდა არ მიიჩნებულა.

სსრკ-ში ტინდა ყველაზე ახალგაზრდა დედაქალაქებს შორის, მაგრამ უკვე აქვს თავისი ისტორია და ჰყავს მემკვიდრე. ეს მემკვიდრე კი, უპირველეს ყოვლისა, ახალი თაობაა — ბაიკალ-ამურის მაგისტრალისა და ქვეყნის მომავლის მშენებელი ახალგაზრდობა. ბამის ახალგაზრდა დედაქალაქში უკვე გახსნილია სკოლები, საავადმყოფოები, მუზეუმი, ხაბაროვსკის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ფლიალის დაუსრულებელი განყოფილება. სხვათა შორის, როგორც მერე ვაგივთ, ქართული სტუდენტებიც ბევრი სწავლობს თუჩრე ამ ფლიალში...

ტინდის მშენებლობა კი გრძელდება, მრავალრიცხოვანი დაუმთავრებელი სახლის ხარაჩოები და მათ შორის ყირაფივით კისტრამოწვილი ამწეები სწორედ ამაზე მუტყელებს. ყველაზე თვალში საცემი მაინც ხარაჩოებზე გამოყრელი პლაკატებია: „მზარის ვეუტრის მშვიდობასა და აარ გენდა ოში.“ მართლაც, ტინდა მშვიდობის ქალაქია, ინტერნაციონალური მშვიდობის ქალაქი... ტინდაში დიდეს სწორედ პირველი ფიცი ბაიკალ-ამურის მაგისტრალის მშენებელმა ახალგაზრდებმა.

— ჩვენ წილად გვგვდა დიდი მისია, ვიყოთ პირველი ბარის და მშენებლები ციმბირის მიწაზე, ვიყოთ ბაიკალ-ამურის მაგისტრალის პირველი მშენებლები. ბამის მშენებლობა ყველაზე უდიდესი და მშენებელთა მოვლენაა თანამედროვე სწავლაგადობრივ ცხოვრებაში. ჩვენი

გვიხარია, რომ მონაწილენი ვართ ამ ღირსშესანიშნავი მოვლენისა, გვიხარია, რომ ჩვენი წვლილი შეგვაქვს ამ ურთულეს საქმეში.

წინ დიდი სიმძლეობა, მაგრამ დაბრკოლება არ არსებობს. ჩვენ, საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა რესპუბლიკებიდან წარმოგზავნილები, ყოველ ღონეს ვიხმართ იმისათვის, რომ ბოლომდე და დროულად შევასრულოთ დავალება. ახალგაზრდების უპირველესი ვალია არ შევარცხვინოთ ჩვენი რესპუბლიკის სახელი, ვიყოთ ღირსეული მშვიდები ჩვენი ქვეყნისა... ვერც ციმბირის სუსხი, ვერც უღრანბი ტაიგის მრისხანება ვერ შეგუფრანბს ჩვენს სულსკვეთებს და საქმისადმი ერთგულებას. ვიართო წინ, სულ წინ, ჩვენი ცხოვრების საუკეთესო გზაზე, მდინარე ლენის სანაპიროდან ამურის ნაპირების დასასრულამდე... ბამი ხომ საუკუნეში ერთგულ იბადება!“

ვინც კი ყოველმა ბამის მშენებლობაზე, დასრულდება, რომ ახალგაზრდების ეს დაპირება ფუტე სიტყვა არ გახლავთ... ბამი იზრდება, მუნდება. მაგისტრალის დამთავრებამდე მცირე დრო რჩება. გრანდიოზული მშენებლობის პირველი ეტაპი მთავრდება. ისტორიული მისია, რომელიც ბამის მაგისტრალს დაეყრება, ქალაქში შედის. მის რეღსებზე უკვე გადატანილია 42 მილიონ ტონაზე მეტი ტვირთი და გადაყვანილია იქნს მილიონამდე მგზავრი. მაგისტრალი ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის სამსახურში ჩაერთო.

მესტეო დღეა იკამიაში ვიყოფებით და ალტაიებულენი ვართ და

სახლებს სიმშვენიერთი.

ვიღრე ჩამოვიდოდი, გზაში უკვე გვითხრეს, თავისი ლამაზი მღებობით იკამია ყველასაგან გამოირჩევაო, მაგრამ სინამდვილემ ნათქვამს გადააუარბა. ფუტეისა და არყის ტყეში ჩაყარგული, თითქოს ხელისგულზე დატეული იკამია აფინიანი ფიცი რული ოდა-სახლებითა და ბილიკებით ერთ პატარა ქართულ საყურბოტო სოფელს უფრო მოგაგონებთ, ვიდრე სარკინიგზო სადგურს. ყოველი სახლის წინ ცელქობენ გზოს ძაღლები, მოაჯირბო თვალბს ნაბავენ ფისუნებში, დაბაუტობენ გრძელეწვიანი თხები; კოხბა, შემალბებულ ფიცი რულ ბილიკებზე, რომლითაც უვაგშირდება ერთმანეთს სახლები აივნებში, გადარბინა და გაღმორბინა გოგო-ბილები. დილიდანვე ყოველ კუთხეში გაიგონებთ ბავშვების გადაძახილ-გაღმობაილს; მოზრდილები სკოლაში მიიჭარბინა, პატარები — საბავშვო ბაღში.

იკამიელ ბავშვებს კაცი ვერ დაშედრება, დაუზარელი, შრომისმოყვარენი არაინ. მშობლებსი მზარდაძახარ: ციმბირის სუსხსა და ყინვაში შრომობენ, სწავლობენ და თავიანთი წვლილი შეაქათ ბამის მშენებლობაში. ჩვენ მუტყედით რამდენიმე იკამიელ ბავშვს და ვესაუბრებთ კიდესიინი ცოცხალი, ცნობისმოყვარე ბავშვები აღმოჩნდნენ, ბევრი რამ ვეუფებთ თავიანთ ცხოვრებაზე, სკამინობაზე, ბოლოს კი ქართულ პიონერებთან კეთილი საღამო და სურბოლები დაგვბარეს...

აი, ის ბავშვებიც, რომელთაც ქართულ პიონერებთან შეხვედრა დ:

მეგობრობა სურთ; იმედი მაქვს, რომ დაინტერესდებით მათი ბედით და წერილების საშუალებით დაუახლოვდებით კიდევ; მძებნი დაბრუნდნაწილები — მეოთხეკლასელი კახა და მეხუთეკლასელი თემური; მესამეკლასელი დათო მელქაძე, მეექვსეკლასელი ზაზა გელაშვილი, მერვეკლასელი ირმა ბარბაძე, დები: მეხუთეკლასელი ირმა და მეორეკლასელი ინგა კუპრავები; მეოთხეკლასელი ლამზირა ჭიჭურაშვილი და სხვები...

იკაბის დასახლებაა რომ გადახედოთ, თვალში გეცემათ ერთი საკულისხმო ამბავი — აქ თითქმის ყველანი ერთმანეთს ენათესავენ. გვიჩიების, ბარბაძეების, კუპრავეზის, კახანაძეების, შერტიყვლების, გელაშვილების ოჯახები, შეიძლება ითქვას, უკვე ბაშის საფუძვლიანი მკვიდრნი არიან. ზოგიერთებმა ნიაგრუნისკაიდან ახლა აქ, იკაბის მშენებლობაზე გადმოინაცლეს და დინასტიებიც კი შექმნეს. ბავშვები დაუზარებლად გვიყვებოდნენ ამგვარ „ოჯახურ დინასტიებზე“ და მათ შრომით საქმიანობაზე, ხოლო სამშენებლო ობიექტების დათვალიერებისას სიამოვნებით გვაცნობდნენ თავიანთ უფროს მეგობრებს — კომკავშირულ-დამკვერლური ბრიგადის წევრებს და ხელმძღვანელებს. მათ დასახლებაა სწორედ, რომ იკაბა დღეს ასე გამოირჩევა სხვა დასახლებებისაგან და სსიპოვნო შთაბეჭდილებას ტოვებს, თუმცა ამი წესისზე ჯობს თემურ დაბრუნდაშვილს მოკუსმინოთ:

— მამამ მამებო, რომ ამ ადგილზე თურმე მხეცებით სასენ გაუვალი ტაიგა ყოფილა. როდესაც დასახლების მშენებლობა დაიწყო, მშენებლებმა გადაწყვიტეს, ტყე ისე გამოეკაფათ, რომ ხეები მთლიანად არ მოეხსოთ, სახლებიც პირდაპირ ამ გამეჩხვრებულ ტყეში ჩადგეს. ზოგიერთი ხე სამასზე მეტი წლისა ყოფილა და როდისღა უნდა გაზრდილიყო? ჰოდა, ხეც შევინარჩუნეთ და სახლებიც ჩადვითო... მერე საქაბეც ააშენეს, ახლა ცხელი წყალიც გვაქვს. ცივიც, მაგრამ ჩვენ მაინც აბანოში წასვლა გვირჩენია, იქ ორთქლის ოხშივარში კარგად ვიშუშებით...

თემურის ნაამბობზე გაგვეღიმა, მაგრამ ეს პართიაც აუბა სხვა დასახლებულ თუ წყალს მანქანებით უზოდებთან. იკაბიელ ქართველებს შინ რბულ „კომფორტ“ აქვთ შექმნილი, არც აბაზანა აცლილი და არც სასმელი წყალი. გარდა ამისა, იკაბიელთა საკუთარი სპორტული დარბაზიც აუშენებიათ, მღაზიაიც, სასადილოც, სასტუმროც, კინოთეატრიც... ჩოგბურც კახამ ამისა, ბავშვებს ამ შენიბისთვის „დიოდენის კასრი“ დაურქმევიათ. ალბათ იმიტომ, რომ ორგინალური ფორმის აქვს, კასრივით მოგებოდა და ფართო; მაგრამ მთავარი ის არის, რომ ყველა ამ ნაგებობას და ეზოს იკაბიელები თვალაჩინივით უვლიან. საადილო იქნება, მღაზია, სპორტული თუ კინოთეატრის დარბაზი, ყველგან იდეალური სისუფთავეა... იკაბიელ ბავშვებს წესრიგისა და სისუფთავეში ვერაფერს აყარბებ, ხოლო სწავლაში— მით უმეტეს; როდესაც იკაბიაში ყველაზე უკეთესი მოსწავლე ვიცითხვით, ყველამ ერთმანდა დაგვისახელა მერვე კლასის მოსწავლე ირმა ბარაბაძე და შეათეკასელი მამუკა ჩაკვეტაძე, კახამ, ზაზამ და დათომ კი მოჩრცხვად ვამახლეს, ოთხებიც გვირევიით. სამწუხაროდ, მამუკა ჩაკვეტაძეს, რომელსაც უფლიერესი მათემატიკოსის სახელი აქვს ვაუარდნილი იკაბიაში, ვერ შეგვხვდით. ირმას და ვაყეაუბარბ. ირმას მშობლები ქუთაისიდან ჩამოსულან ბაბის მშენებლობაზე და უკვე ათი წელია, რაც ბამზე იმყოფებიან. ასე რომ, პატარა ირმაც, ერთ-ერთი პირველი ბამელი გოგონაც, აქ იზრდებოდა, სკოლაშიც აქ შეიყვანეს, ამიტომაც დაპკრავს მის ლაპარაკს რუსული აქცენტი, თუცმა ირმა გულმოდგინედ ცდილობს დაფაროს ეს. ჩვენ რომ შეგვხვდა, სკოლაში მიიჩქაროდა კომკავშირული აქტივის სსლობაზე.

— იკაბია მიყვარს, მაგრამ საქართველო მინც მორჩევია, — გვითხრა ირმამ, — აქ მეგობრებიც შევიძინე, თანკალაელებიც კარგი ბავშვები არიან, მაგრამ ქართული სიტუბო მინც სხვაა... აქ ჩვენ რუსულენაზე ვსწავლობთ, ამიტომ სულ რუსულ

ლოტერატურაა ვკითხვლობთ. ქართული კი ნაკლებია. ბიბლიოთეკაშიც კოტაა მხატვრული ლიტერატურა მშობლიურ ენაზე. კარგი იქნება, თუ თვითონ მწერლები მოგვეცევიან ამ მხრივ ყურადღებას და თავიანთ წიგნებს გამოგვეგზავნიან, ანდა, საქართველოში მყოფი ბავშვები გამოიჩენენ გულსდღეირებას და დაგვემხარებიან საკუთარი ქართული ბიბლიოთეკის შექმნაში... ისე, სწავლით კარგად ვსწავლობ, მინდა უმაღლესში სამედიცინო ფაკულტეტზე გავერძელო სწავლა და ჩემს საქართველოს მეტრნალის პროფესიით დავეუბრუნდე!..

ჩენი ჩასვლიდან რამდენიმე დღის შემდეგ შეგხვდით. „საქმუნბამის“ უფროსი ვლადიმერ ჩომბახაშვილს. მთავარ ინჟინერს ომარ განჩილაძეს. სამუშაოთა უბნების მწარმოებელს სერგო დაბრუნდაშვილს (კახასა და თემურის მამას), პარტორგანიზაციის მდივანს შოთა კაქუშაძეს და დამხმარე საწარმოს უფროსს გოღერძო გვიჩიას.

დაბა იკაბია სწორედ ამ ადამიანების უშუალო ხელმძღვანელობითა და მეთაურობით შენდებოდა.

ვლადიმერ ჩომბახაშვილი ვულთბილი, მხიარული კაცია, ამიტომაც უყვართ იგი ბამმშენებლებს.

იკაბიელ ბავშვებს ხომ ეამაყებოდა ეამაყებოდა მასთან მეგობრობა. ზოგიერთი ცდილობს კიდევ ბიზამოს ყოფილი „მეზღეაერს. ბატონ ვლადიმერს ოფისის უმაღლესი სახლდეო სასწავლებელი დაუმთავრებია. მერე ვლადიმერსტოქში წასულა და გვეზე დაუწყია მუშაობა, შემდეგ სახალონზე ამოუყვია თაგი, ბოლოს, როგორც თვითონ გვითხრა, „რონანტიკისთვის“ თაგი დაუნებებია და მსოფიოის საინჟინრო-სამშენებლო ინსტიტუტში გაუფრძელებია სწავლალუსწრებელ განყოფილებაზე. აქედან იწყება მისი „ბამური ეპოპეა“ — ქერ ნია-გრუნისკათია, მერე ოკაბია...

— ეს ყველაფერი, რასაც ხედავთ, — მეგზურად მოგვეყვება ბატონი ვლადიმერი, — ჭერჭერობით დროებით დასახლებობისია. მუდმივი

მოსახლეობისთვის აქ უნდა აშენდეს საცხოვრებელი ბინები, კულტურა განმანათლებლო ცენტრი, რკინიგზის სადგური, სკოლა, საბავშვო ბაღი. მამამდე ქართველმა ბამმშენებლებმა უკვე ავაშენეთ ოთხი რვაბინიანი და სამი თორმეტბინიანი სახლები და ათბინიანი საერთო საცხოვრებელი... არც ერთი რესპუბლიკა არ ენახება ისე თავის დასახლებას, როგორც ჩვენი... საქართველოდან გვამხნევენ, მხარს გვიჭერენ... განსაკუთრებით მინდა აღწერა ჩვენი პატარა მეგობრების ყურადღება. — აქ ბატონი ვლადიმერი იცინის და იკაბიელი ბავშვები მოპყავს მოწმედ. საუბარში მხარს უბამენ ზაზა გელაშვილი და დათო მეღაქაძე.

— საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებიდან და რაიონებიდან წაირად მოგვდის ამანათები; მოვდის გორიანი, გურჯაანიდან, თელავიდან; მოვდის მესხეთიდან. გვიგზავნიან ტბი-

ლევლა, თბილ წინდებს, ჩურჩხელ-
ებს, წივნებს, მავრამ, — კახა დაბ-
რუნდაშვილი მიანც ვერ ითმენს,
რომ არ დაუშალოს, — ჩვენ ვვინდა,
რომ უფრო სწრაფად მივიღოთ წერი-
ლები. ამ სიტყვაში და ყინვით სა-
სინარელოა, როცა სამართლებრივ
მოწერილ ახალ ამბებს ვაივებ. ამ
ბოლო დღის საერთოდ დადგვიწე-
ვს... ერთხელ ზაზას და დათოს ფო-
ტოსურათები დაიბეჭდა გაზეთ
„ნორიკი ღონისძევაში“, მივიღეთ ბევ-
რი სასიამოვნო ბარათიც, მერე კი
ისევ დადვიწყდით ყველას. მისა-
მართს თუ მივხვებით, ჩვენ კიდევ ვინა-
ვარკობთ მტკობრობას თანამამუ-
ლევებთან...

კახას გულისტვილი ჩვენც ვაგი-
ზიარებ. მართლაც, კარგი იქნება,
თუ გამოვხატებთ იკაბიელ ბავშ-
ვებს და იმეგობრებთ მათთან.

იკაბიის სამშენებლო ობიექტზე
დღიოდან საღამომდე გაეცხრებულ
მღვთაბა... „ძალა ერთბაშად“, რომ
იღვივან, სწორედ ამთხეა ნათქვამი:
ტყისმჭერელები, ღურავლები, მხვრბა-
ვეები, მებათქამეები, ზეინკლები,
ელექტრიკოსები, მძლოლები ერთმა-
ნეთის მხარდაშეარ და ერთმანეთ-
თან შეთანხმებით შრომობენ... მშე-
ნებლები ბრიგადებად დაყოფილან და
ეკიბრებთან კიდევ ერთმანეთს. „საქ-
მშენდაშის“ სამმართველოს ებოში
მოწყობილი მოწინავეთა სტენდი
ეკარტალური მაჩვენებლებით აჭე-
ლევულა. ხშირად გაიგონებთ მოწი-
ნავეთა სახლებს. უმეტესობა ახალ-
გაზრდები არიან. ბაშს საბჭოთა ეკ-
შირის ყველა კლხიდან ჩამოსული
ახალგაზრდობა აშენებს... ამ საქმე-
ში თავიერი წყლილი შეაქვს საქარ-
ველოს კომკავშირსაც.

№2 კომკავშირულ-ახალგაზრდუ-
ლი ბრიგადა მარტო იკაბიაზე კი
არა, მთელ მაგისტრალზეა ცნობილი.
მათ ბრიგადის, ხალხთა მეგობრო-
ბა ორდენის კავალერს გონა წური-
აშვილს შრომისმოყვარე, სამართლი-
ანი და გულსხმიერი კაცია სახელი
აქვს გაეარდნილი.

ბრიგადაში ჩვიდმეტი ახალგაზრ-
დაა გაერთიანებული. მჩევიდმეტი —
სამამულო ომის გმირი შოთა გამყე-

მლიძე — საპატრი წყერად ითვლება
და მის სახელზე გამოშუშავებულ
თანას მშვიდობის ფონდში რიცხა-
ვენ ახალგაზრდები...

მშენებლობაზე კიდევ ერთ მოწი-
ნავე კომკავშირელს, გონა წყერე-
თელ გავეცანიტ. გონა თავმდაბალი,
ხელს ბიქია, სამაგიეროდ კარგი მუ-
შაობა იცის, გვიხვრა მისმა ბრიგა-
დირმა, სახელმწიფო პრემიის ლუ-
რეტაზე ნიკოლოზ ოპარინმა. გონა
წყერეთელი ბაშის მშენებლობაზე
სხვა ახალგაზრდებთან ერთად კომ-
კავშირული საჯურით ჩამოსულა
პროეტექნიკური სასწავლებლის და-
მთავრების შემდეგ.

— მე რაიმე ვანსაკუთრებული მი-
ზანი არ მქონია, — გაამხილა გონამ,
— მინდოდა საკუთარი ადგილი მე-
პოვა ცხოვრებაში, შემესწავლა ჩემი
შესაძლებლობები, სინდლებლობა
შემეც მიზნადედა. ბაშის მშენებლო-
ბა მეოცე საუკუნის უდღესი მოე-
ლუნაა. ვყოფილიყვი ამ მოვლენის
მოწმე, — უფრო მნიშვნელოვანი რა
უნდა მომხდარიყო ჩემს ცხოვრება-
ში? ამიტომაც გამოვშურე აქით.
ჯერ ნია-გრუნისკაიაზე ვმუშაობდი.
მერე იკაბიაზე; ცოტა ხნის შემდეგ
სამხედრო სავალდებულო სამსახუ-
რში გამოიშახეს, ვალდებულება მო-
ციხადე და გულმა ისევ აქით გამო-
მიწია.

იკაბიდან წამოსვლის წინა დღეს
კიდევ ერთხელ შევხვდით ჩვენს იკა-
ბიელ პატარა მეგობრებს, რომლებიც
ჩანთის ქნევიტ მიიჩქაროდნენ სკო-
ლისაკენ.

— მართლა გადასკვით ჩვენს თხი-
ვენს ქართველ ბავშვებს? — რაღაც
ნაირი გულდაწყვიტო გვიციხეს
ძებებმა დაბრუნდაშვილებმა. ეს ბავშ-
ვები ვანსაკუთრებით დამამახსოვრ-
ებელ მთელ იკაბიაში. ახლავე ეტყო-
ბათ, ცოცხალი, სახრიალი და უკვი-
ანი ბიჭები რომ გაიზრდებიან თქვენც
ნუ დავიწყებთ, ბავშვებო, მისწრ-
რეთ წერილი იკაბიელ მეგობრებს...
ისინი მოუთმენლად ელიან თქვენე-
ნი ყურადღებას, გულისხმიერებას და
წერობებს. მათი მისამართია: ჩიტის
ოლქი, ცალარის რაიონი, დამა იკა-
ბია, „საქმშენბაში“...

ბიოგრაფიული

გიორგი

თუ ცამი ვარსკვლავს შეკურებ
მრავალს,
არ ავინთია ვარსკვლავი ერთიც;

თუ ბაღში ყვავილს შეხვარი მრავალს
და არ დაგირავეს ყვავილი ერთიც;

უკეთუ ისმენ სიმღერას მრავალს
და არ შევითხვავს სიმღერა ერთიც;

უკეთუ ბილიკს აბიჯებ მრავალს,
ვერ გაიყვანე ბილიკი ერთიც —
რაღა მაშინ მიზანი შენთვის?!

ენოქიანური

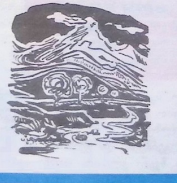
განთიადი

განთიადია, საყვარლად
ამოიფერა ლაფვარდი,
ცად აჭრა არვინ დაჯასწროს, —
ჩიტო, აჩქარდი, აჩქარდი!

კუიხი ამხსნიან,
ენალუნდა ნაკადო,
ამისუთქილო სიციფსებვე,
გრძეული სხელით ნახატო.

გადაფენია მთა და ბარს
ცისკრისთვალება ამინდი.
შვის სხივებს გზაში შემოხვდი,
სიოც, აფრინდი, აფრინდი!

მიწავ, ეგ შავი თვალები
რა ფართოდ ვაგვიხვლია!
წამოჩტილა ბარაკა,
უკვი რთველია, რთველია!

11981

საერთო საკუთრებათა ჟურნალი № 1

ჩვენ, თბილისის რკინიგზის № 1 საშუალო სკოლის IV-ბ კლასის ბიონერებმა, კოლექტიურად წვავითხეთ უტრნალ „პიონერის“ მორიგი დისკუსია „ჩემი“ და „ჩვენი“ და გადაწყვიტეთ მონაწილეობა მიგველო მასში.

**საერთო
საყრდენი**

აღამიანმა საერთო საქმეზე, სერთო ქონებაზე ისევე უნდა იზრუნოს, როგორც საკუთარზე. მაგრამ არიან ისეთი აღამიანებიც, რომლებიც ზრუნავენ მხოლოდ საკუთარზე. სწორედ ასეთები აფუჭებენ საემებს კინოთეატრებსა და ტრანსპორტში, ფხანვინა კედლებს, ამტვრივენ მიწებს, ანაგვიანებენ ქუჩებს.

მე ძალიან არ მომწონს ყოველივე ეს, მაგრამ წარმოიდგინეთ, ზოგჯერ თვითონაც ვიქცევი ასე. ალბათ დაუფიქრებლობის ბრალია. ვეცდები აღარასოდეს არ ვიყო გულგრილი საერთო საკუთრებისადმი, გაეუფროსილდე მას, ამასვე მოვეუწოდებ ჩემს თანატოლებს.

ლალი ციფრაჰვილი

სკოლა
სოფ რვინია,
რეზი
და
ზენიჭი

1-ლ სექტემბერს სკოლაში რომ მოვედით, დამრიგებელმა მეოთხე სართულზე აგვიყვანა, საკლასო ოთახში შეგვიძღვდა და გვითხრა, აი, ეს იქნება ჩვენი კლასი. ოთახი ავათ-

ვალერ-ჩავათვალიერე და ძალიან გული მეტყინა — მისი კარი ამოჩაჩქნილი წარწყურებით იყო ატრულბულ. რა თქმა უნდა, იმ მოსწავლეების ნამოქმედარი იყო, რომლებიც ჩვენამდე შევადინებოდნენ აქ.

გადაწყვიტეთ, ჩვენი სართლის დერეფანი ქოთნის ყვაელებით გავგვლამაზებინა. ასეც მოვიქეცი, მაგრამ სულ რამდენიმე დღის შემდეგ შევამჩნიეთ, ერთ-ერთი ყვაელი, ყველაზე ლამაზი, გამქარალიყო. ძალიან გვეწყინა, მაგრამ რას ვინაძლით? ვილაყამ ალბათ თავისი ბინის დასამშვენიებლად წაიღო ყვაელი, რომელიც ჩვენ სკოლას აღამაზებდა.

აააი დიდვალაჰვილი

თბილისი
როზ
სუხთა
იყოს

ერთხელ სასტუმრო „ივერიასთან“ ვიღქე. სასტუმროს რუსი ტურისტები მოუხლოდნენ. მე ყური მოგვარი მათ ნათქვამს: როგორი სუფთა ქალაქი ყოფილაო. მე ძალიან მესიამოვნა ამ შექების მოსმენა, მაგრამ თან შევშინდი კიდევაც, გამახსენდა, რომ ძალიან ბევრი ქუეყიანი ქუჩაც გვაქვს, თუნდაც კალინინისა. კომუნისტური შრომისა და სხვ. ეს უსუფთაობა პირველ რიგში ისევე ჩვენი, თბილისელების ბრალია. განა ასე უნდა ეცვლიდეთ ჩვენს დედაქალაქს?

მე მიინდა, რომ თბილისის ყველა ქუჩა ისევე სუფთა იყოს, როგორც თუნდაც სასტუმრო „ივერიასთან“.

აააი ლავანიძე

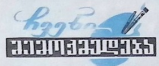
ეს
მასაკისხია

ბევრჯერ მინახავს ავტობუსში, ტროლეიბუსში, თუ კინოთეატრში დაჩაბანილი კედლები, ამოკლევილი

სკამები, ჩემს ქუჩაზე დაყრილი ნაგავიც ხშირად მინახავს და მიფიქრია: მე რომ დიდი ვყოფილიყავი, ამას გამკეთებელს ვესაყვედურებდი არა მარტო იმიტომ, რომ მინ ტრანსპორტი გააფუჭა ან ქუჩა დაანაგვიანა, არამედ იმიტომ, რომ იგი არ უფთხოვს ჩვენს საერთო ქონებას.

ჩვენი საკლასო ოთახში რემონტის შემდეგ კედლებზე დატოვებული ნაფხებები მოგვხვდა თვალში. ეს ალბათ ხელოსანმა „იხუმრა“ ასე, ან ჩვენივე სკოლის რომელიმე უფროსმა მოსწავლემ. პირველ შემთხვევაში ხელოსანი ყოფილა უცულო, მხოლოდ ხელფასისთვის უმუშავია და ბავშვებზე არ უფიქრია, როგორ შემთხვევაში კი ჩვენი თანასკოლელი მოქცეულა ძალიან ცუდად.

ზალა რუხაძე

ჩვენი
ჩვენი

კალე

ძალდს მივფიქრე, ჭრელ თვალებში ჩავხედე ნახად. ჯერ ასე თბილი არ მენახა თვალები არსად... კვლავ მივეფიქრე, თავდა ისევე გადუხსნე ხელი, თვალში ჩავხედე და... ჰქონდა სველი, ალბათ სიყვარულს იყო დღემდე შეუჩვეველი.

კაკაპასიონი

კაკაპასიონო! მე შენს ამაყ მწვერვალებს ვუშუბრ და სინაურული მეფინება თანდათან ვულზე. კაკაპასიონო! თეთრი უშმა,

თეთნულდი, შხარა
ჩემში ბუდობენ,
მასხენებენ თავს წარამარა.
კავკასიონო!
მე შენს ამაჲ მწვერვალებს
ვუმზერ, ა
სხვისი რომ იყო,
აღბათ შურით გაგსკდები ვულზე.

ბაღღების კისკისით,
ბუსრების ღუღუნით,
ბებების ღიმილით,
ჩურჩხელის სურნელით,
თავუნას წრიპინით,
ზღაპრების გუღებით...
მოსულა ზამთარი
ღამაში ბინდებით,
ხარობენ ბავშვები
ხარობენ დიდები.

ნინო კობახიძის ნახატი № 1

ამ საღამოსაც,
კვლავინდებურად,
ჩემ სახლის სხვერზე გამორჩეილი
ახალი მთვარე
ჩამოსკუდდება დარაბაზე
და უნებურად
ისევ თავისკენ მიმახედებს
თუნდაც მძინარეს.

ლალი ბავაღაშვილი,
თბილისი, 111-ე საშუალო
პროფტექნიკური სასწავლებელი,
IX კლასი.

ღაბრუნდენი

მღუმარებას მოუცაეს სოფელი.
თუმცა რა სოფელი, ნასოფლარი. სე-
ველსა და ნაღველს დასაყუთრებია
პირქელში ადვილები. ადამიანის ხმას
დანატრულებულა ბებერი მთა. მიღ-
ის წლები, თვეები, იფერფლება
დღეები, მაგრამ მთის გულში იმედ-
ის ნაპერწკალი არ ქრება. დარწმუნ-
ნებულა, რომ, როცა იქნება, ისევ
ღაბრუნდება ხალხი, აყვილდება მა-
მალი, აღუღუნდება ბუხარი. ისევ აი-
რბენენ მის ბილიკს მოვლდრტულე
ბავშვები, ისევ დაეწაფებიან მის ძი-
რში მოჩუხჩუხე ანკარა წყაროს. ვერ

კი დუმს მთა და ხშირად გადასცქე-
რის გზას. ხანდახან მეზობელი ნიშ-
ნის მოგებით გაღმოსახებს ხოლმე:
„— არ მოვიდნენ, დობილო, შენი
გულის გამზარებლები?“ მთას ბებ-
რული ღიმილით გაეღმიება, და დინ-
ჯად, იმედინაოდ უბასუხებს ხოლმე:
„მოვლენ, ღაბრუნდებიან!“

და აი, ერთხელაც, შზე რომ მთის
წვერს ამოსცდა, ირგვლივ მხიარული
ხმები გაისმა, შემდეგ კი ხალხიც გა-
მოჩნდა. თვალები გაუბრწყინდა
მთას, გულში სითბო ჩაელვარა და
და მეზობელს ხალისიანად გადასძახა:
„ჰეი! მოვიდნენი ღაბრუნდენ, ღაბ-
რუნდენი!“

ნინო ბაროშვილი,

გურჯაანი, სოფელ მახარაძის საშუალო
სკოლა, VII კლასი.

შუავისოთ ზერპაზს!

ამ ვენახებს გახედეთ,
ამ ქარვისფერ ყურძენს!
ნეტავ, ვინც ქალაქშია,
გული როგორ უძლებს?!

თქვენ გეპახით — ქალაქელ
გოგონებს და ბიჭებს:
მოდით, ზერებს შევესიოთ,
ყველას რთველში გიწვევთ!

ბონდო მძინარაშვილი,
ჭარბლი, კეხიჭარის საშუალო
სკოლა, VIII კლასი

მოსულა ზამთარი

თოვლი და თოვლი —
მეტე და მეტი...
მოსულა ზამთარი
კალთების ბერტყიო,
ცივების სრიალით,
გუნდების ზუზუნით,

ნათელა რაჟაძე, 4 კლასი.

ვერმანელი ფოლკლოები, მშენი იაკობ და ვილჰელმ გრიმები დაიბადენ ქ. ჰანოუში, იაკობი — 1755 და ვილჰელმი — 1756 წელს. განათლებით იურისტები, ისინი ინათებუნიერებასა და ფოლკლორისტიკის დარგში მოღვაწეობდნენ. ორივენი ბერლინის უნივერსიტეტში აკადემიის წევრებად აირჩიეს. მშენი გრიმები მწვენიერული გერმანისტის ფუნქციებზედა ითვლებიან.

მრავალი სამეცნიერო წიგნი შექმნეს შრომისმოყვარე მშენმა. ამავე დროს, მათ გერმანულ ხალხურ ზღაპრებს ლიტერატურული ნაწარმოებების უღულება მოუპოვეს. ათეული წლების მანძილზე კრებდნენ ისინი მწვენიერ ხალხურ ზღაპრებს და გულმოდგინედ ამუ-

შავებდნენ. პირველად გრიმების და საოპაბო ზღაპრები" 1812 წელს გამოუდა. ამ უკვდავ წიგნში 200-მდე ზღაპარია თავმოყრილი. ხალხური სიბრძნის ეს საგანმრთო შეგავარებათ კეთილშობილებას, სიწინოებას, მშვენიერებას, შეგავსებულ ზრატებას, უზუნოებას... მსოფლიოს მრავალ ენაზე თარგმნილ ამ ლამაზ ზღაპრებს ჩვენებით კობოლობენ სხვადასხვა ქვეყნის ბავშვები.

ღამადების 20-ე წლისთავთან დაკავშირებით, იფენსკოს გადაწყვეტილებით, 1855 წელი გამოცხადებული იყო მშენი გრიმების საერთაშორისო წელიწადად.

ქალბატონი ჰოლმე

მშენი იაკობი
შატავარი ლ. ზარაფთვილი

ერთ ქვერი ქალს ორი ქალიშვილი ჰყავდა: ერთი — ლამაზი და ბეჯითი, მეორე — უშნო და ზარმაცი. ქალს უშნო და ზარმაცი გოგო ძალიან უყვარდა, რადგან საკუთარი შვილი იყო, მეორეს, გერს კი მთელ საოჯახო საქმეებს აკეთებინებდა და ნაცრისმწმენდავად ჰყავდა ქვეული. საწყალი გოგო ყოველდღე წყაროზე დადიოდა, იქვე ჩამოუჯდებოდა და იმდენ ხანს ართავდა ძაჟს, ვიდრე თითებთან სისხლი არ დეჟდინებოდა. ერთხელანდ იქამდე იდინა სისხლმა, რომ თითისტარი მთლიანად შეიღება. გოგონა წყაროზე დაიხარა, თითისტარის გარეცხვას ამირებდა, მაგრამ უცებ წყალში ჩაუვარდა. ატირებული გოგო დედინაცვალთან გაიქცა და თავისი გასაჭირი უამბო. შეუბრალებულმა დედინაცვალმა ვერი მაგრად დატუქსა და უბრძანა: წადი და როგორც ჩაავდე, ისევე ამოიღე თითისტარიო.

წავიდა გოგონა წყაროზე, არ იცო-

და, რა ქენა; ბოლოს შიში დასძლია, წყაროში ჩახტა და გონება დაკარგა. როცა მოსულიერდა, ირგვლივ ლა მახო მდგლო დაინახა. შორიანლი პურიოთ ზავსე თონეს მოჰკრა თვლი. პური გაჰყვიროდა: ამომიღე, ამომიღე, თორემ დავიწვი, დიდი ხანია გამომცხვარი ვარო. გოგონამ სათითათოდ ამოყარა პურები. მერე განაგრძო და ვაშლებით დაზუნძლუა: ხეს მიადგა. მოესმა ძახილი: ოჰ, და მარხიე, დამარხიე, ძალიან დამწიფებული ვაშლები მახსიაო. გოგონამ ისე დაარსა ვაშლის ხე, რომ ზედ ერთი ვაშლიც არ შეჩჩენილა, ვაშლები ერთად მოაქუჩა და გზა გააგრძელა.

ბევრი იარა თუ ცოტა, ერთ სახლში მიადგა. ფანჯარაში მოხუცი ქალი იყურებოდა, იმოდენა კბლები ჰქონდა, გოგონას შეეშინდა, გაქცევა დააპირა. მოხუცმა დაუძახა: რისი გეშინია, საყვარელო ბავშვო! დარჩი ჩემთან, საოჯახო საქმეებში მომიხმარე და არაფერს წაავდე. ლოგინი კარგად უნდა გამისწორო, ქვეშავებიც გულმოდგინედ გაფერითხო, რომ ბუმბული გასცვიფდეს, მაშინ დეღამი-

წაზე თოვა დაიწყება. მე ქალბატონი ჰოლმე გესლავარო.

მოხუცი ქალი ისე ტკბილად ესაუბრებოდა, რომ გოგონა დაწყნარდა; და მოხუცთან მოახლედ დადგა. ყველაფერს ისე აკეთებდა, როგორც ქალბატონი ჰოლმეს ესამოწმებოდა. ღონივრად ფერთავდა ქვეშავეს, ისე რომ ბუმბულები თოვლის ფიფ-

ქებივით დაფრინავდნენ. სამაგიეროდ, თვითონაი მშვიდად ცხოვრობდა, ქალბატონი პოლუ სიავეს არასოდეს იჩენდა მის მიმართ და საჭმელ-სასმელიც თავზესაყარი ჰქონდა. მაგრამ გავიდა დრო და გოგონამ მოიწვინა. პირველად თვითონაც არ იცოდა, რა აღონებდა, ბოლოს მისვდა, რომ სახლი ენატრებოდა, ცული მაინც შინისაკენ უწეოდა, და ქალბატონ პოლეს უთხრა:

— აქ კარგ პირობებში ვარ, მაგრამ მაინც ვერ დავტოვებ დიდხანს, სახლის ჯავრი მაქვს, ჩემიანებთან მინდაო.

ქალბატონმა პოლემ უპასუხა: სახლი რომ მოვენატრა, ეს შენ კარგად გახასიათებს, ამისთვისაც მომწონსარ. ჩემი ერთგული სამსახურისათვის კი მაღლობას ვისცემ და მც თვითონ ავიყვან ზევითო.

ქალბატონმა გოგონას ხელი მოაკიდა და დიდ ზიმკართან მიიყვანა. ზიმკარი გაიღო და უკებ ოქროს წვიმა წამოვიდა, გოგონას ტანოქროვებით დაეფარა:

— ეს ოქრო შენია, ბეჯითი სამსახურის ჯილდოდ, — უთხრა ქალბატონმა პოლემ და წყაროში ჩაბარდნილი თითისტარაც დაუბრუნა.

ჰიმკარი დაიკეტა და გოგონა ზევით მიწაზე აღმოჩნდა, თავის სასლთან. ეუზოში რომ შედიოდა, წყაროს თავზე შემოქვდარამა მამალმა ყვილი დაიწყო:

«ყვილიყო, ჩვენი ოქროს ქალი-შვილი დაგვიბრუნდა».

ოქროვებით სავსე რომ დანიახეს, დედინაცვალმაც და დამაც კარგად მიიღეს. გოგონამ ყველაფერი დაწვრილებით უამბო. დედას მოესურვა, მისი ზარმაცი ქალიშვილმაც ასე თსავე ბედს სწეოდა.

წვიდა ზარმაცი გოგო და წყაროსთან დაჯდა. თითისტარი რომ გაეისისლანეშინა, ხელი ეკაღბარდში გაიფხაპუნა, შერე თითისტარი წყალში ჩაადო და თვითონაც შიგ ჩაჩტა. დსავეთა ისიც ლამაზ მდელიოზე აღმოჩნდა, ვიწრო ბილიკით თონეს მიუახლოვდა და ხმაც მოესმა:

— ამომიდე, ამომიდე, თორემ და-

ვიწვი, დიდი ხანია, გამომცხვარი ვარო.

ზარმაცმა გოგომ კი უპასუხა: — სულაც არ მენახისება შენ გულისთვის ხელემი დაგიწვავო, — და გზა განაგრძო.

მერე დაშლის ხის ძახილი გაიგონა: დამარხე, დამარხე, ვამლები გადამწიფებულაო.

— სწორედ კარგ დროს ვამაღრთხილდე, თორემ თავში დამეცემოდაო, — უპასუხა გოგომ ვაშლის ხეს და გაეცალა.

როცა ქალბატონ პოლეს შეხვდა, არ შემინებია მისი დიდი ტბილეისა და მამინევე დაუდგა მოახლოდე.

პირველ დღეს თავს ძალას ატანდა და, ფულზე დახარბებული, ქალბატონ პოლეს გადავლებებს ასრულებდა, მეროდ დღეს ცოტა იზარმაცა, შესამე დღეს კი დილით ადგომაც აღარ უნდოდა. არც საწოლი გაასწორა, არც ლოგინი დაფერთხა.

ზარმაცმა გოგომ თავი მოაბუკრა: ქალბატონ პოლეს და ქალბატონმა იგი დაითხოვა. გოგოს არც სწყენია, პირიქით, კმაყოფილი ფიქრობდა: რა კარგი იქნება, ოქროს წვიმა რომ წამოვიდა.

ქალბატონმა პოლემ იგი ჰიმკარამდე მიაღილა გოგოს ოქროს წვიმის დაევირად მთელი ქვაბი კუპრი გადაესხა თავზე.

— აი, შენი სამსახურის საფსურიო! — მიაძახა ქალბატონმა და ჰიმკარი მიიხურა კუპრში ამოვლებული გოგო შინ დაბრუნდა. წყაროს თავზე შედარამა მამალმა რომ დანინახა, დაიძახა:

«ყვილიყო, ჩვენი ზინზლიანი ქალიშვილი დაგვიბრუნდა».

კუპრი მაგრად მიჰკვრიდა ზარმაც გოგონას ტანზე და მთელი მისი სიცოცხლის მანძილზე არ მოსცილებია.

გერმანულადან იარგმა
ლაპარა ჩინიამამე

დენიური დავლები — ეს სიტყვები პირველად პიონერთა საკავშირო მარშის „რევოლუციური გავქს ნაბეჭები“ სარტის ადების დღეს აუტრდა. დღეს კი ის უკვე მუარად არის დამკვიდრებული პიონერთა ორგანიზაციების ცხოვრებაში. დენიური დავლებები რაზმულუბის ვადაცეს კომკავშირის რაიკომების, ქალაქობების მდივნებმა. მათ ჩამოკლებებზე ბევრი იმუშავეს ჭერ კომკავშირის რაიკომებმა, ქალაქობებმა, შემდეგ პიონერთა უფროსმა მებრძობებმა — წარმოებათა კომკავშირებებმა უმარეებებმა წინაწარ დაზერეს, თუ სად ვის სპირდებოდა პიონერთა დახმარება და დენიური დავლებებში შევიდა ყველაფერის, რაც მშობლიურ სკოლას, რაიონს, ქალაქს სპირდებდა, რითაც შეხვდებოდა თითოეული რაზმული სკაპ XXVII ყრბლობის და დიდი ოქტობრის სოციალისტური რევოლუციის 70-ე წლისობას.

შთაჯარა. დენიური დავლებს თითოეული აქტიურად ასრულებდეს ეს კი წარმოჩინდება, მავალიად, პიონერული შეკრების „შენ და სკოლის რეფორმა“ მომზადება-ჩატარებისას, შეკრების დროს ერთხელ კიდევ ყველა თვალნათლივ დაინახავს, რაგორ მოვიდა სკოლაში რეფორმა, რა მოცანა? რაგორ დაიწყო სკოლაში ქარხნისა თუ კოლმეურნების, საბჭოთა მეურნეობის დავალების შესრულება და ა. შ.

რამდენის საბჭო შეთანხმებულად, მებობრულად განიხილა ყველაფერს, რაც პიონერის კომკავშირმა დაავალა.

დენიური კვალივკა ქსნულავთ!

რა ითულება რაზმულში დენიური დავლებად?

„...მოწინააღმდეგებენ დაიგენი სკოლა XI სთრულში“, რაიონული, საქალაქო ობერაცია „რევოლუციის აქს დასწესის...“ საქობის შესრულებს მავალიება რაზმულის საბჭოს სხდომებზე განიხილეთ, გამართეთ მხედლობა, თუ რაგორ ასრულებთ დენიური დავლებს.

ის მოწოდების სხაოლმე, პირველ რიგში, პიონერული აქტივი უნდა იტყვოს. მას კი ამ საკითხზე რჩება-დარგებებს არ მოკლდენენ უფროსი პიონერულიმდებენელი, კლასის ხელმძღვანელი, სკოლის დირექტორი, ასევე, პიონერთა სახსლები და სახლები.

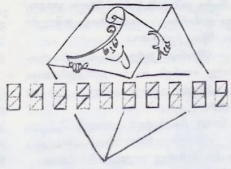
აქვე ისიც უნდა ითქვას, რომ ზღვება ხოლმე, რაც ზოგჯერ ცარგი ჩინაფქირი ქალაქზე რაკება, აქტირამაც დახმან ერთ რაზმში რომ უმარავი საინტერესო საქმეა, მეორეში მოწინააღმდეგობის დაუსაღვრებია აქტივში არჩეულთა შორის ზოგჯერ გვირგვინი სპარბომენ, ისინი პირველობენ ყველაფერში, ბუნებრივ კი განვტ დგანან. მრავალფეროვანი პიონერული ცხოვრება ზხარად ამგვარ და სხვა მოულოდნელ შევითხვესაც აუცილებს პიონერების წინაშე. მრავალ ასეთი პრობლემა თუიონი თქვენ, პირველ რიგში, რაზმულის საბჭოს მოაჯარს დასაურდენმა — უფროსმა პიონერებმა უნდა გადაწყვიტონ. პიონერული შეხმობის ბევრი სხვა საკითხის გარკვევაში კი პიონერთა და მოსწავლეთა სახსლები და სახლები დაგებმარებთ. ყარჯ სამსახურს ვაგვივსო. მ. ძმდების სახელობის პიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკური სახსლის ვაშეთი „გაზაფხული“.

გავით „გაზაფხულის“ წლავანდელ მე-11 ნომერი მიტოხველებს აუწყებს აქ გამართულ პიონერთა საქალაქო შტაბ „კოცინის“ პარკულ სხდომებზე, აქტივობა ბერ სკაპ XXVII ყრბლობისთვის დაწერილ სხაულისზე.

რეპუტაციის წინაშე და სხვა რეპუტაციის კავშირები

დღეს ყოველი ადამიანი სპირად უგზავნის წერილს მებობარს თუ ნათესავს, ამასთან, აღბათ არასდროს დაფიქრებულა საფოსტო ვაგონგაბმულობის მუშაობის სირთულეზე.

შეიძლება ზოგიერთმა ვაიკიკიკიკის კიდევ, როცა შეიტყობს, რომ წერილების დახარისხება სადღესივოდ ერთ-ერთი რთული და ძნელად გადააწყვეტი ტექნიკური პრობლემა გახდა. წერილების რიცხვი ყოველწლიურად იზრდება და საესებთ ცხადია, რომ შესაბამისად უნდა ვაიზარდოს იმ ადამიანთა რიცხვს, რომლებიც წერილებს ახარისხებენ. აი, რატომ უნდათ იჩინარებას და ვამომგონებლებს ეს მეტად მომჭიანკევილი და შრომატევადი სამუშაო ავტომატურ მანქანას დადაკისონ.

წერილების ავტომატურად დახარისხებელი მანქანა? დიახ, ასეთი მანქანის შექმნის იდეა ახალი არ არის. თუნდაც, ამ წერილის ავტორმა ჭერ კიდევ 1954 წელს „ტექნიკამოლოდოიკის“ ივრისის ნომერში გა-

მოაქვეყნა მასალა, რომელშიც მეოთხველებს უამბობდა წერილების ავტომატურად დახარისხებელი მანქანის მუშაობაზე. რასაკვირველია ასეთი მანქანის შექმნა მაშინ უფლებას ფანტასტიკურად იტყვნა და ყოველ შემთხვევისთვის ეუბრალის რეაქციამ „თავი იმიტი დაიწვია“, რომ წერილის სათაურის გვერდით მიუწერა: „მომავლის ფანჯარა“.

...ახანგაზრდა იჩინებრმა ფოსტამტი მიიტანა რთული ელექტრული მოწყობილობა მობრავი ემწრო კონვეიერით, მერე იგი ტექნიკოსებმა დახმარებით დაამორტყა და, როცა დარწმუნდა, ყველაფერი რიგზე იყო, მხიარულად მიუბრუნდა წერილებს და დახარისხებულ ქალიშვილებს და უთხრა: დღეიდან თქვენ უკვე გან-

„გაზფულის“ ფურცლებზე წლებს „პონერ-ქტობისკა კუბი“ შემოიღეს. ეს დაბეჭდილი რჩევები, სხვადასხვა საინტერესო მასალა პიონერული დავალების შესრულებში დაგეგმავნება.

პიონერია და მისწავლთა რესპუბლიკური სახალისო გაზეთი „გაზფული“, რომელსაც უფროსების დახმარებით თქვენზე თანატოლები, პიონერული აქტივობები უშვებენ, შექმნილია მოყოლობა თქვენი რაიონის ან ქალაქის პიონერია და მისწავლთა სახლებსა და სახლებში.

პიონერული აქტივობა არჩეულებს, ჩაწინაა თუ რაზედღის წინამძღოლებს ანაზღაურა არ უნდა გამოჩნდეს. მათ უკვლავთერ უნდა აღინაზნდნენ ღირსეული დავალების ღირსეულად შესრულებასთვის.

ვაგონერებებს, როგორ სრულდება რაზედღის და რაზედღის 2 ოქტომბერს, საქაფი მარშის „რეკლამური გავაქნ ნაბიჯები“ სტარტს დღეს, კონკურენტობისაგან თითოეული პიონერული კოლექტივისთვის მიცემული დავალება?

მოგაწერია!

კუბი „კოსონი“ ელოდება თქვენს ბარათებს. უკვლეობთ მთავარ უკვლავ საინტერესოებში ურნაღის მაისის ნომრისთვის მოკაშაღდით. ეს შეუძლია კონკრეტული საქმიების დასახელებით ამაუღ წარმოსთქვა: — სიტყვას არ გავტობთ, ღენაწერ დავალებას პირანაღად ვარკლებთ!

სიტყვა თქვენზეა. მეგობრებო!

ნათილა ფაიშვილი

თავისუფლებული ხართ ამ მოსაბეზრებელი სამუშაოსაგან, თქვენს მოვალეობას მანქანა შესრულებსო.

— წარმოუდგენელია! — განკვივრდნენ ქალიშვილები. მამის ინკინებმა ერთ მთავანს წინადღებდა მისცა, რომელიმე წერილი დაედო მოძრავ კონვერტზე.

— აი, ეს წერილი ლენინგრადში უნდა გაიგზავნოს, — თქვა ქალიშვილებმა.

— ასე იყოს, დაღეთ კონვერტზე და ნახეთ, ჩავარდება თუ არა იგი იმ ყუთში, რომელსაც „ლენინგრადი“ აწერია.

წერილი მართლაც საჭირო ყუთში ჩავარდა. დამხარისხებულების ვაკვირებებს სასტავარი არ ჰქონდა.

როგორ ანსხავებდა მანქანა წერილებს ერთმანეთისაგან? ნთუთ მას „თვალ“ ჰქონდა, რომელიც მისამა-

რთებს კითხვობდა? იმ დროს ავტორის ასეთი მოწყობილობა მეტრმეტად ფანტაზიკური იჩნება და სხვაგვარი სისტემა შემოიღო. კონვერტის უქანა მხარე კვადრატულ იყო დაყოფილი. თითოეულ კვადრატში ჩვენი ქვეყნის რომელიმე დიდი ქალაქის დასახელება ეწერა. იმის მიხედვით, თუ სად იყო ვისაგზავნი წერილი, გამგზავნს მელნით უნდა გაეშევიებინა შესაბამისი ქალაქის კვადრატი. ეს მანქანისთვის თავისებური პირობითი ნიშანი — კოდი იყო. და აი, როცა კონვერტი მანქანის ყველზე გონიერი მოწყობილობის — დემოფრატორის წყნ მოხედვობდა. მოწყობილობა შეიგარნობდა, კონვერტის რომელი კვადრატი იყო გაშევიებული, ამოშევიებობდა სპეციალური ელემენტრული სქემა და იგი ათელებობდა კონვერტზე მოძრავ კონვერტს შესაბამისი ქალაქის ყუთში ჩავარდნილიყო.

ინერნობი და გამომგონებლები, როგორც ჩვენში, ისე უცხოეთში, მალე მიხედნენ — ერთი შეხედვით ადვილად გადასაწყვეტი ტექნიკური იდეა საკმაოდ „კერკეტი კაკალი“ აღმოჩინდა. ისინი იმ დაკვანაზე მივიდნენ, რომ სანამ მისამართის წამკითხველი ავტომატური თვალის შეიქმნებოდა, საჭირო იყო დამხმარებლობა წერილების ნახევრადავტომატური დამხარისხებელი მანქანა.

დაე, ოპერატორის თვალწინ სპეციალურ ფანჯარაში ავტომატურად გამოჩნდეს კონვერტის მხარე, რომელზეც მისამართია. ოპერატორი წაიკითხავს მისამართს და წინ მოწყობილი პულტზე ერთ-ერთ დილაკს დააწეობს. კონვერტი მოძრაობას ვაგარტებებს და შესაბამის ყუთში ჩავარდება. წერილებს ასეთი დახარისხების დროს კონვერტს ადამიანის ხელი არც კი შეხება.

ამ ცოტა ხნის წინათ კავშირგამუდობის საფოსტო სამსახურსა ლენინში გამოსცადა კიდევ რამდენიმე ასეთი მექანიკური დამხარისხებელი მანქანა. მაგრამ შედეგებმა, ეტყობა, არ დაგვიყოფილა ინგლისელი ინჟინერები. მთელი მუშაობის მთავარ მიზნად მინცის მიჩნდათ, რომ ბოლოს და ბოლოს შექმნილიყო

კონვერტზე წარწერებია განმსხვავებული ავტომატი.

მაგრამ, ყოველ ადამიანს ხომ წერის საკუთარი მანერა აქვს? ამიტომაც გამოითქვა მოსაზრება, რათა ასოები სტანდარტული ზომისა ყოფილიყო.

— საეჭვოა, სტანდარტული ზომის ასოებით დააწერონ მისამართები კონვერტებს, — ედავებოდნენ ამ იდეის მომხრეთ მოწინააღმდეგენი.

ასეთ თუ იგი, ინგლისის ერთ-ერთ წამყვანი ლაბორატორია „ფოლოსი პილისი“ იმდეს არ კარგავს და მუშაობას ისეთ მანქანაზე, რომელზეც გააჩნევის ასოთი გამოსახულებები კონვერტზე.

დიდი სამეცნიერო-კვლევითი და საკონსტრუქტორი მუშაობა ჩაატარეს საბჭოთა ინჟინერებმა და გამომგონებლებმა წერილების დამხარისხებელი ნახევრადავტომატური მანქანის შეიქმნელება. საბჭოთა სპეციალისტებმა ასე დასვეს საკითხი: თუ ოპერატორი ათელებს წერილის შესაბამის ყუთებში ჩავარდება, — ეს უკვე გარკვეული წარმადებაა. ასეთ დროს ოპერატორი თითქმის 5-ჯერ უფრო სწრაფად ახარისხებს წერილებს, ვიდრე ხელით.

თუ კონვერტზე დაიბეჭდა სპეციალური ინდექსი, ეს მინიშნელებიდან გაათავის მისამართის წაიკითხვას, აი, მაგალითად, ასე: ეთქვათ, წერილი მოსცივდება თბილისში ვისაგზავნი, როცა კონვერტი „მხედველობის მქონე“ მოწყობილობაში მოხედდება, ეს უქანსკენელი ადვილად აწაიკითხავს“ კონვერტზე მინიშნელებს ინდექსს და ავტომატურად მიუცემს კონვერტს მიმართულებას იმ ყუთისაკენ, რომელსაც აწერია „თბილისი“.

ეს, — იტყვის სპეცტაკოაი — მინც ოპერატორი უნდა ჩაეროს საქმეში. დახ, ასეა. მაგრამ, აბა, მოვეუწყონოთ, რას ამბობენ კონსტრუქტორები:

— თუკი ჩვენ ასეთ ნახევრადავტომატურ მანქანებს ფართოდ გამოვიყენებთ, და მოთინებონ დაველოდებით, რომ მოსახლეობამ ათიულის კონვერტებზე ციფრებით სტანდარტული ინდექსების დაწერა, მა-

საოჯახო ზიზღითაა რომ დაავიწყდა

ბავშვებო! მინდა შეგახსნეთ ერთი პატარა მოთხრობა, რომელიც პირველ თუ მეორე კლასში წაიკითხეთ. მას „ვალოდია და ბატები“ ჰქვია. გახსოვთ, როგორ მოიქცა პატარა ვალოდია (ვ. ი. ლენინი), რომ ბატებს ბიბლიოთეკის წიგნები არ დაეზიანებიათ? რა თქმა უნდა, ვახსოვთ და თქვენც თავიერთადად უფროთხილდებით ბიბლიოთეკის წიგნს — კითხვის დროს ფურცლებს არ ეკცავთ, არ ატუპყიანებთ, არც ანათხოვრებთ, დაეკარგავთ ლაპარაკი ხომ საერთოდ ზედმეტია! თუმცა, განა საოჯახო წიგნს ნაკლები მოვლა-პატრონობა სჭირდება?

თქვენ მდიდარი „საოჯახო ბიბლიოთეკა“ გაქვთ და ნაცნობ-მეგობრები ხშირად გახოვენ, ათხოვთ ესა თუ ის წიგნი. თქვენ ხათრს ვერ უტებთ და შეპირდებით, მიუტანთ კიდევ, მაგრამ ნუ დაგავიწყდებათ ჩაინიშნით, თუ რომელი ასწავნავს დროდის ათხოვნი წიგნი. ასე თუ არ მოიქცევით, ბევრ წიგნს დაეკარგავთ იმიტომ კი არა, რომ მას თქვენი ამ-

სანაგი მიითვისებს (თუმცა, სამწუხაროდ, ზოგჯერ ასედაც ხდება). საქმე ისაა, რომ ოჯახში მოხვედრილ საინტერესო წიგნს ყველა კითხულობს ხოლმე, შემდეგ შეიძლება ვინმე სხვა, თქვენთვის უცნობი პიროვნებაც დაინტერესდეს და წიგნი ასეთნაირად „თვალს მიეფაროს“, და თქვენი ბიბლიოთეკა ერთი წიგნის შემცირდება. ეს რომ არ მოხდეს, საჭიროა აღრიცხვით ოჯახიდან განაათხოვებული წიგნების „მომართობა“.

აიღეთ ერთი „საერთო“ რეგული და დაავიეთ იგი ასე:

№№	წიგნის ავტორი და სათაური	ვახოვრე (გვარი, სახელი)	როდის (წელი, თვე რიცხვი)	დამბრუნე (წელი, თვე, რიცხვი)	შენიშვნა
----	--------------------------	-------------------------	--------------------------	------------------------------	----------

1	ნიწლა ქ. „ოუპ მზად“	გივი განაშაბა	1986 წ. 10 იანვარი	1986 წ. 18 მაისი	წიგნები ერთი ფურცელია ამოკარგულია
---	---------------------	---------------	--------------------	------------------	-----------------------------------

თუ ასე მოიქცევით, თქვენც გეცოდინებათ, რომელი წიგნი როდის დვის ათხოვნი და როდის დაბრუნდება იგი. თუ ისე მოხდა, რომ წიგნი დაგეკარგათ, აღნიშნეთ ესეც. „შენამე“

წის“ სვეტიშვილ დავიკარგეთა მიზეზი შევიძლიათ ჩაინიშნით. ამხანაგი, რომელიც წიგნს დაეკარგავთ მას უდიდრად მოეპყრობა უნდა იდის წიგნი — რამდენიმე ხნის განმავლობაში მას წიგნი აღარ უნდა ათხოვოთ. ამით იგი მიხვდება, რომ ძალზე დააშავა და ასეთ რამეს აღარ გაიმორავებ.

აი, ამგვარად შეინარჩუნებთ თქვენს წიგნიერ საუწყეს. ალბათ იცით, რომ არიან წიგნები, რომლებიც აღარ მეორედებიან. წარმოგიხსენებთ, რა სასახარულო იქნება, წლების გავლის შემდეგ ეს იშვიათი წიგნები თქვენს ბიბლიოთეკაში რომ დამოჩნდებოდა.

დადგება დრო, როცა თქვენ — ინჟინერს, ექიმს, იურისტს, გეოლოგს,

მშენებელს, მეჩაივს, მექანიზატორს — გექნებათ უნიკალური ლიტერატურის ბიბლიოთეკა.

რუსულან კვირიკაშვილი

შინ ბოლოს და ბოლოს ოპერატორი სულაც აღარ იქნება საჭირო და მანქანა უკვე ავტომატურად გაავრცელებს წერილების დახარისხებას.

აი, სწორედ ამ მიზანს ითვალისწინებს საბჭოთა კავშირის კავშირგამბულობის სამინისტროს მიერ მთელი ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე შემოღებული წერილებზე მისამართების წარწერის წესი.

შეიძლება თქვენ უკვე კარგად იცით ეს წესი, მაგრამ მაინც მოკლედ შეგახსენებთ.

ღიღი ხანია გამოშვებულია ახალი ნიმუში კონვერტები, რომელთა ქვედა მარცხენა ნაწილში დაბეჭდილია აბსოლუტური მიმმართველი ბანკი წერილის ადრესატის ექვანიშნა ციფრული ინდექსის ჩასაწერად. კონვერტების სარქველზე დასტამბულია სტილიზებული ციფრების დანაწერიანი ნიმუში. მათი ზომებისა და

კონფიგურაციის დაცვა სავალდებულო პირობაა ავტომატური დახარისხებისათვის.

სტილიზებული ციფრებით აღნიშნება მხოლოდ წერილის მიმღების ინდექსი. წერილის ავტორის მისამართში კი გამჭაფინის საფოსტო ინდექსი აღინიშნება არასტილაზებული, ე. ი. ჩვეულებრივი ციფრებით.

ინდექსი შეგიძლიათ დაწერილი ყველა ფერის მელნით, ყვითლისა და მუწანის ვარდა, რადგან მანქანის წამკითხველი მოწყობილობა (ფოტოელემენტი) ამ ფერებს ვერ აღიქვამს.

ინდექსის დაწერისას უნდა გვახსოვდეს შემდეგი: 1. მიმღების მისამართის ინდექსი იწერება კონვერტის ქვედა მარცხენა კუთხეში მოთავსებულ მიმმართველ ბანკში, 2. ინდექსი ყოველთვის 6 ციფრისაგან შედგება, ციფრების სხვა რაოდენო-

ბა არ შეიძლება იყოს, 3. ინდექსის დაწერისას არ უნდა მოხდეს ტრაფორეტული ხაზიდან გადასარა. 4. იმის მიუხედავად, არის თუ არა დაწერილი ინდექსი, მისამართი იწერება მთლიანად.

როგორც აღვნიშნეთ, დღეს მთელ საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე გავრცელებული წერილებზე მისამართების წარწერის ასეთი წესი და ამიტომ ყოველ ქალაქს, დიდ ქალაქებში კი — ყოველ საფოსტო განყოფილებას, ექვსი ციფრისაგან შედგენილი ინდექსი აქვს მიყუთუნებული.

კავშირგამბულობის საწარმოებს ინდექსები მიუთუნებული აქვთ იმისათვის ინდექსი იწერება კონვერტის ქვედა მარცხენა კუთხეში მოთავსებულ მიმმართველ ბანკში, 2. ინდექსი ყოველთვის 6 ციფრისაგან შედგება, ციფრების სხვა რაოდენო-

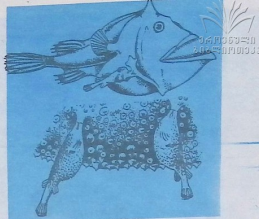

ზრევირითი თევზი ადვილად იტანს სიღრმულ ცვალილებებს.

მაგალითად, ბოდენის ტბის ფსერზე, 90 მ სიღრმეში ცხოვრობს პატარა თევზი, რომლის სხეულს ზედაპირზე ამოყვანისთანვე იბერიბა; შედარებით მსუბუქი მადრი, მის საცურავ ბუშტს რომ ახსნის, წყნის შემცირების გამო ფართოვდება. ეს გახვეილი თევზები ქვემოთენ ზურგშეცემული დატურავენ წყლის ზედაპირზე, ხანტერტსთა რომ თუ მათ ფრთხილად გაუფრებთ საცურავ ბუშტს, შეეშუღლდ მადრი ხმარით გამოიღებება გარეთ და თევზი ადვილად იტანება. საკმარისია ეს თევზი გადავლევინოთ აკვარიუმში, რომ იგი სწრაფად ამორტალებდა (დებულობს წინაშე მდგომარებას) და იწყებს ცურვას.

წყლის სიღრმეში მსხობრები თევზება სხეულის იშვიით ფრთხილ გამოირჩევიან. ზოგს უწოდებენ ვანიერი პირი, ძალიან მკაცრსტაფად და ხანტერტსთა კუბი ზოგს რომელიმე შეიძლება ვაგინოს მ ზომილად (თმ თევზი უფროსკვებს პაღება ზედაპირზე მოაბებდებება ტოფა, თუ დაეყვარდებიო, აბეთი უნაწერი კუბი დანტატურად არ მოგვეჩვენება; როგორც ცნობილია, წყლის სიღრმეში თევზება არტო ისე თანებირებულებოა არიან საცურავით, ამიტომ, შეხვდებით თუ არა ნადევილი, ისინი დაეადივენ მის ზომებს და თავის დღეში მათ ადვილად უკავადებ მას, კუბი კი იბერიბა და უწოდებ დიდებებს ბოლდებ.

ინდოეთისა და ატლანტის რეგიონში ცხოვრობს თევზი ფართობი, რომელსაც უწარ-

მანისი პირი და ვრძელი კელი აქვს. მას არ სწირდება სხვა თევზების დევნა, გაალებს პირს და ისინი თვით ხვდებიან შიგ.

არიან თევზები, რომელთაც წყლის ემპაქს უწოდებენ; პირზე მათ ჰქვიათ წარმონაქმნი, რომელიც დატრტილ ბურქს ატავს. ატრქინის სივრცე თითქმის მთელ სხეულს ტოლია. როგორც ფარობენ, იგი შეგარნების ორგანო უნდა იყოს.

ეს თევზი, რომლის ზომაც 10 სმ-ია, ნაპოვნია ატლანტის ოკეანეში, 400 მ სიღრმეში. თავისი გარეგნობით იგი შიშს კი არ იწვევს, არამედ დობილს.

ქვიჩარი ოკეანეს და კარიბის ზღვაში, 2500-3000 მ სიღრმეში ცხოვრობს თევზი, რომლის მდღერის სიგრძეც 10 სმ-ია; მთელი სხეულის მანძილზე იგი თან დაატარებს სხეულის ზედაპირზე შეზრდილ რამდენიმე პაწია (მ-მ სმ) მამრის. ისინი მდღერის წვედინ იყვებიან.

ლილი ვალაშვილი

8000, 8000 და 10000 მეტრ სიღრმეში პოკლიან თევზებს, რომლებიც კოლოსალური ამომსხეული წნევის პირობებში ცხოვრობენ. მიუხედავად ამისა, ისინი სხვა თევზებისაგან არაფერ არ გამოირჩევიან სხეულის დიდი მასით და მკვირვი ძვლოვანი სარქონით, არამედ პრაქტიკით, მეტისმეტად ნაწი ჩინისით კი ხასიალებიან.

ღრმა წყლის თევზები ადვილად ხდლებენ ვეგეტორალ მანძილს ვერტაყურათ. წინაში ქვიდა და ზედა ფეხები უფროსკვებს ისა, რომ მათ არ გაჩნდება საცურავი ბუშტი — ამდროსტაფად ამარტობენ, რომელიც თევზს ზევით ამოსდის და წყალში ჩაყვინთვას უადვილებს. ბოგის პირადინი არ გჩნობენ გარეგანი წყვას მის გამო, რომ იგი მათი სხეულის ზედა წიგნითა გაწინასწარბილბულ სკელონისა ისინი ამოიყვანათ ზედაპირზე რომ მანძილდ ამოიკციან. სტეუბლი ხშირად მთლიანად განიცდიან დეფორმაციას; საუბლაავი მილი პირადინა გამოჩნობილი, თვალები — გადმოკრული, ქერტილი კანს სცილებდა და თავისით სცივა.

ვეყაში, როცა კავშირგაბმულობის საწარმოთა რაოდენობა დიდია და ასაკობით ინდექსი მათი აღნიშვნისათვის საკმარისი არ არის, რესპუბლიკა, ოლქი ან მხვილი ქალაქები იყოფა ორ ან მეტ ზონად, რომლებთაგან თითოეული აღინიშნება ინდექსის პირველი სამი ციფრით. მაგალითად, ჩვენში რესპუბლიკა დაყოფილია სამ ზონად: აღმოსავლეთ საქართველო, დაავლეთ საქართველო და თბილისი, რომლებსაც მიკუთვნებულ აქვთ ინდექსის პირველი სამი ციფრი, შესაბამისად 383, 384 და 380.

ექვსინობა ციფრული ინდექსის ბოლო სამი ციფრი, ანუ მეორე ნახევარი, აღნიშნავს ქალაქის, რაიონის ან სოფლის კავშირგაბმულობის განყოფილებებს. მსხვილი ქალაქებისათვის ექვსინობა ციფრული ინდექსი, როგორც წესი, სან; ნოლით

მთავრდება. თბილისის ექვსინობა ციფრული ინდექსია — 380 000. ამ ნულშიც აღვრებ საჭიროა დაიწეროს კავშირგაბმულობის განყოფილების ნომერი. მაგალითად, თბილისის კავშირგაბმულობის მე-15 განყოფილება აღინიშნება ინდექსით, 380015, ქუთაისის მე-4 განყოფილება — 384004. ამრიგად, როცა ვიცით ქალაქების ექვსინობა ციფრული ინდექსის პირველი სამი ციფრი და კავშირგაბმულობის განყოფილების ნომერი, თითოეულ ჩვენებას შეუძლია შეადგინოს თავისი ინდექსი.

თუმ არ იცით, რომელი ინდექსი აქვს იმ ქალაქს, სადაც წერილის გაზავნას აპირებთ, მიმართეთ საფოსტო განყოფილების მუშაკებს, რომლებსაც ინდექსების სპეციალური ცნობარი აქვთ.

ნუ დამიწყებთ, რომ თუ ყველა ადამიანი შეასრულებს წერილებზე

მისამართების წარწერის ახალ წესს, წერილებს დახარისხება საგარნიზბლად დაჩქარდება.

კიდევ უფრო სწრაფად მიიღებენ წერილებს, როცა თქვენს მიერ წარწერილი სტილოზებულ ციფრებს „დახედავო“ წერილებს აბტომატურად დამხარისხებელი მანქანის ხელოვნური თვლი და ინდექსის მიხედვით შესაბამისი ყუთისკენ გაავზავნის წერილს.

მიკითხველი ალბათ მიხვდა, რომ სტილოზებული ციფრებით დაწერილი ინდექსი გაუადვილებს მანქანის ერთმანეთისაგან გაარჩობს ციფრები, ე. ი. ფაქტურად ერთმანეთისაგან გაარჩობს მისამართები. ეს კი მთავარია ამ „გონიერი“ მანქანის მუშაობაში.

ა. კარბალაშვილი

პანენი 1995 წლს ი 10-ში
დსკულ კითხვებზე

ფრიშის ბაქანი

წრომის ტაძარი მდებარეობს ხაშურის რაიონში, გომის ტყინავის საღვრისა, მტკვრის მარჯვენა ნაპირზე. იგი თარიღდება სამსტრატიონთან ასობოძრული წარწერით, რომელიც სამხრეთ ფსადის შუა სარკმლის მარცხენა კედლის წუბის საბუთბა ქაზე ამოკვეთილა (ქვის ზომბა 80X24 სმ). წარწერბა ასე აკითხება: „წმლოდ კელსობი სტედფანოს ვაბი შეწწწაღ“. აქედან გამომდინარე, ძეალის აფხვის ბარილი ქარალის რისმთავარ სტედფანოსის მოღვაწეობის დროით უნდა განისაზღვროს (626-685 წლები).

აჯღომიოს ვ. ბერიძის აზრით, წრომის ტაძარი თავისი მხატვრული ღირსებებით მცხეთის ჭვრის ტოლფასობანი ძეგლია. ამასთან, იგი შუიკავს მთელ რივ იგიე ელემენტებს, რომლებიც უფრო ვიანწენული ქართული ხე-როთმოდგრებისათვის აჩის დამსახობათებულბ.

გვემოწ წრომის ტაძარი მიეკუთვნება 10-წ. „ახლბო წვარს“. ასეთი ტიპის ნაგებობბა ასბო აღმოსავლეთის ქვეყნების საულტოდ ხეოთომოდგრებბში სწორედ ამ საულტუნებში უბლიბდება. წრომის ტაძრის ვუზბითი მის წინამორბედ ძეგლბთან განხზავბებით უტყწწობბა არბ კედლებს, არბედ ცალ-ცალკე მდებარეობს მოძს, აფხილა კი მხოლოდ ერთბა — საყრბბებულის, ისიც კედლის სობტრეტეში წაწერბლი. შეწწობის ინტერიტრ-ბი ნაილად არის გამოკვეთილი გრძივი დორი (აღმოსავლეთიდან დასავლეთისაკენ). დასავლეთით მოთავსებულიბ პატრონიკე, რომელსაც აწონასწორბბ ტაძრის შუბა სვრტებს.

ქართულ ძეგლებში იშბთავივე დამკარბდა ტრბდიკობა გუზბითის მოთავსების ნავე-ბიბის ცენტრში (დასაშუბბბა მხოლოდ იდ-გობა ვიდაზარბ). გუზბითი შეწწობის ცენტრბია. იგი თბვს უტრის ბა აწონასწორბბს შეწწობის მბებბს, მქრებს კომპოზიციბის. ეს ტრბდიკობა, რომელსაც არც ერთი ქართული ძეგლი არ არბვდება, ჩვენბი ერთწენული არბიტმეტრბის უდღობის პლასტიტურ-მხატვრული ბა კონ-ტრბქციული მიგწწეობბ. ხეოთომოდგრების ვანკიობარების თვალსაზრისით დიდი მნიშვნე-ლობბს მქონდა აფხილის კედლის სიტყეში შე-ტანბს 10. თვალსზე აფხილი შედარბის მოს-პობბს (სწრბედ ამბი განხზავბდება ქართული ძეგლები ბუნბბბბბბი ძეგლებბთან). წრომის ტაძრის ხეოთომოდგრბს უტრბლებს პობბლება უნდა ვადამწწვებბ: თუ იმ უტრს იტყობა შეტრბდი აფხილბ, მბბბმ აბლებუ-რბდ უნდა ვადამწწვებბ აღმოსავლეთის ფს-სადის მხატვრულიად ვაუტრბების საყრბბი ხეოთომოდგრბბარბა ბრწწწენბლედ ვიარბთვბ თავი ამოკავბის. კედლებში, საღვ საყრბთ-ბებულის აფხილა ვეუდბლი საღვკომბებს (სა-ღვკავწებს ბა სამკვეთლოს) ებმეწწება, მბ სიტყეში ჩაკვეთბ ირი ღრბბ ნიში, რბთვც კედლები ვათავსებულბბ იმ ზედღებე ბბბსბს-გბ, აფხილბ სობგვალბს ბა კედლის სწო-რბ ბბბს შედგრბებით რომ იქმნება. ეს ირი ღრბბ ნიში საყრბბებულის საყრბმელბბ ერ-

თად ქწბის ერთბბ მხატვრულ ელემენტებს, რომელიც ფსადის შუბი თბვს უტრის ბა ამოლბანების მთელი ფსადის მხატვრულ-დეკორბტული ელემენტებს. ამბბთან, ისინი მკვეთრ კონტრბსტს ქწბინა კედლის მკვე-თრბლ ვანბთებულ ზედაიბრბბბ, ვამოკუფ-ბბ ბბბს უტკამენ კედლის თვალსაზრისით ელესიის ვეულბზე მნიშვნელოვან ნაწილს — საყრბბებულებს. მბბსბბამე, ეს ხებრბ გარდა კონტრბქციული თვისებბბ, აღებრბ დატერბრბვისაც იძებნ. საბუთბა ნიშბის მო-ტყვბბ მუარბდ მოიკლბ ფხვი ქართულ ხე-როთმოდგრებბში ბა, იშბთავი გამოწვალ-ბის გარდა, მომღღწერი საულტუნებში თბიქ-ბის ვეულბ ძეგლი ასე უორბდება. აღმოსა-ვლეთის ფსადი სავსებით გამოკუფ დნბარ-მელბბდა დაწმეტბლბდა ვაფორბებ-ბბმ ვანსაულტობრბული სახე მბილოდ ბა ამბ-ერბლედ მოვარ ფსადლედ იქცბ. მუარვე აბე-ვე ძბრბთბლი ფსადლა სამხრეთის ფსადლი (დასავლეთი ეტრბბის ტაძრბებბ დასავლბის ბა ჩრბდიკობის თვალსებბბა ძბრბთბლედ). წრომის ტაძრის შემდგე ქართულ ხეოთ-ომოდგრებბში დამკვედრბდა ჭვრის რბთბვე მკვლავის (რბთბვე ფსადლის) შუბ ნაწილების ფტრბნობი დამბარბება. ეს მკვლავბი სიგწ-ენბე, გუზბითის ვარგებში, მკვთვლოდ ვამოს-ხავენ ჭვრის ფტრბბს.

წრომის ტაძრის დანარჩენი ფსადლები რბ-ტბმულბდა დანაწევრბებულბ, რბთვ არბი-ტბმტობი კარ-სარკმელბბ ვარგწებული გ-ობბებობი აბტრბებბ. სამივე ფსადლ აქწ ტბბბბბბინი, სწრბკუთბბა შესესაულბი, მის ზემოტი კი — ვარბო თბღვბბბ სარკმელი პატრონიკეობა დწწენ, რომელიც კონტრბნ-თან მრგვბლი საყრბლით მბიარბდება. ეს თბიქოს დამბბიარბებებლი მხატვრული წერ-ბტლი სამივე ფსადლზე მეორბდება. ამბი მხა-ტვრულბლ ფსადლები ეტრბბბების უბავიორ-ბებბ.

წრომის ტაძარი ორნამენტებით ძწწწადაა ვაფორბებულბ. სტბლოწენულ-დეკორბტულ ბო რბნამენტბ მხოლოდ კარ-სარკმელბბა ხა-პირბებბბბბბა ვამოკუწებულბ, ისიც — ძალზ.

საბუნებრივი საფრენი

მგომოდ
ბარონომიტი

მსებუტემა ავტომბმწამებბბა მომბმბლბში კოვლი ბბბი კი-ლომტრბის ვარგებისბს არ უნ-და დახბჩინე ეტვს ლტრბზე

მტი ბენწწინა — ნაველად აბ-ლბმღელი რე-ბბბბრბტბ ლი-ტრბბს. ეს დბბბგბნა ხბარბბ-გების მბიარბბბმ. 1980 წლბ-ბდ საფრბწენბში მხოლოდ აბელი ეკონომბტორი მბწამწებს ვამოწვებბა ნებბბბბბბლბ.

სამომბმბლბომ
სტბმლბდბი

იბბბწენლბ კონსტრუტორ-ებბბბ აბგებს დბ ვამოსკადებს ორი

მბოღელი ხონბლბისბ, რომლებაც არც ღებრბ აქვს, არც სბვე, არც სბხბნი დბ არც იბბლბნი. ამ ხონბლბის მწზავრის ვიბბბ-ცობა დბ ხბბბბრბც არ შეაწუ-ხებს.

სამომბმბლო ხონბლბი შემ-დბე პბინწეობი მბუბბობს: კო-რბუსში დბტბნებულ თვისებ-ბურ ვბობბბში უშებბენ ელბ-ტრბტობლბს; იგი უბბბბბბბბბ. კმბდებბს ველობწ, რომლებაც გეშტე მოთავსებულბ მბღვბბი ზეგბბბბბი ელბტრბბბბწენბით

ქწბინა. ამის შედგებად წარბ-ქწბინბი ბბბბ ვებრბბში მეოფ წუალს ვამოღებების ბა ხონბ-ლლი მოძრბობბს იწებებს.

ახალი სბტების ვამოკუწებბა შეიტბლებბა კონულტრბტობლბში, ტბმეტრბებში, წუალტყეუბბ ნაებბბა ბა სბმეწინებოი გებებში.

მწმლ სბმწბბ...

ფინებში აბგებს სბცდებლ ქა-რბლებტრბბბბლდებოი. მბბი ქარ-ბბბბბა დამოკუწებულბა ვაუწ-

იცნო

თუ
კაც
უნდა

შოხიკოვ მხაჯარ?

რა არის ამ სურათზე
აღაგებელი და რა
იქნის მის შესახებ?

მსუბუქი ჰქცნის სახით. კეთილი და-
ბალი, შესრულება — მაღალტატარი.

წარმის ტაძარი მრავალჯერ დაზიანდა
ყველაზე მეტად იგი 1940 წლის მიწისძვრამ
შეღება, ჩამონგრავა გვიან ხანებში გაყოფი-
ულა გუმბათი. ახლა გუმბათის ეული აღ-
დგენილია.

ცალკე უნდა გამოიყოს საეკონომიკის
კონქის მოხატულობის საკითხი. შიდა სა-
კურთხეველი შემკული იყო მოხაჯით. რო-
გორც უკვე იქნა, ტაძრის კედლები სუფ-
თად გათლილი კვებისაგან არის ნაგები და
აქ ფრესკული მხატვრობა გამოირჩევა.
კონქის მოხაჯები მხატვრობა კი თავისთა-
ვად უპირისპირდებოდა მეცარსა და სალად
ნაგებ კედლის ქვის ზედაპირს და კონტრა-
სტის სპეციფიკური უღრმე მხატვრულ ეფ-
ექტს ქმნიდა. წარმის მოხაჯა შესრულ-
ებული ფერადი კერებისაგან. ძირითადი ფე-
რები ვერცხლისფერი, ოქროსფერი, მუქი
ლურჯი, ზურმუხისფერი და მწვანე. კერ-
ების წყნა მკვიდრი არ არის, რაც ადრე-
ული მოხაჯების დაზიანებისგან განსხვავ-
დება.

ტაძრის დაზიანების შემდეგ მოხაჯის აღ-
გებულზე დატყობა აღარ შეიძლება. იგი
ჩამოსწვნი და ხელფრენების მუშეუშვი გა-
დაიტანეს, სადაც აღმწედი ანახება. შემორჩა
სამი ფრესკენტი. კონქის ცენტრში გამოს-
ხული იყო ფეხზე მდგომი მაცხოვარი. ახ-
ლა გადარჩენილია მხოლოდ სახის კონტური,
ფეხისა და საშოსლის კალის ნაწილი. შეუ-
ნეიტრებმა შედარებითაზე დარჩენილია კონ-
ტურის საშუალებით აღადგინეს მთლიანი
კომპოზიცია. მაცხოვარი გამოსხული ყო-
ფილა წყარულაში, ჰამბურში მარცხე-
ნა ხელზე ჰქონია გადადებული. მარცხე-
ნი მაცხოვარის ასომთავრულ წარწერაში
გვხვდებით ებრა, რომელზედაც წარწერილი
იყო: „შე ვარ ნათელი, შე ვარ სწორება, შე
ვარ აღდგომა, რომელია ჩემთვის“. მაცხო-
ვარის მარცხენა და მარცხენა პეტრესა და პა-
ვლეს ონიმეორე ფიგურები იდგენ. კონ-

ქის ზედა ნაწილი შემორჩა „საქარის“ გა-
მოსახლების ციხე. საწმუნაროდ, ისედაც
დაზიანებული მოხაჯი კიდევ უფრო დაზი-
ანდა მისი გაწმენდის დროს, მიუხედავად ამ-
ისა, იგი მაინც დიდ მხატვრულ ეფექტს
ახდენს მხატვრულზე.

როგორც ვხედავთ, წარმის ტაძრის სახ-
ით ჩვენ უარესად მნიშვნელოვან ძეგლ-
ად გვაქვს საქმე. ტაძრის მარმონიული პრო-
პორციები, მასების სიხვედრე, დახვეწილი
„ისტორიული ნაგები კედლები, ფსალმუნის
დასრულებული და შეკრული კომპოზიციები—
ფართო თაღები, პროფილების სიუსტე, სა-
შენი მხსალის-მხატვრულ შესაძლებლობათა
სწრაფი გამოყენება ამოღებულ განწყობი-
ლების ქმნის.

ამირან ჩხარბიშვილი,
ხელოვნებათმცოდნეობის კანდიდატი.

<p>მებელი შიდალი ძაბვის ხაზის პანკაზე, 36 მეტრის სიმაღლე- ზე. სამფრთხილი (თითო ფრთის სიგრძე 11 მეტრი) ხარახნი მო- ძრაობის გადასცილეს 12 კოლონა- ტი სიმძლავრის მქონე გენე- რატორის. ხარახნი ტრაილს იწ- ყვებს, როცა ძარის სიჩქარე აღწევს 3-4 მ/წთ. მაქსიმა- ლურ დენს გენერატორი იძლე- ვა მაშინ, როცა ძარის სიჩქარე წამში 8-10 მეტრია.</p>	<p>„კარლოსნი“ და... თსილნაგებები</p> <p>სათილნაგებო ტრასაზე საა- რში 60 კოლომეტრი სიჩქარით მოქარის სპორტსმენი... ზურგზე მას მკიდა თვრამეტოლოგია. შინი აპარატ, რომელიც ეს- ტონილში მოუყარებოდა კონსტ- რუქტორმა ა. ტოშმა შექმნა მან მოტორების ძრავა აღუშ- ინის მუდმივ ჩასვა და მომცრო პროპულსორივ მოიწვინა. კონს- ტრუქტორმა თავის აპარატს „კარლოსნი“ უწოდა.</p>	<p>შეშეშაპი ბეგონი</p> <p>ხარკოველმა მეცნიერებმა შე- ქმნეს რეცეპტი ბეგონისა, რომ- ელიც წყალში არ იძირება. კვლევის პროცესში მოთავარი იყო ბეგონის მუდმივი კომ- პონენტის — კვარციის ქვების შემცველი მასალის პოვნა. ასეთი მასალა გამოდგა მეტა- ლურგიულ ნარჩაზითა მტკიცე- სებური ნარჩენები, რომლებიც მანამდე პერიდენ ხოლმე, ახ-</p>	<p>ლი ტობის ბეგონი, ვარდა ინი- სა, რომ ძალზე მსუბუქი, სიმტკიცო არ ჩამოვარდებ- თავის წინამორბედს, ზოგჯერ საქაო რაოდენობის ცემენტს და, თანაც, უკეთ აკავებს სითბოს.</p> <p><i>საინფორმაცია</i></p> <p>საინფორმაცია</p>
---	---	--	--

ჭაქმათური

გაყოფილებას ხელშეწყობის სსრ საქართველოს დამსახურებული მწერთა შერთა ინსტიტუტი

ნორკ მობარაკაძეთა შემოქმედება

ქუთაისის პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის პატრიარქის მანქანაზე დასწავლავს ნუგზარ ქანტარიაძემ მისეული შენიშვნებით გამოვეყვანე პარტია, რომელიც გათამაშდა 1984 წლის ზაფხულში ქუთაისის ღია ჩემპიონატში მეოთხეანაირიანების — წყალბოლოდ კომპოზიციონალური და ქუთაისელ ნარნიის შორის. 1. e4 e5 2. მ3 ზე 3. კე1 მ6 4. მ6 დ5 5. მ6 ზა5 6. კბ8 ც7 7. დc ბc 8. კე2 ხ8 9.

მ6 e4 10. მ5 დ4 11. მგ4! ქე2 12. მ×f6 გქ13. 0-0 გქ5 14. c7 კბ15. cd კ×ე2 16. dc? ქმ1 ± ± „პარალია, პატარა ეცა ნარსიამაც უფუტობა დაუშვა, მაგრამ მისი თამაში პორონების ინსაურებს“. — წერს პატრიარქული მანქანაზე.

ბავშვები, მოგვიერთო. რა უფუტობა დაუშვა ეცა ნარსიამ (ქუთაისის მშ-ე სახელად სკოლა, მეორე კლასი) და როგორ შეძლოთ მისი გამოყენება ფერთაზე.

ნიმუში (სამტრედიო, პირველ-თანრიგისა) — წყალბოლო (ქუთაისის, ისტაბლის კანდიდატი) სამტრედიო, 1984 წელი, პარტია. საქართველოს გოგონათა ჩემპიონატი. 1. e4 c5 2. მ3 გ6 3. d4 e4 3. მ×d3 მ6 5. კმ8 6. e4 კე2 7. მდ2 ა6 8. 0-0 0-0 9. c3 მbd7 10. გc1 ლე7 11. მუი1 ხ5 12. f4 კბ7 13. ლე2 გაc8 14. გccl ლბ5? 15. მ3 ზე5 16. e5! (დასასრულის დასაწყისი) 16... dde 17. fe მდ5 18. კ×ე7 მ×ე7 (18... მ×ე2 19. ლ×დ3 მ×ე7 20. მ6 5 21. ლხ5 ხ2 22. მ×ც6 ა5 20... მგ6 21. ლხ5 ხ6 22. მდ×ე6. როგორ შემოხვევათ ძალზე დიდი შტეტის კოფი-

ციენტები — ძალით თანაურადობა) 19. კ×h7! მუი8 (19... მუ×h7 20. მ6 მდ7 21. ლხ5. თუ 20... მგდ5 ა5 20... მუი8, მაშინ 21. ლე4) 20. მ6 5 გ6 21. ლმ2! მ6 22. მ×f5 e4 23. ლხ4 მგდ7 24. კგ8! („უარის განთავისუფლების“ იდეა) 24... კ×ე2 25. მგდ7 შეეხები დაწვდენენ.

დვალრიგული — უთმოდინი (თბილისი, პატრიარქის სახელე. მეოთხეანაირიგონათა ტურნირი, შევებითა 8 წლის დავით უთმოდინი) 1. e4 2. მ3 მ6 3. კე1 ც4 4. მ8 მ6 5. მ6 დ5 6. 0-0 (თორბე ნაადრევად არეკვეთ თავიანი შეუის ნიუნიცის) 6... კგ8! 7. კე5 მდ1! 8. კ×f6 ლ×f6 9. მდ5 ლდ5! (ნორჩი მოკლადეკ შესწავრა თანამშეგრობას ავლენს, არ გრადება მსხვერპლის გულბას) 10. მ×ც7 (თუ 10. მუი1, მაშინ 10... ლხ5!) 10... მდ5 11. მ×ა8 მ×f8 (ქე იყვება ზუსტად რომი შევყარო). შეადგებოდა აგრეთვე 11... კ×f8) 12. მუი1 მ×h2! 13. ლე1 მ8! თორბე დაწვდენენ. მშევიერე მინატურაა.

შემდეგი კოზიკა უთმოდინი გუნდურ შეხვედრაში კიშნიოვი 1988 წლის 8 მაისს. თე-

რებითა თბილისელი, მარტინი თანრიგისა კასპი მსხვერპლები ტაბოტი — მოლადაელი ისტაბლის კანდიდატი ნიუნიცინა.

ნიმუში

შემართვა

თორბე კარგად იყენებენ თავიანი ძირითად ძალების აქტიურ განლაგებას შეესტრეფო და მსხვერპლინერი სვლით გადაწყვეტდა დარტყმას აუენებენ მეტოქეს, რომელსაც ქვეტროპით თოქოს არაფერი არ ემუქრებოდა.

21. ესა და შევდინი დაწვდენა.

საკუთარი ფეხბოლო „ეპინი-54“. თორბებითა თბილისელი პირველანაირიგონათა, მწლის მატარებლებსა, შევებით — ქუთაისელი მეორეანაირიგო-

სირაკლემბ თაბიანი შრინეალონი

ვიწ იცის, იქნებ თქვენც ასევე გასწავლეს, როცა ზღაპრი ელის, სირაკლემბა თავს ქვიშაში მყოფსო. სხვაწარად რომ ვთქვათ, რის ფრინველი იმდენად სუფილი ყოფილა, რომ მკონია, რაჟი თავს ქვიშაში ემაღვინ და მტერს ვერ ვხედავ, ისიც ვერ მხედავს და ვეღარაფერს დამკლბებსო.

სამხრეთურკლემბა ფრინველს ალენ კოკმა, რომელიც 2000 ათასამდე სირაკლემბას ზრდის და მწეცმსავს, საფუტეული გამოაცალა ამ ცრუ რწმენას: თურქი მთელი 80 წლის მანძილზე, ე. ი. მას შემდეგ, რაც ამ ფრინველის მოშენება დაიწეს, ერთი მემოლოვეცად არ ყუფილა, რომ საფრთხის მემოლოვეს სირაკლემბს ქვიშაში წაერგოს

თავი. სირაკლემბები თავს მიწამდე ხრიან ორი ძირითადი მიზეზით: ან ღარს ან კსარის ცუნებებს ასვენებენ, ან კლდე დაუფრებენ ზოლში, სადაცნებ ზომ არ უძლიოვეთ ხეფათი (მისის ზედაპირის სიახლოვეს ბეჭის გაცილებით მკვეთრად ისმის). ისედაც ზღვრა რომ იგი უმტყუნებო საყვების კოპის იყენით მეოცს თავს. სულში კი არასოდეს ჩარგავს თავს იმ მიწაზე, გამო, რომ ამ შემთხვევაში, უბრალოდ წუთში გაიფლდებოდ.

ბრემაღლაში... მისის წილაღობა

გურის ქალაქ მაინის ახლოს, რაინს მარტებენ ნაიარზე, ახალი სასტუმროს მშენებლობის მშეშება იპოვეს რომაული სამარძილო ხომალდები, რომელიც ასაკურ 1000 წელთა არქეოლოგები სახარულთი ცან ეწინ, როცა შვიდი მეტრის სიღრმეიდან ამოღებულთ, შესანიშნავად შემონახული აპიგემი იხილეს. თითოეული მათგანის სიგრძე

სანი მორბაძე. 1. d4 ძ2 2. c4 მფ3 3. ჰე3 მდ4 4. ეფ5 ეფ 5. მფ3 კე7 6. ეც 0-0 7. კძ8 ხ8 ს. კძ4 გფ 9. გწ1 დძ6 10. გ4გ5 11. კვ3 ლძ5 12. ხ1 მზ7 13. ლძ8 მფ1 14. ხგ ხფ 15. გწ1 კწ6 16. კწ7 მ×ჩ7 17. ლ×ჩ7 მფ1ს 18. მწ5 კ×ე5 19. კ×ე5 მ×აწ5 20. დე ც8 21. cd cd 22. მ×დ5 ედ 23. ლფ შაგები დაწებდნენ.

... ლ×აწ5 20. მფ6) 23. ლე3 მფ6 27. გ4 (წ) გფ 28. აფ გფ 29. მფ6 (გზაბა 29. მფ3) 29. ... გ×ე2 30. გ×ე2 ეწ1 ა1. მფ5 ჩ6 32. ეფ მძ7 33. ე×ფ6 მ×ე6 ა1. გ×წ6 მფგ7 35. გ×წ6 მფ×წ6 36. ლწ6 მფგ8 37. ლ×გ6 მფ7 38. ლწ7 მფგ8 39. შაგები დაწებდნენ.

ლ×ძ3 ლწ7 12. მწ3 მწ5 13. ა3 ლწ7 14. მძ2 მძ7 15. ხ5 მწ6 16. ა4 ა5 17. ხ5 0-0 18. ც8 მძ4 19. მძ2 ცხ 20. აფ ენც (ლაზერის ფრთაზე პოზიცია გამოირკვა შაგების სასარგებლოდ) 21. ეწ1 ქწ2. ეა5 მწ6. 23. ეა2 ა4 24. ება1 ეა2 25. გ4! (თორების შანსები მეფის ფრთაზე) 25. ... ხგ 26. ხგ მძ7 27. მფგ2 მძ7 28. ლგ მფ7 29. გწ1 მფ1ს 30. კწ6 მფ3 ა1. კ×გ7 მფ×გ7 32. ლწ6 მფ3 33. გწ7 მფე7 34. ლწ7 ეწ5 ა3, მფ3 მფგ8 36. მ×ეც1 ფე 37. ლ×გ6 მფძ5 38. ლ×ეც1 ეა5 39. ლ×აწ5 მფც8 40. გ×ძ7 შაგები დაწებდნენ.

ნოემბერს კომუნალში ტაიმაში შლა, თორბიბიაა 10 წლის მესამეთარხოვანი გოჩა კობახიძე, ხლო შაგები — 14 წლის მეორეთარხოვანი ახლან სტამბოლიელი.

სტამბოლიევილი

კომპიუტი

სელა თორბიბია. თვითები კარბი ძაღლები შუბავე დაწებდნენ მეფის ფრთას. გოჩა კობახიძემ ლაშა-ნი სვლით ერთ სელაში გაიზარტა.

ველით თქვენე პასუხს. ბასწარება „ბიონერის“ 1985 წლის მე-11 ნომერში ბრეჯაე-ლიზიანის პოლიკაში ავლია პირველი ირა სელა: 1. ლწ3 ეწ2 2. ფე მფგ7, შუბავეგ როგორც ტექსტშია.

პაპუაიძე — ოლივიანი (ბრეტელი. პირველთარხოვანი. 17 წლის) 1. d4 ძ2 2. c4 ეფ 3. ჰე3 მფ3 4. ეფ5 ეფ 5. მფ3 კე7 6. ეც 0-0 7. კძ8 ხ8 ს. კძ4 გფ 9. გწ1 დძ6 10. გ4გ5 11. კვ3 ლძ5 12. ხ1 მზ7 13. ლძ8 მფ1 14. ხგ ხფ 15. გწ1 კწ6 16. კწ7 მ×ჩ7 17. ლ×ჩ7 მფ1ს 18. მწ5 კ×ე5 19. კ×ე5 მ×აწ5 20. დე ც8 21. cd cd 22. მ×დ5 ედ 23. ლფ შაგები დაწებდნენ.

პაპუაიძე — ოლივიანი (ბრეტელი. პირველთარხოვანი. 17 წლის) 1. d4 ძ2 2. c4 ეფ 3. ჰე3 მფ3 4. ეფ5 ეფ 5. მფ3 კე7 6. ეც 0-0 7. კძ8 ხ8 ს. კძ4 გფ 9. გწ1 დძ6 10. გ4გ5 11. კვ3 ლძ5 12. ხ1 მზ7 13. ედ1 0-0 14. ლე3 გაეც(?) 15. ელი (ამ გარკვეულ შემთხვევაში ნათელი ხდება, რომ შაგების პოზიცია წაგებულაი) 15. ... დე 16. მ×ეც1 მ×ეც1 17. გ×ეც1 ეფ 18. ეც1 (ან 18. გ×ეც1) ლ×ეც1 19. ლწ7 მფ7 20. ეფ მფც8 21. ეც1 მფ2 22. კ×აწ5 შაგები დაწებდნენ.

პაპუაიძე — ოლივიანი (ბრეტელი. პირველთარხოვანი. 17 წლის) 1. d4 ძ2 2. c4 ეფ 3. ჰე3 მფ3 4. ეფ5 ეფ 5. მფ3 კე7 6. ეც 0-0 7. კძ8 ხ8 ს. კძ4 გფ 9. გწ1 დძ6 10. გ4გ5 11. კვ3 ლძ5 12. ხ1 მზ7 13. ედ1 0-0 14. ლე3 გაეც(?) 15. ელი (ამ გარკვეულ შემთხვევაში ნათელი ხდება, რომ შაგების პოზიცია წაგებულაი) 15. ... დე 16. მ×ეც1 მ×ეც1 17. გ×ეც1 ეფ 18. ეც1 (ან 18. გ×ეც1) ლ×ეც1 19. ლწ7 მფ7 20. ეფ მფც8 21. ეც1 მფ2 22. კ×აწ5 შაგები დაწებდნენ.

გოგონები საქართველოს

1985 წლის პირველობის შესარტე ტურნირში ბაღუმელმა პირველთარხოვანმა 7 წლის ღიანა ღარჩია ითანადა საინტერესო პოზიცია: 1. ეც ებ2 2. ძ1 ძ3 3. ედ ედ 4. ლე3 ეფ5 5. მფ3 მც6 6. ც8 მფ7 7. ეფ5 ეტ 8. ხა ლძ7 9. მძბ2 0-0-0 10. 0-0-0 ხ6 11. ეც1 ეწ5 12. ეა5 მ×აწ5 13. მ×აწ5 ლა4 14. მფ1 ეწ5 15. მფა1 ეძ6 16. ლე1 ეწ6 17. გ4 კწ7 (17. ... გ×ხწ1 მსივც იგებდა) 18. 14 ლე2 19. ეწ1 ეაწ1 20. ლე1 ლ×ც1 21. გ×ც1 გ×მწ2 +.

ქვემოთ მოყვანილ პოზიციაში, არმელე 1981 წლის 21

20 მებრია, გულანსში ჩატარებულმა ანალიზმა ცხადყო, რომ ხომალდები აგებული იმ მუხის ფიტორისაგან, რომელიც მუცე რიოს ჩვენი წლთარხოვანებს 878 წელს —

„მოსლავარაკი“ ხე

პარიზში შარშან გამართულ საერთაშორისო სასოფლო-სამეურნეო გამოფენაზე სარკვევითი უტრარდება მიიპერო ლომონი „მოსლავარაკი“ ხე. მნახველებს საუფროსი ქვილით თავად მოგვჩინაო ხიდან მომდინარე ხე: „მწერა“, ამის შემდეგ მიტროპოლიტობის არავდნენ სარკვევ დაწადგარს, როგორც კი ენერგე წყურველს მოეცალა, ეს დაწადგარი ავტომატურად რეაგირებდა, საიდუმლო იმაში მდგომარეობდა, რომ სპეციალური პატარა მწერებისგან უზრავდა: ერთი ლომონის უზრავს, რომელიც ნესტის ექმარისობის დროს ოღნავ პატარადებოდა, ამ დროს მიტროპოლიტობის დებულობა ნიშნის, ჩართებებოდა მწერკინებელა ტერმოდექტორები და შადრევენები, ამ სისტემის გამოყენება სხვა ხეებზეც შეიძლება. მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა იმაში გამოიხატება, რომ საერთაშორისო უზრავს წყალს.

ჩამკითხნი ნაშინის ბავაშვი

სტატისტიკით დადგენილია, რომ მსოფლიოში უველაზე მეტ ნაყენს იტალიაში გეზბებიან, ხლოთ თავად იტალიაში ამ საქმის ხეშეიხონად მისი დედაქალაქი, რომში ალბათიელი. 1981 წელს ამ ურველები ქალაქის თითოეულ მოქალაქეს საშუალოდ 15 კილოგრამი ნაყენი მიუტრთვებია.

მე წლით ადრე, ვიდრე უყანსენელი რომაელები ლეგიონები რაინის ნაპირებს დატოვებდნენ.

წოდარ შამანაძე

გული, რომელიც
წიხს ჰგავს

შეტია დარასელიას დედის მშესავით გული აქვს, ისიც მასავით ანათებს და ათბობს ყველას, პირველ რიგში კი, თავის ნაბოლარა შვილიშვილს თავად შეტია კი წოდარ შამანაძის იმ ახალი მოთხრობის გმირია, რომელსაც ჰქვია „გული რომელიც მზეს ჰგავს“ იგივე სახელწოდება აქვს „ნაკადულის“ მიერ გამოცემულ წიგნს, რომელშიც მწერლის კიდევ სხოი მოთხრობა შევიდა „მეასამე ძმასა“ და „სახარე მოზურგებს“ მკითხველი უკვე იცნობს. დანარჩენი მოთხრობების გმირები კი ამვირიდან დაუმეგობრდებიან წორ-

ჩებს. სიყვითე, სიალალმართლე, სამართლიანობა ამშვენიებს მათ — თადარიგიან პატარა გველას, თეფო პაპას თავისი სიბერის ყვარჯნად რომ ეგულება („მეშვიდრე“), დედის ახირებული სურვილით სოფლიდან ქალაქის სკოლაში გადაყვანილ ლამა ვაბაძეს, სულ რომ თავისი სოფლისკენ უჭირავს თვალი („მზე ზვარზე ვადის“), ხალხის სიმშვიდის სადარაჯოზე მძვგომ ძია გიორგის („ბიძანქში მილიციელია“) და ყველა დანარჩენს, რომლებმაცანაც გოგო-ბიჭებმა სიბეჯითე, მუყავითობა, შრომის დამირის სიყვარული, ერთგულება უნდა ისწავლონ

მალანტინი კატაშვილი

შვიდფერი
შხანილი

ცნობილ საბჭოთა მწერალს ვალენტინ კატაშეს ბერის კარგი ნაწარმოები აქვს დაწერილი ბავშვებისთვის: ვაგისსწოთ, თუნდაც, მისი „თეთრად ფრიალებს აფრა ეული“. ეს მშვენიერი „შვიდფერი ყვავილიც“ ბავშვებისთვის დაწერა მწერალმა. ამ ზღაპრის გმირის პატარა ვენიას თავგადასავალი იმით დაიწყო, რომ ძალღმა მას ბლითები შეუჭამა. ქუნაში ატირებულ გოგონას უცნობი დედაბერი მიუახლოვდა, დაამშვიდა და შეიდგურა ჯადოსნური ყვავილი ანუქა, ის სტევეზიც ასწავლა, რომელთა წარმოქმნაზე ყვავილი შეიღ ნებისმიერ სურვილს აუსრულებდა. ექსპერ სულ უმინშენლო შემთხვევებში გამოიყენა ვენიამ ყვავილის ჯადოსნური ძალა — ჯერ ბლითების დაბრუნება სისოვა, მერე გატეხილი დედისპული ლარნაკის

გამოთლება, ჩრდილოეთ პოლუსზე გადაყვანა, შემდეგ კვლავ თავის ეზოში დაბრუნება და მოლის ქვეყნის სათამაშოების

ქონა მოიწადინა. ყვავილმა ყველა სურვილი შეუსრულა გოგონას, მაგრამ მხოლოდ ერთხელ განიცადა ვენიამ სინარული, როდესაც ყვავილს სისოვა, კოჭლ ბიჭს ფენი მოურჩინეო, და მან სურვილი შეუსრულა. ასეა ყოველთვის — ჭეშმარიტი სისარული მხოლოდ სხვისთვის ნადენილ სიკეთეს მოაქვს. ვ. კატაშვის „შვიდფერი ყვავილი“ მართამ ჭეშანიძემ თარგმნა.

ლაპო

ბერ წორს ნატეხილბეს ალბი უნახავს ამა თუ იმ ხან ბუქის ეკლესზე წამოგებულ ბუზე კალა, მიძლა ან უფრო აწიოთად, სპია წიქუნა. მკერამ ვველმ რომი იყოს, რომ ეს — დედის ნაქოქებადია.

ალბი ხედურსანბრია ბიჭს გუთუნის ზიბით ტორილს იღენი, მკერამ მსხვე დონიერი და თამაში, სისკობის ზედა ნაწელი მობილა და დაქილდულ აქვს — ეს მას მოიგებულა ხავევის დადგენიდანაწევრებს დიდობლებს. თავისი სისკობით მტაცებულს მკერამ მწიქობაში ბრინ ვველმ ეს იღებებსა იმეცე თავს ებნის

წერლ ხეტიხმალანხანა, თუკი ისინი მის ხედესთან მიხედობებს ვახედვეწ.

ლერი კატრელებბოლა ეფრისაში, ახანა ჩრდილოეთ ყფრეაში, საქართველოში ფრინველის რამდენიმე სავიბას ცხოვრობს ზოცე „სპობოვენი“. შვიდ წელს იწეს აქ ატარებს, ზოცე კი (მგალითად, ბუბი ღეო) ხამობითი ვეწევა ხოლცე დღეი ვაქნა ხუჭუნა, სარე, ტაღაჭრფის ბობლე ზის დინაზე, მხოლოდ თავს ატობლებს ატეოქობით, როგორც კი ხაქობილს დინაზეც, ადგავს მოწედასა დიქებს და მთავ იხვე მიმადლოდ ზეობიქეხობდრე

ღეოის დიხ ხედვ ალბამ ხეტიხუნე და

ბარის ვებლი

ძვრძვ რხურძვ რხურძვ რაძვ რაძვ-ლი

ბა-რ-ა-ვ-ბი ბ-ა-რ-ა-ვ-ბი რ-ე-ს-ტ-ი-რ-ა რ-ე-ს-ტ-ი-რ-ა
ზ-ო თ-ი თ-ი რ-ი რ-ი თ-ი თ-ი რ-ი რ-ი

ბა-რ-ა-ვ-ბი ბ-ა-რ-ა-ვ-ბი რ-ე-ს-ტ-ი-რ-ა რ-ე-ს-ტ-ი-რ-ა
ზ-ო თ-ი თ-ი რ-ი რ-ი თ-ი თ-ი რ-ი რ-ი

აბსოლუტური მუსიკა

ტიპტი
რ. მსამინ
მუსიკა
ზ. ნინოშვილისა

1. გზები, გზები, გზები და მზე ნათელი, ბილიკები, ბილიკები ფეხქვეშ ნათელი. ერთი-ორი, ერთი-ორი, რა ხმა გაისმის? ეს ჩვენა ვართ, ჩვენ მოვიდვიართ რქმენით, ხალისით.
2. არ გვაშინებს ქუხილი და ექო მთებისა, დგას დღეღამა და ჭრიამული ჩვენი სმებისა. ერთი-ორი, ერთი-ორი, რქმენით, ხალისით მოაბიჯებს პიონერი – ფიქრი სვალისი.
3. მზეო, მზეო, მზეო, მზეო, მზეო ცხრათვალა, ბიჭებმა და გოგონებმა შემოგიფთვალეს: გაანათ, გაასხივე მთები, ველები, მულამ ასე ახალისე პიონერები.

ნის ტოტემშია მიშადლა (გამსაუბრებელი ევარიტ ყურელი) დებს ბი კვირსეს, კროხობს 12 დღის განმავლობაში. პირველ ბედეს გამოჩადის 12-12 დღის შემდეგ ბოჯების კონსტრუქციის და მშენებელი მიშადლა თვის განმავლობაში. პირველყოფილი რომ სხვა ფრინველებსაგან განსაკუთრებით დევი ბედის ახლან საკვებს ინარჩუნებს ზოდზე — შეერთებს წინაწინებს. შედეგებს ზოდელ დღის განმავლობაში იგი საკვადობით ზედ საკვებს მოაკლავს, ზოდზე თაობის და მის პირველს სწორედებით. სწავტის "ზედე დღისათვის" ამარავენ.

წარმოდან მანს, რომ დავი წარმოვფერი ფრინველთა ამიტომ მასზე არც უფრო

ინფორმაცია და არც ზედვე მოეშალოთ ზოდზე.

დღიში. ჩვეულებრივ, გალობას არ იცის, მავრამ საკმაოდ ადვილად სწავლობს სხვა ცხოველებს ფრინველთა სწორედებს. ტყვეობის სწრაფად ეჩვევა იგი აბრს, რომ დიდ-საღს ვერ სძლებს და კვდება ამიტომ, თუ კი დიკტორი, რომ ზედვე გამოიკრუფდილი ვადრე გალობა გავით. შეგარდილით კვი-სობი სწავლობს სხვის ზოდებთან. კალიფორნიის შთაღლის მატდლით უმა სწორეთა, იგ-ტივად განმსაუბრო სტაფილიის და ჭირსხვე-დის ევოციუმის ნაბჯვანი.

სხვადასხვაგვარი სწილბე-
ლებში თუ რაიმე წრილმანე-
ბის შესახებად სამზარეულო
მაგიდის თუ კედლის ქარაღის
შეგი მხარეს შეგიძლია მოა-
წყო პატარა, 9-10 სმ სიგანე
უფლები (იხვე, როგორც მა-
კეტარშია). უფლები შეიძლება
ფირფიტისაგან ან პლასტმა-
სისაგან გაიკეთო.

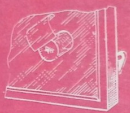
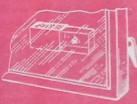
ზოგჯერ მინის ქილის ჩა-
სახობანი სახურავი ისეა ბო-
ლივ ჩაქედილი. რომ მისი
ამობრახენა უფლებო საქმედ
მოგეჩვენება. მაგრამ საქმარო-
სი ქილის თავი ცხელწყობიან
კაში ჩააყოფინი. და ამობლი-
ვაც სწრაფად გათავიერება.

თუ ბინის რემონტისას ფა-
რთი და ბრტყელი საძლებო
ფურცე ვერ იშოვიე, გულს ნუ
გაიტყვ: ორი ან სამი წრილი
ფურცე ფრტყობის ნაჭრით
შეაერთე და მშვიდად შეუდე-
ქი მუშაობას.

ფეხბრის მინაზე მიმდარა
ზოგის ან ფეხბრის ოთხიდან
განდევნა. ზოგჯერ მთელ
პრობლემად იქცევა ზოლმე-
რება. არსებობს იოლი გამო-
საბედი: გამოსწიე ასანთის
კოლოფის უფრო დაფარე
მწერს. უფრო ისევ შესწიე,
ავიწვანე გავი და „პატარაო“
კეთაუვისფლად ასანთის კო-
ლოფის მაგიერობა შეიძლება
გაწეროს ჰეიმ და ქალღალხა
ფურცელმა.

ფესვიანი შხაღერის ავტო-
მალზე გაგვიფიქვლება, თუ
ინსანსარ მოაშვებ მარტო
ინსტრუმენტს — სწორ ზის
თამბასს, რომელზედაც პარო-
ლინის ზოლია დაწებებული.
თუ შხაღერს ამ ინსტრუმენტს
გადაუხვებ, იგი შეიძროდ აუ-
ცვრება კეთილს.

მრავალი სტანდარტული
საშდელო-დასტკო, რომლი-
თაც შეგეფა-მგებქანებე
ტექსტის სწორებისას სარგე-
ბლობენ, შეგიძლია გამოიყუ-
ნო მომცრო დეტალების გასა-
პრობლემად. ოღონდ ელემ-
ტარულიყო. ზრახნი და ქა-
ნიც დატვირდება.

ბ. შამრიანი — ჩენი — საქართველოს პიონერები, პარტიკა, შენი ვართ ერთგულები! (ლეკსი)	პარტიკა, გარეჯ. 2
გ. შტრონოძე — საეტაპო ნიშანსებტი (წერილი)	1
ბ. ნატროშვილი — მარად ჩენი თანამედროვე (წერილი)	3
ა. მეგრეშვილი — სოფელში: სისკულით ვალდებულმა; შთავარიანი ლამე (ლეკსები)	7
შ. ასანიშვილი — კოდალები (მოთხრობა)	8
ი. ტალიაშვილი — ბანუ ელიან თქვენი წერილები (ნარკვევი)	14
ნ. შთიკაური — მიზანი (ლეკსი)	17
ნ. უკრაშვილი — განთიადი (ლეკსი)	18
ასია	17
ქმები გარემო — ქალბატონი პოლ (ზღაპარი)	20
კოცონი	22
ა. კარბელაშვილი — ჩვეულებრივი წერილი და არჩვეულებრივი ავტორმატი (წერილი)	22
რ. კვიციანიშვილი — საუბარო ბიბლიოთეკა რომ დაიკვიტო (წერილი)	24
ლ. გელაშვილი — უცნაური თევზები (წერილი)	25
ა. ჩხატარაიანი — წიგნის ტაძარი (წერილი)	26
საინტერესო სიახლენი	26
მხედრიონი	28
ქალოსნური სარკე	28
ახალი წიგნები	30
ჩენი ფრთოსანი მეგობრები	30
პიონერული (მუსიკალური ნოტი)	31
გამოგადგები	32
ცხრაჯერ ტული	გარეჯ. 3
ო. ქალაიანი — მიქელანჯელო (წერილი)	გარეჯ. 4

გარეჯის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ნანა იაშვილიანს.

მოავარი რედაქტორი ბაბუღია შონი
სარედაქციო კოლეგია: ანა ალპაშვილიანი, ნუზარ აბუხაზბა, ზურაბ ბიძინაძე, ნანანა გელაშვილი, ანთონილო ვაგ-
ბერიძე, ლეონი ვადაშვილი, იოსებ საგონაძე, გიორგი ფიშ-
ჩიშვილი (მხატვარი-რედაქტორი), ნოზარ შამანიანი, სიმონ შამ-
ურიანი (მ.შ. შიგანი), ლიანა შვირსული, ზურაბ ვიშნაშვილი.

საქართველოს კ. ც. ც. გამომცემლის სტამბა. 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

რედაქციის მისამართი: 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონები: მოავარი რედაქტორის — 92-97-05, 92-91-81, პ. შ. შიგანის — 92-97-03, 92-53-05, გაცემისფლებების — 92-97-92, 92-97-07, ვადაიკა ასაწერაბად 27. 11. 85 წ., ზელმოწერილია დასაბედავ 21. 01. 86 წ., ქალღალხის ფურცლები 60x90/16, ფიზიკური ნაბედავ ფურცელი 4. საარტიკული-საგამომცემლო თამბი 5,35, შექპ 2828. ტირაჟი 159000. ეგ.წ. უფ 04322.

თბილისი მშობებე ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობება.

«Пионери», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60x90/16, учетно-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35. Тираж 159.000 экз. Цена 20 коп.

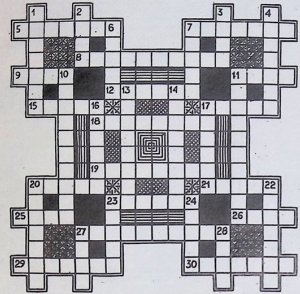

თარაზულად: 5. ამერიკელი მწერალი; 7. სპორტული შეჯიბრება; 8. სალესტინის ქალა-

18. მოწინავე პოსტია; 19. საბჭოთა კავშირის გმირი, პოლარელი; 20. დროის მონაცვე-

ნტი; 27. ქართველი კომპოზიტორი; 28. მატანე; 30. ლატვიელი მსახიობი, სსრკ სახალხო არტისტი.

შედეგად: 1. თეოსოპოფიკი წყალქვეშა ჭურჭი; 2. პატარა ტანის ცენის გიშო; 3. წელის სადენი საფანჯეზო თბორი; 4. ახალდაბადებული ბავშვის ტუყი; 6. კარგი მორბენალი ცენი; 7. სპორტული თამაშის ხანგრძლიობის გარკვეული ნაწილი; 10. მათემატიკის ნაწილი, 11. სხვადასხვა ავტორისაგან ნახესხები მახალებით შედგენილი ნაწარმი; 12. სერსონაჟის გარგველი აღწერა ლიტერატურულ ნაწარმოებში; 13. პეტერბურგში მოღვაწე იტალიელი არქიტექტორი; 16. მატერიკი; 17. იაპონიის კუნძული; 20. კლავიშებიანი საყრავთა საერთო სახელწოდება; 22. ამერიკის შტატი; 23. დიდილოვებამ დაწერილი ლიტერატურული ნაწარმოები; 24. ჩიოვს ქალაქი და ნავსადგური; 27. ერთმნიშვნელოვანი სიმწერა; 28. ბერძნული აზნანის უფლებზე პატარა ასო.

ქი; 9. ციმბირის მონიარვ; 11. ამერიკელი მორკივი; 12. ტამბაკების გადამამუშავო; 13. მოხარული ზეითი; 17. ცაოიი ოქანი;

თი; 21. წინის ერთეული ძველ რომში; 23. სიტყვათა წარმოშობის მწერტი; 25. ვიკი ადგილი მდინარის პირას; 26. კონტინე-

შედეგად
მ. მურდოვანიძე

ანაბრამები

ცხოველთა გუნდის სახელი უდავოდ გაცოდინება; ბგერების გადმაცდლება თვით ანაბრამა იქნება; ასეუხად უწინდებური სიგარბის საწომი იქნება.

ვინც შინ შედის და გამოდის, მას ხელს აკრთებს ყველა; — თუკი თავში გადაიტან პირველ ხმონ ბგერას, მინის საწომი ერთეულად გადაიქცევა ხელად.

ამოცანა

ორი მაგიდა ვიქვალ, თორმეტი ცალი სკამი; თუშინაწინი მივეცი, სულ იორ ორერ სამი. ის ვიცი, სკამზე მაგიდა რომ ცხსაქერ მტვი დორდა, მე მხოლოდ თითო მათგანის ფასის გაგება მინდა.

შ. აშირანაშვილი

გამოცანები

წიწვოვანების ძმა არა, მარად მწვანე აქვს ფერი. შეხედეთ — გაგახსენდება საომარ შუბის წვერი.

მივხვდებით იოლად, არ იფიქროს არანეი, დაღის ღამის გუშაგი, მისულით დაქვს ფარანი.

თავი ვადავასაუკი აღმასივი ცუდილი და... ერთი თავის ავჯილას ორი ამოვიქვდა. თქვენც თუცნაერთა; წერ შევკრიბოთ ძალიან; ის არსება ხალხური ზღაპრის ბინადარია.

არც უფებობა აფერხებს, არც უბედობა უშლის; წამოკარგვს ჩუენის ნატებებს და ჩაიხუტებს გულში.

ბოსტნეული ვახლავთ, — ვერ გაგამხილოთ სახელს. მწვეუდ არად ვარკვ, მორთომვენ მკვავებს.

ჩქალ — წვეული იატაგანი, თვალბები — ბრალ-ბრალა, წორჩი ბალახსაც და წორჩი ჭერსაც მორთომვენ გემოინად. მისი ვაცნობა შენთვისაც მსურდა ამდენი ხანია... დედა არი თუ მამა, ორივე უფეროსანა.

ერთმა ვინმემ ფანჯრის შინა მორთო ჭეული ფიგურებთ, თხილი თუხილი დამახურა და ჩამსვავა ციკარებთ, აღმა-დამა დაჯესჩიოდებ, დეაქტი, ყინაილ ფიურებთ.

5. მარისი

ერთი ქვეყანა ვიცი მე, — ხან მფიოთავს, ხან ქი მვიდია, ათასნაირი სულდგმული მისი მარალი მკვიდრია, მწვე დაქაშავებს მაღლიდან, მატარა მე მღვამ ბინლი; იქ ვერც ჩუენიგვს გაიუვენ, არც ამწვლდება ხილია.

თავს თვითონ იჩრენს მუღამ, განა დღემ-მამა კვებავს, მშობელი ქვეყნის საწვდარს თუ ვაღვიდეთა — ცდებთ.

ალ. ნაშორამე

პასუხი № 12-ში

„სსსკიპი“

კრთვმორდი

თარაზულად: 3. პარკი; 5. შალაჟა; 8. კრისტალი; 9. მეტატორა; 14. აბტარნომი; 15. ვასტარნომი; 22. ტიომონი; 23. ვამარიტი; 24. აბტორი; 25. კიორია.

შედეგად: 1. საბა; 2. აღტატი; 3. პარკი; 4. ალორნი; 6. ტორნტი; 7. ბარკი; 10. პანორამა; 11. ტურნომი; 12. ვასაჟა; 13. თორმული; 16. ბალადა; 17. ტანიტი; 18. ტარითი; 19. ქარბატი; 20. კანტი; 21. დანია.

შარადმები

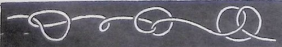
წევა, კვდარი, ხოთ, სიხუმბო, ცისარტყელა.

გამოცანები

ცა, ვაჟაჟა, ქალღმლი.

შ უ ლ ც უ ი

ჩამდენი თუღლი გამონისასებაჟ, თუ ამ ბაწარის გომღობას აბეთ-იბით გამწახავთ?

მიქელანჯელო.

აღორძინების ეპოქამ კაცობრიობას შესძინა შემოკმდობა, მეცნიერთა და მოაზროვნეთა შესანიშნავი პლედო, რომელმაც განუზოშველი წვლილი შეიტანა მსოფლიო კულტურისა და ხელოვნების აუვებების საქმეში. ამათ შემთხვევით არ გამოხარა აღორძინების კერად და აუვან მშვენიერი იტალია. მველითაველი რომის კედლებში ხომ არსობდეს არ ჩამყვარა ანტიკური ხელოვნების სული. მაგრამ მაინც ხელის განსაკუთრებული, არნახული წყალობა ხედა წილად ქალაქ ფლორენციას, სადაც მეთექვსმეტე საუკუნის დასაწყისში ცხოვრობდა მსოფლიო ხელოვნების სამი უდიდესი გენიოსი — ლეონარდო და ვინჩი, რაფაელ სანტი და მიქელანჯელო ბუონაროტი, სამეცნიეროდარბებელი ფერმწერი, მოქანდაკე, ხელომომღვაწი და ოქრომკვდილი. განსხვავებით რაფაელისა და ლეონარდო-

საგან, რომელნიც „ხელოვნებათა დედოფალად“ ფერწერას მიჩნევენდნენ, მიქელანჯელო უკველათვის „ქანდაკებას აღიარებდა უპირატველად. „ფერწერის შექერა ქანდაკებაა!“ — ამბობთა იგი. ქვისათა ჰიდლიში იხადებოდა ის ზღაპრული ძალა, რომელსაც გრძნობთა თავის სულში მიქელანჯელო. ეს სიძლიერე — სულიერი და ფიზიკური, ახასიათებდა ყველა მის პერსონაჟს და ანიჭებდა მათ განსაკუთრებულ სიღაბდესა და კეთილშობილებას.

მიქელანჯელო წერდა: „არ შობილა ჯერ ამკვეუნად კაცო, რომელსაც ჩემსავით სწუროდეს, უყვარდეს ადამიანება“. შემოქმედლის ეს უზომო სიყვარული განსაზიერებულ მის ახალშობულ, ზედაღმინაურ მშვენიერ ქმნილებებში მიქელანჯელის პირველადე ნამუშევრებში გამოვლინდა ახალგაზრდა ხელოვანის იშვითი ნიჭი. ჯერ ოცდაბოთი

„პიეტა“.

წლისაც არ იყო იგი, როდესაც გამოქანდაკა სახელგანთქმული ქრისტეს დატრეხება“ ანუ „პიეტა“ (იგი დაცულია რომის წმინდა პეტრეს ტაძარში). მიქელანჯელის უკველათვის უყვარდა დრამატული და პათეტური სცენები და მისთვის ძალზე ახალიშობილი იყო ეს სიუჟეტი — დედა, რომელიც ღრმა მწუხარებით დაუფრებს უსიცოცხლო შვილს.

ტრადიციისამებრ, მარიამი გამოსხვდილულდა ყოფილიყო ხანში შესული ქალის სახით, მაგრამ მიქელანჯელმ უარყო ასეთი გადაწყვეტა, რადგანაც სურდა, რომ დედის უმაწყო მშვენიერებასა და ახალგაზრდობას კიდევ უფრო ძლიერ გამოეყვინა მისი მწუხარების სიორბე, სულიერი სისხტედაც და სინაზე, რამდენი გრძნობა და გამოხსახელობაა მარიამის განუდელი ხელისა და შვილისკენ უღიროლ დახრბილი თავის მიძარბოებაში, როგორი სევდაა მისი სახის გამოშვეტველებში! მაგრამ ამავე დროს მისი გრძნობები კეთილშობილური თავშეაყვებულობით ვლინდება, რაც განსაკუთრებულ ამაღლებულ განწიბილებას ქმნის. ამ შეგრძნებას კიდევ უფრო აძლიერებს ის, რომ მარიამის მუხლებზე დასვენებული ქრისტეს სხეულაც უნაკლოდ მშვენიერი და მარბინიულია.

თავის ქანდაკებებში მიქელანჯელო გაცმოვეცხეს არა მარტო ადამიანური განცდის სიღრმეს, არამედ ადამიანის ღირსებას, ძალასა და სიღამაზესაც. მიქელანჯელის იღვრალი ხომ სრულყოფილი და ძლიერი ადამიანი იყო.

ერობულ, ქალაქ კარარაში ყოფნისას, მიქელანჯელომ ნახა თიერთი მარბაროლის უზარმაზარი მთა და ამის შემთვე აღარ ახეუნებდა ოცუნება — მთილი მობიდან კოდოსაღილი ფიგურა გამოეყვითა. ზღისმარბას აღმართული, მუზეუ მთელვარე ეს ქალაქათა კოდოსი შობიდანვე მოსტკცებდა თვალს მწუხარებდა და შექურტის მაიჭირობას გოუნებდა მათ.

ეს ოცუნება მიქელანჯელომ ვერ ასრულა. მაგრამ უამისოდე განუშოშველი და უმჯავლობითა მისი წილილი მსოფლიო ხელოვნებაში. მთილი მისი შემოქმედება იყო ზებუნებრივად მძლავრი და მშვენიერი ადამიანისადმი მიძლიერი ჰიმინი. ტურულბრალად არ უფიქვამო, რომ მიქელანჯელოს მიერ შექმნილი ადამიანს ძალდეს დაბრბაროლის მთილი დედამწყო და, შესაძლოა, დედამიწაზე შეტკცო.

თითო ჯალბადნი, ხელოვნებათმოდნი